

DET KONGELIGE
OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENT

Prop. 101 L

(2010–2011)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Lov om elsertifikater

Innhold

1	Innledning	5	6.2.1	De elsertifikatpliktige	33
2	Om lovforslaget	7	6.2.2	Ambisjonsnivå og årlige elsertifikatkvoter	33
2.1	Om forberedelsene	7	6.2.3	Beregningsrelevant mengde elektrisk energi	34
2.2	Premisser for et felles marked	8	6.3	Forvaltning av elsertifikat- ordningen	35
2.3	Høringen	10	6.3.1	Oppgavefordeling i forvaltningen av elsertifikatordningen	35
2.4	Høringsinstansenes syn	12	6.3.2	Elsertifikatregister	35
3	Enova	19	6.3.3	Utstedelse av elsertifikater	36
3.1	Bakgrunn for energiomleggings- politikken	19	6.3.4	Kontroll av oppfylt elsertifikatplikt og ileggelse av avgift for manglende annullering	36
3.2	Organisering og styring av Enovas virksomhet	21	6.3.5	Omsetning av elsertifikater	37
3.2.1	Nærmere om resultater fra satsingen	22	7	Forholdet til annet lovverk og EØS-avtalen	38
3.2.2	Om resultatene for de ulike områdene (2001-2010)	23	7.1	Grunnloven	38
3.3	Særlig om mål og rapportering fremover	23	7.2	Regnskapsloven	38
3.3.1	Resultatrapportering	24	7.3	Skatte- og avgiftslovgivningen	38
3.4	Nærmere om Enovas markeder ...	24	7.3.1	Skattemessige forhold	38
3.4.1	Nærmere om energisparing i bygg og industri	24	7.3.2	Avgiftsmessig behandling	40
3.4.2	Nærmere om varmeløsninger	25	7.4	Konkurs	40
3.4.3	Særskilt om demonstrasjon av nye energiteknologier	27	7.5	Pant	41
4	Nærmere om samarbeidet med Sverige	29	7.6	Tvangsfullbyrdelsesloven	41
5	Forholdet til andre ordninger	30	7.6.1	Utlegg i elsertifikater	41
6	Hovedpunktene i lovforslaget	31	7.6.2	Tvangsdekning i elsertifikater	41
6.1	Rett til elsertifikater	31	7.7	EØS-avtalens regler om offentlig støtte	41
6.1.1	Produksjonsanlegg som kvalifiserer for elsertifikater	31	7.8	EUs fornybardirektiv	42
6.1.2	Nærmere om opprustning og utvidelse	32	8	Økonomiske og administrative konsekvenser av lovforslaget ...	43
6.1.3	Overgangsordningen	32	8.1	Konsekvenser for myndighetene .	43
6.2	Elsertifikatplikten	33	8.2	Konsekvenser for ulike aktører ...	43
			9	Merknader til de enkelte bestemmelsene	45
				Forslag til lov om elsertifikater	58

DET KONGELIGE
OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENT

Prop. 101 L

(2010–2011)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Lov om elsertifikater

*Tilråding fra Olje- og energidepartementet av 15. april 2011,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Stoltenberg II)*

1 Innledning

I denne lovproposisjonen legger Regjeringen fram et forslag til innretning av et elsertifikatmarked som skal kunne kobles sammen med det svenske elsertifikatmarkedet fra 1. januar 2012. Målet er at det felles elsertifikatmarkedet skal gi 26,4 TWh ny elproduksjon basert på fornybare energikilder i Norge og Sverige i 2020. Det tas sikte på at det felles systemet skal vare fra 2012 til 2036 og vil legge viktige føringer for energipolitikken i Norge i denne perioden.

Et elsertifikatmarked er et konstruert marked i den forstand at etterspørselen etter elsertifikater blir skapt på grunnlag av en lovbestemt plikt til å kjøpe elsertifikater. Det vil bli etterspurt elsertifikater som representerer 26,4 TWh produksjon i 2020. Det vil i loven bli bestemt hvem som skal få tildelt elsertifikater. Det vil danne seg en pris på elsertifikater, og investorene får inntekt både fra salg av elsertifikater og elektrisitet.

I lovforslaget er det lagt inn en rekke reguleringer som er nødvendige for å få markedet til å fungere. Forslaget er godt harmonisert med det svenske markedet som har fungert siden 2003. Det er lagt opp til at anlegg må settes i drift innen utgangen av 2020 for å bli godkjent for tildeling av

elsertifikater. Anleggene tildeles elsertifikater i 15 år, og det siste anlegget som godkjennes vil gå ut av elsertifikatmarkedet først ved utgangen av 2035. Etter lovforslaget kan elsertifikatmarkedet utvikles etter det.

Elsertifikatmarkedet er en langsiktig satsing som krever stabile rammer i mange år framover, og lovforslaget er preget av det. Det er høye kostnader knyttet til investeringer i fornybar energi-produksjon og dette må dekkes inn over driften gjennom mange år. Investorene må selv lage seg langsiktige forventninger om pris på elektrisitet og elsertifikater som grunnlag for sine investeringsbeslutninger.

Et felles elsertifikatmarked vil binde landene sammen i et langsiktig og tett samarbeid. I tillegg til denne lovproposisjonen vil det senere bli lagt fram en proposisjon om innhenting av Stortingets samtykke til en bindende avtale mellom Norge og Sverige om et felles marked for elsertifikater.

Samarbeidet med Sverige vil forutsette at Norge gjennomfører direktiv 2009/28/EC (fornybardirektivet). Etter dette direktivet skal landene ha bindende mål for hvor stor del av energiforbruket som skal dekkes opp med fornybar energi i

2020. Direktivet åpner for å benytte samarbeidsmekanismer slik at et land kan finansiere utbygging i andre land for å nå fornybarandelen. Det felles elsertifikatmarkedet er et eksempel på en slik samarbeidsmekanisme, men den kan bare benyttes mellom land som har forpliktet seg etter fornybardirektivet. Lovforslaget her fastsetter elsertifikatkvoter som bygger opp mot at norske forbrukere skal etterspørre 13,2 TWh elsertifikater i 2020. Dette vil Norge kunne rapportere til EU

som et element i regnestykket som redegjør for fornybarandelen.

Fram til nå har det blitt gitt investeringsstøtte til vindkraft i Norge. Ordningen har vært forvaltet av Enova SF siden 2002. Denne ordningen blir avvirket, og dette påvirker Enovas virkeområde. I denne proposisjonen redegjøres det for status for Enovas arbeid og det trekkes opp perspektiver for utviklingen framover.

2 Om lovforslaget

2.1 Om forberedelsene

Fordeler og ulemper med et elsertifikatmarked ble første gang drøftet i St.meld. nr. 9 (2002-2003) Om innenlands bruk av naturgass mv. Det ble blant annet pekt på at et internasjonalt elsertifikatmarked ville føre til like rammer for fornybar elproduksjon i et internasjonalt kraftmarked. Departementet var positiv til et internasjonalt elsertifikatmarked og mente at Norge burde delta dersom et slikt marked ble etablert. Sverige hadde på det tidspunktet et elsertifikatmarked under etablering. I behandlingen av stortingsmeldingen ba Stortinget Regjeringen om *”å ta initiativ til – fortrinnsvis – et felles norsk/svensk pliktig grønt sertifikatmarked som eventuelt kan samordnes med et internasjonalt sertifikatmarked..”*. I St.meld. nr. 47 (2003-2004) Om innovasjonsverksemda for miljøvennlige gasskraftteknologiar mv. orienterte departementet om arbeidet. I disse stortingsmeldingene ble systemet med elsertifikater beskrevet og som underlag for meldingene ble det gjort en rekke utredninger som er reflektert i meldingene.

Soria Moria-erklæringen fra 2005 fastslo at regjeringen ville innføre et pliktig grønt sertifikatmarked. Forhandlinger med svenske myndigheter vinteren 2005-2006 om et svensk-norsk elsertifikatmarked førte imidlertid ikke fram. Et nytt initiativ til å etablere et felles marked ble forankret i klimaforliket. I avtale om klimameldingen av 17. januar 2008 var Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre enige om at Norge skulle gjenoppta drøftingene med Sverige om grønne sertifikater. Nye samtaler med Sverige ble initiert i desember 2007.

Den 27. juni 2008 la Sveriges næringsminister Maud Olofsson og Norges olje- og energiminister Terje Riis-Johansen fram en forståelse om utvikling av et felles marked for elsertifikater. Ambisjonen var å ha på plass de sentrale prinsippene for hvordan markedet skulle utformes, og andre relevante spørsmål, innen 1. oktober 2009.

Den 7. september 2009 presenterte de to ministrene en overenskomst om prinsippene for

det videre samarbeidet. Overenskomsten la på plass de viktigste prinsippene for det felles elsertifikatmarkedet, dvs. ambisjonsnivå, tidspunkt for ikrafttredelse og teknologinøytralitet. I tillegg er spørsmål om gjennomføring av strategiske overføringsforbindelser nevnt i overenskomsten.

I den politiske plattformen av 7. oktober 2009 for flertallsregjeringen utgått av Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet stadfestet regjeringen at den vil innføre det felles elsertifikatmarkedet med Sverige basert på prinsippene i overenskomsten av 7. september 2009.

Olje- og energiministeren presenterte 26. november 2009 en overgangsordning som gjelder fram til oppstarten av det felles elsertifikatmarkedet. Overgangsordningen omfatter alle kraftverk med byggestart etter 7. september 2009. I tillegg omfattes vannkraftverk med byggestart etter 1. januar 2004 og installert effekt inntil 1 MW (mikro- og minikraftverk).

Det er holdt løpende kontakt med svenske myndigheter om det felles elsertifikatmarkedet. I tillegg har departementet forberedt loven om elsertifikater. Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har deltatt i dette arbeidet. En lovgruppe har blant annet gjennomgått lovutkastet som var på høring i 2004 i forbindelse med de første forhandlingene med Sverige. Arbeidet har inkludert møter og samarbeid med Energimyndigheten i Sverige.

Det har vært nær dialog på myndighetsnivå i forbindelse med vurderinger av utbyggingsmulighetene i Sverige og Norge. Den svenske Energimyndigheten la fram en utredning om felles elsertifikatmarked høsten 2010.

Sverige og Norge la den 8. desember 2010 fram en protokoll om arbeidet med det felles elsertifikatmarkedet fra september 2009 til desember 2010. I protokollen gjennomgås de nærmere prinsippene for samarbeidet. Landene skal fastsette kvoter slik at de finansierer 13,2 TWh ny produksjon hver i 2020. Utgangspunktet for samarbeidet er at det skal utstedes elsertifikater basert på prinsippet om teknologinøytralitet og at hovedtrekkene i reglene for godkjenning av anlegg må harmoniseres. Det utstedes ett elserti-

fikant per MWh produksjon i en periode på 15 år. Det er lagt opp til oppstart av det felles markedet fra 1. januar 2012.

Med elsertifikatmarkedet inngår Norge og Sverige et langsiktig samarbeid fram til april 2036. En juridisk bindende avtale som godkjennes av de to lands parlamenter skal forhandles før samarbeidet trer i kraft. Avtalen skal inneholde bestemmelser for tilretteleggingen av markedet. Det vil bli bestemmelser om forholdet til tredjeparter, notifikasjon til EU/ESA og tvisteløsning. Avtalen trer i kraft når begge partene har meddelt hverandre ved noteveksling at deres interne konstitusjonelle prosedyre er fulgt, og forutsatt at EØS-komiteen har truffet beslutning om å innlemme fornybardirektivet i EØS-avtalen.

2.2 Premisser for et felles marked

Satsingen på å fremme produksjon av elektrisk energi basert på fornybare energikilder har tradisjonelt vært et nasjonalt anliggende. Samtidig er den samlede satsingen i de nordiske landene viktig for forsyningssikkerheten i det felles nordiske kraftmarkedet. En større grad av koordinering av satsingen vil kunne gi en bedre utnyttelse av ressursene og styrke forsyningssikkerheten. De nordiske landene har gode erfaringer med samarbeid fra det nordiske kraftmarkedet, og det er et godt grunnlag for å utvikle et felles elsertifikatmarked. Ambisiøse mål for fornybar energi og klima understreker behovet for å finne fram til de mest effektive utbyggingsløsningene.

Lovutkastet er innrettet mot etablering av et felles marked for elsertifikater med Sverige. Svenske myndigheter startet opp sitt system for elsertifikater 1. mai 2003. Det forhandles en avtale mellom Norge og Sverige om å samarbeide om et felles elsertifikatmarked, jf. protokollen av 8. desember 2010. Hovedtrekkene i protokollen er at landene skal finansiere 26,4 TWh ny kraftproduksjon i 2020 gjennom elsertifikatmarkedet. Norge forplikter seg til å finansiere 13,2 TWh. Innehavere av anlegg som produserer elektrisitet basert på fornybare energikilder kan delta i elsertifikatmarkedet. Det innebærer at systemet er teknologinøytralt. Det tildeles elsertifikater ut fra løpende produksjon i 15 år. Elleverandørene blir pålagt en plikt til å dekke opp en andel av sluttkundenes elforbruk med elsertifikater. Landene avgjør selv hvilket forbruk som skal legges til grunn for beregning av andelens størrelse og hvilke forbrukergrupper som skal kunne bli pålagt å dekke kostnadene ved elsertifikatplikten. Det felles

elsertifikatmarkedet skal starte fra 1. januar 2012 og avsluttes i april 2036 da de siste elsertifikatene annulleres. Avtalen vil inneholde bestemmelser om drift og utvikling og forvaltning av elsertifikatmarkedet. Regjeringen vil be om Stortingets samtykke til å inngå en bindende avtale om samarbeidet som skal sikre forutsigbare rammer og god drift av det felles elsertifikatmarkedet fram til april 2036.

Et felles marked vil fungere bedre enn et nasjonalt marked fordi det blir flere aktører i markedet, større omsetningsvolum og dermed mer konkurranse. Det bidrar også til bedre utnyttelse av naturressursene i landene. De naturgitte forutsetningene for å øke den fornybare elektrisitetsproduksjonen er gode både i Sverige og Norge, og det vil komme en betydelig økning i elproduksjonen i begge land. Den felles ambisjonen som er satt er krevende. For å nå det ambisiøse målet må det bygges både vindkraft, vannkraft og biokraft.

Prinsippet om teknologinøytralitet sikrer en best mulig utnyttelse av alle fornybare energikilder som er egnet for elektrisitetsproduksjon. I et internasjonalt marked er det i tillegg viktig å delta med alle relevante ressurser for å få mest ut av samarbeidet.

Finansieringsforpliktelsen som er satt for Norge påvirker ikke hvordan produksjonsøkningen fordeler seg mellom Sverige og Norge. Hvor stor faktisk økning av fornybar produksjon det blir i hvert land avhenger av mange forhold. Konesjonspolitikken, tilgangen på overføringsnett, utbyggingskostnader, kostnader ved nettilknytning og prisforventninger er avgjørende faktorer. Utforming av den generelle energipolitikken som påvirker utbyggingstakten vil være opp til det enkelte land. Det er lagt opp til at landene skal orientere hverandre ved endringer i generelle rammebetingelser som kan påvirke konkurranseforholdet vesentlig.

Investorene vil ha forventninger om elpriser og elsertifikatpriser og dette vil danne grunnlag for deres beslutninger. De rammene som legges i loven, og for samarbeidet mellom landene, vil være viktig i vurderingene. Usikkerhet om rammene vil påvirke investorenes avkastningskrav, og i siste hånd elsertifikatprisen. I elsertifikatmarkedet, som har likheter med driftsstøtte til produksjon som tildeles over mange år, er det særlig viktig at rammene er langsiktige og stabile slik at aktørene kan ha tillit til systemet.

I tråd med overenskomsten med Sverige bør grunnprinsippet være at elsertifikatsystemet skal være tilstrekkelig støtte for å framdrive investering i anlegg for fornybar elproduksjon. Anlegg

bør derfor ikke samtidig kunne få støtte utover elsertifikatsystemet. Eventuell framtidig støtte til anlegg for fornybar elproduksjon utover elsertifikatsystemet skal besluttes i samråd mellom landene. Hvis landene ønsker å støtte en viss teknologi på egen hånd, bør denne teknologien ikke omfattes også av elsertifikatsystemet.

All fornybar produksjon vil i ulik grad berøre allmenne interesser og gi lokale og regionale miljøvirkninger som kan komme i konflikt med viktige miljøverdier. Både utbyggingsomfang og utbyggingsprofil vil være viktige for de samlede miljøkonsekvensene. Det er en forutsetning for å bli elsertifikatberettiget at anlegget har alle nødvendige konsesjoner, men konsesjonssystemet for elproduksjon vil ikke bli endret som følge av innføringen av et felles elsertifikatmarked.

På norsk side er hovedregelen at elleverandørene har plikt til å kjøpe elsertifikater. Det er beregnet kvoter for kjøp av elsertifikater som er basert på elforbruket til alle som i dag er pliktige til å betale elavgift. Kostnaden av elsertifikatsystemet er avhengig av flere faktorer. Elsertifikatprisen vil påvirkes av elprisen og utbyggingskostnadene, herunder tilgangen på nye prosjekter. Elprisen påvirkes igjen av CO₂-kvoteprisene, utbyggingen av overføringskapasitet, etterspørselsutvikling, nivået på fornybarsatsingen mv. Økt produksjon som følge av elsertifikatmarkedet kan føre til at prisen på elektrisitet går ned i visse situasjoner. Dermed vil eksisterende kraftprodusenter som ikke får tildelt elsertifikater kunne komme til å være med på å dekke noe av kostnadene ved å nå målet i et elsertifikatmarked. Tidligere studier av hvordan økt tilbud av elektrisitet vil påvirke elprisen har gitt ulike resultater. Det er usikkert hvor mye elsertifikatsystemet vil påvirke forbrukernes samlede kostnader.

Elsertifikatsystemet krever at det etableres et system for utstedelse, handel og annullering av elsertifikater. Det må opprettes et elektronisk register. Det må føres tilsyn med utstedelse av elsertifikater, kvotepliktige aktører, markedet og virksomheten hos registeransvarlig. Dette er elementer som må harmoniseres med de svenske regler og rutiner slik at elsertifikatene kan handles smidig mellom landene, og slik at de får den samme verdien. Ved at landene aksepterer hverandres elsertifikater som likeverdige får man et felles elsertifikatmarked.

Med et felles elsertifikatmarked gjør Norge og Sverige bruk av en samarbeidsmekanisme under fornybardirektivet. En forutsetning for det felles elsertifikatmarkedet er at det notifiseres til EU-kommisjonen og at Norge gjennomfører direkti-

vet. Direktivet er omtalt nærmere i kapitlet om forholdet til EØS-avtalen.

I henhold til fornybardirektivet skal Norge ha et forpliktende mål for hvor stor andel av energiforbruket som skal dekke opp med fornybar energi. Norge kan da regne inn den produksjonen som blir finansiert gjennom elsertifikatmarkedet uavhengig av om produksjonsanleggene ligger i Norge eller Sverige. Rapporteringen i henhold til direktivet skal baseres på hvor mye landene har finansiert. Av protokollen av 8. desember 2010 følger det at et felles energieresultat på 26,4 TWh vil fordeles med 50 prosent på hvert av landene. Dersom det kommer ny torvbasert elproduksjon i Sverige, eller dersom eksisterende anlegg behandles på lik linje med helt nye anlegg etter omfattende reinvesteringer, kommer dette til fratrekk i vertslandets resultater ved rapportering til EU eller EFTAs overvåkingsorgan.

Gevinstene ved det felles elsertifikatmarkedet kan bli større dersom markedet utvikles til å omfatte flere land. Det følger av at de naturgitte forutsetningene for fornybar energiproduksjon er ulike i forskjellige regioner av Europa og at landenes forpliktelser etter fornybardirektivet er basert på andre kriterier enn mulighetene for å etablere elproduksjon basert på fornybare energikilder innenfor landegrensene. Forespørsler fra tredjeland om å delta i elsertifikatmarkedet vil bli vurdert i det enkelte tilfellet. Det er lagt opp til at landene skal samarbeide om disse vurderingene og må være enige om utvidelsen av markedet og betingelsene for utvidelsen. Hensyn til forsyningsikkerhet vil være en viktig faktor ved vurderinger av utvidelse. Tilkommende lands ambisjonsnivå og kvoter bør fastsettes slik at det oppnås forutsigbare rammer for det etablerte elsertifikatmarkedet. Det er viktig å skape tiltro til systemet som er grunnlaget for investeringsbeslutning og et marked for lange kontrakter for elsertifikater. Det er et viktig prinsipp at en utvidelse ikke skal forstyrre det eksisterende elsertifikatmarkedet mer enn nødvendig.

Fornybardirektivet åpner for å bruke flere samarbeidsmekanismer. Blant annet kan land samarbeide om å bygge ut enkeltprosjekter. Hvis Sverige eller Norge ønsker å utvikle felles prosjekter med andre medlemsland må det andre landet samtykke. Dette er viktig siden man benytter det felles potensialet for fornybar elproduksjon.

Den store satsingen på fornybar energi krever en omfattende utbygging av overføringsnett i Norden. Et velfungerende overføringsnett i Norden er nødvendig for at begge landene skal ha utbytte av de samlede investeringene. Det legges derfor

vekt på betydningen av økt overføringskapasitet mellom Sverige og Norge. Det er etablert et nært nordisk samarbeid om utbygging og drift av nett, både på ministernivå, mellom de systemansvarlige nettselskapene og regulatorne. En konkret handlingsplan om utbygging og drift av nett og øvrig samarbeid om utvikling av kraftmarkedet, ble vedtatt på ministermøtet i Umeå i 2008. I handlingsplanen legges det til grunn at de nettinvesteringer som det allerede er en overensstemmelse om i de nordiske stamnettsforetakenes felles nettutviklingsplaner skal komme i gang så fort som mulig. Norske og svenske myndigheter skal også følge opp vedtak fra det Nordiske energiministermøtet i København i 2010 knyttet til nordiske nettinvesteringer. Blant annet besluttet de nordiske energiministrene at de snarest mulig vil ta de nødvendige skritt for å sikre at respektive systemansvarlige (TSO-er) og regulatorer har et nordisk perspektiv når de planlegger og godkjenner framtidige nettinvesteringer.

Elsertifikatmarkedet må evalueres og justeres med jevne mellomrom. Utviklingen i markedet må følges løpende og det må jevnlig vurderes om det er nødvendig å justere noen elementer. Eventuelle endringer må drøftes mellom landene og vesentlige endringer i systemet vil fortrinnsvis foretas på avtalte tidspunkt ved såkalte "kontrollstasjoner". Dette sikrer langsiktighet i markedet, samtidig som det gir en nødvendig fleksibilitet til å justere systemet ved ubalanse. Ifølge protokollen av 8. desember 2010 vil første kontrollstasjon ferdigstilles i 2015.

Endringer som må legges til kontrollstasjoner, og som landene må være enige om før de kan gjennomføres, er elementer som legger grunnprinsippene for systemet; som ambisjonsnivå, elsertifikatberettiget produksjon, elsertifikatkvotene, systemets varighet, deklarasjons- og annulleringsperiode mv.

2.3 Høringen

Olje- og energidepartementet sendte forslag til lov om elsertifikater på høring 8. desember 2010. Høringsfristen ble satt til 1. februar 2011. Høringsutkastet ble sendt til følgende institusjoner og organisasjoner:

Samtlige departementer
Samtlige fylkesmenn
Aksjonærforeningen i Norge
Bellona
CICERO
Datatilsynet

Den norske advokatforening
Direktoratet for naturforvaltning
Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap
Distriktenes energiforening - DeFo
Ecohz
Energi Norge
Energiveteranene
Enova
Finansforbundet
Finansnæringens Hovedorganisasjon
Finanstilsynet
Forbrukerombudet
Forbrukerrådet
Framtiden i våre hender
Greenpeace
Greenstream Networks
Handels- og servicenæringens hovedorganisasjon
Handelshøyskolen BI
ICAP Energy AS
IFE – Institutt for energiteknikk
Innovasjon Norge
KanEnergi AS
Kjelforeningen Norsk Energi
Konkurransetilsynet
Konkursregisteret
Konkursrådet
Kommunenes Sentralforbund
KS v/Bedrift
Landsorganisasjonen i Norge
Landssamanslutninga av vasskraftkommunar
Markedskraft AS
NHO
Natur og Ungdom
Nordisk Energimeklerforbund
Nordisk Institutt for Sjørett, UiO
Nordpool NASDAQ OMX
Nord Pool Spot AS
Norges Bank
Norges Bondelag
Norges forskningsråd
Norges handelshøyskole
Norges miljøvernforbund
Norges Naturvernforbund
NTNU
Norsk bioenergiforening
Norsk bonde- og småbrukarlag
Norsk Fjernvarmeforening
Norsk Hydro ASA
Norsk Industri
Norsk Petroleumsinstitutt
Norsk Solenergiforening
Norsk varmepumpeforening
Norsk Vindkraft Forum
Norske Boligbyggelags Landsforbund
Norske Energibrukeres Forening

Samarbeidande Kraftfylke
Samarbeidsrådet for naturvernsaker
Sametinget
Samfunns- og næringslivsforskning
Senter for europarett
SINTEF energiforskning
Skattedirektoratet
Småkraft AS
Småkraftforeninga
Statistisk sentralbyrå
Statkraft SF
Statnett SF
Statoil Norge AS
Statskog SF
Sødra Cell Tofte AS
Universitetet for miljø og biovitenskap
Universitetet i Bergen
Universitetet i Stavanger
Universitetet i Tromsø
Zero
ØKOKRIM

Høringsutkastet ble lagt ut på departementets internettsider med åpen invitasjon også for andre enn de som stod på høringslisten til å komme med uttalelse. Det er i alt kommet inn høringsuttalelser fra 174 instanser. Høringsuttalelsene er lagt ut på departementets internettsider. Følgende 158 har avgitt realitetsuttalelse til høringsutkastet:

Advokatfirmaet Grette DA
Advokatforeningen
Agder Energi AS
Anders Kiær
Asplan Viak AS
Audnedal kommune
Avfall Norge
Balestrand kommune
Bellona
Bergen kommune
Bindal kommune
Bjørndalen Kraft AS
BKK Produksjon AS
Borregaard Industries
Brønnøysundregistrene
Cicero
Dalane Energi IKS
Direktoratet for naturforvaltning
Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap
Distriktenes energiforening DeFo
Drivdal Kraft AS
E-CO Energi AS
Ecohz AS
Edvard Imsland og Richard Vanvik
Eidfjord kommune
Eidsdal Kraft AS

Eidsiva Bioenergi AS
Einar Sofienlund
Energi Norge
Energiveteranene
Enova SF
Etne kommune
Evje og Hornes kommune
Finanstilsynet
Fiskeri- og kystdepartementet
Fjord Energi
Flå kommune
Fønhus Kraft AS
Folkestad Kraftverk AS
Forbrukerombudet
Fred Olsen Renewables AS
Froland kommune
Fusa kommune
Gjesdal kommune
Gloppen kommune
Granvin kommune
Greater Stavanger
Havgul AS
HgCapital
Høyanger kommune
HOG Energi
Hordaland fylkeskommune
HSH
Indre Namdal Regionråd
Jernbaneverket
Jølster kommune
Jondal kommune
Jørund Mjaaland
Justis- og politidepartementet
Kjøsnesfjorden Kraftverk AS
Konkurransetilsynet
KS Bedrift
Kvam kommune
Kvinesdal kommune
Kvinnherad Energi AS
Kvinnherad kommune
Kviteseid kommune
Lærdal kommune
Landsorganisasjonen i Norge
Landssamanslutninga av vasskraftkommunar
Landssammenslutninga av norske vindkraftkom-
muner
Lindesnes kommune
Lund kommune
Luster kommune
Lyse Energi AS
Markedskraft ASA
Meldal kommune
Meløy kommune
Myklebust Kraftverk AS
Næringslivets Hovedorganisasjon

NASDAQ OMX Oslo ASA
 Natur og Ungdom
 Nord Pool Spot AS
 Norddal kommune
 Norddal Senterparti
 Nordre Land kommune
 Nore og Uvdal kommune
 Norges Bondelag
 Norges Naturvernforbund
 Norges Skogeierforbund
 Norges Teknisk-Naturvitenskapelige Universitet
 Norsk Bioenergiforening
 Norsk Fjernvarme
 Norsk Gartnerforbund
 Norsk Hydro ASA
 Norsk Industri
 Norsk Teknologi
 NORWEA
 Nordisk Vindkraft AB
 Ørsta Senterparti
 Øyadalen Kraftverk AS
 Plahtes Eiendommer
 Rafdal Energi AS
 Regionrådet for Hallingdal
 Regionrådet Nord-Gudbrandsdal
 Reinli Fallag DA
 Rindal kommune
 Rogaland fylkeskommune
 Rollag kommune
 SABIMA
 Sametinget
 Samnanger kommune
 Sauda kommune
 Samarbeidande kraftfylker
 Senterpartiet i Møre og Romsdal
 SINTEF Energi AS
 Sirdal kommune
 SKL Produksjon AS
 Småkraftalliansen G4
 Småkraftforeninga
 Søndra Cell Tofte AS
 Sør-Aurdal kommune
 Sør-Helgeland regionråd
 Sogndal kommune
 Sparebanken Vest
 Statens Vegvesen
 Statistisk Sentralbyrå
 Statkraft AS
 Statnett SF
 Statoil ASA
 Stjørdal kommune
 Stordal kommune
 Stor-Elvdal kommune
 Stranda kommune
 Suldal kommune

Surnadal- Todalen og Rindal Bondelag
 Svensk Energi – Swedenergy AB
 Svorka Energi AS
 Tekna
 TrønderEnergi Kraft AS
 TrønderEnergi Marked AS
 Tussa Kraft AS
 Ulvig Kiær AS
 Ulvik kommune
 Vaksdal kommune
 Valen Kraftverk AS
 Vardar AS
 Vest-Agder fylkeskommune
 Vestas Northern Europe AB
 Vestavind Offshore AS
 Vik kommune
 Vindafjord kommune
 Volda kommune
 Volda Senterparti
 Voss kommune
 WWF Norge
 Yara International ASA
 Åmli kommune

2.4 Høringsinstansenes syn

Oppsummeringen av høringsinstansenes syn er fordelt på ulike temaer. Mange av uttalelsene fra fylkeskommuner, kommuner, organisasjoner og foretak inneholder synspunkter som i det vesentligste er sammenfallende. På områder hvor svært mange har uttalt seg om samme tema har departementet lagt vekt på å gjengi høringsinnspillene på en måte som i størst mulig grad synliggjør spennvidden i de innkomne synspunktene.

Generelt om elsertifikatordningen

Svært mange av høringsinstansene gir sin tilslutning til innføringen av en elsertifikatordning for økte investeringer i fornybar energi. De ulike bransjeorganisasjonene er generelt positive, men har noen ulike synspunkter på blant annet hvem som bør inkluderes.

LO, Norsk Industri, Svensk Energi AB, Samarbeidande kraftfylker, LVK, LNVK, Norges Bondelag, NTNU, Tekna og Vestas Northern Europe er alle positive til elsertifikatordningen. *Bellona* viser for sin del i tillegg til et bakenforliggende formål om reduserte klimautslipp og hensynet til økt forsyningssikkerhet og verdiskaping. Samtidig påpeker *Bellona* at konsesjonsbehandlingen må ivareta naturvern bedre. *Nord Pool Spot AS* ser positivt på ny grønn kraft som bidrag til bedring av den nor-

diske energibalansen. *Statoil ASA* er generelt positiv til elsertifikater, men anser ikke disse som noe egnet virkemiddel for mer kostnadskrevende teknologier. Elsertifikater er i følge *Statoil ASA* ikke tilstrekkelig for å bidra til realisering av fullskala vindkraftanlegg til havs, og ber departementet om å legge fram langsiktige ambisjoner for havbasert vindkraft.

Norsk fjernvarme peker på viktigheten av å kombinere elsertifikater med energiomlegging fra bruk av fossil energi, samt bruk av elektrisitet til oppvarming. *Norsk teknologi* mener innføring av et elsertifikatmarked med riktig ambisjonsnivå er et skritt i positiv retning, men ønsker nærmere analyse av sammenhengen med forsyningssikkerhet og klima. *Tekna* mener for sin del at elsertifikater kan gjøre flere prosjekter lønnsomme, at dette kan gi større muligheter til å velge de mest lønnsomme prosjektene og at innføringen av et elsertifikatsystem bør gi rom for større vektlegging av miljøhensyn i konsesjonsbehandlingen enn i dag. *Natur og Ungdom* ønsker storstilt utbygging av fornybar energi i Norge og viser til at det store forbruket av fossile brensler må byttes ut med utslippsfrie energikilder, og at dagens støtte-system har utløst lite ny vindkraft.

SSB anser elsertifikater som et lite hensiktsmessig virkemiddel i energi og miljøpolitikken. Gitt at Norge implementerer EUs fornybardirektiv kan imidlertid elsertifikater i følge *SSB* være et kostnadseffektivt virkemiddel, forutsatt en annen utforming av forslaget. *Konkurransetilsynet* viser til at elsertifikatmarkedet kommer i tillegg til kvotesystemet og at det er høyst uklart hvordan elsertifikatmarkedet vil fungere i samspill med utslippskvoter. Et felles elsertifikatmarked har likevel i følge *Konkurransetilsynet* fordeler ved redusert sårbarhet ved markedsrett og stokastiske forhold og fordeler knyttet til likviditet og politisk risiko. I følge *SINTEF* vil ny fornybar kraft gi utslippsreducerende effekt, forutsatt at taket på CO₂-utslipp justeres. *SINTEF* påpeker at det kan være støttebehov for umodne teknologier, og imøteser en avklaring av forholdet til fornybardirektivet. *Asplan Viak* er negativ til et elsertifikatmarked og mener at kvotehandel med CO₂ bør være hovedverktøyet for reduksjon av klimagassutslipp. *HSH* stiller på sin side spørsmål ved om innføring av et elsertifikatsystem er samfunnsøkonomisk lønnsomt. *CICERO* mener at selv om bruk av elsertifikater er relativt kostnadseffektivt for gitt mål fornybar elektrisitetsproduksjon, er ikke dette kostnadseffektivt for et gitt mål for kutt i CO₂-utslipp.

Direktoratet for Naturforvaltning mener at høringsutkastet ikke begrunner behovet for en elsertifikatordning utover ønsket om økt elproduksjon. Naturinngrep som følger av ordningen, konsesjonssystemet og miljøeffektivitet er i følge direktoratet ikke vurdert. Det burde vært gjort en miljøkonsekvensutredning. Direktoratet påpeker at de miljørettslige prinsippene i naturmangfoldloven er ikke vurdert. *SABIMA* viser på sin side til at norsk natur ikke tåler en massiv utbygging.

E-CO er skeptisk til elsertifikater som selskapet mener kan redusere verdien av eksisterende kraftverk. Selskapet viser også til at ordningen vil ha en usikker miljø- og klimaeffekt. *E-CO* påpeker dessuten at ordningen vil stimulere til utbygging av mer uregulert energiproduksjon, samtidig som kraftsystemet har et økende behov for mer effekt. *E-CO* stiller spørsmål ved hvilke virkemidler energimyndighetene vil iverksette for å møte behovet.

Teknologinøytralitet

Mange av høringsinstansene, herunder *LO*, *Norsk teknologi*, *Norwea*, *Bellona*, *Tekna* og *DeFO* gir alle sin tilslutning til prinsippet om teknologinøytralitet.

På den annen side mener *Norges naturvernforbund* at elsertifikater kun bør brukes til å støtte de umodne teknologiene. Som eksempel nevner forbundet Storbritannia, hvor støtten graderes ut fra behov. *Norges Naturvernforbund* mener at elsertifikater kan være viktig for å øke produksjonen av fornybar kraft, som igjen kan fase ut fossil energi, men advarer i likhet med *Natur og Ungdom* mot å inkludere vannkraft i ordningen. *Natur og Ungdom* mener at selve ideen om å utforme sertifikatmarkedet teknologinøytralt er urimelig, og at det ikke er likegyldig hvilken teknologi som får støtte. *WWF* mener det er uakseptabelt at det ikke gis differensiert støtte basert på teknologi. *Havgul* mener at loven også bør kunne omfatte teknologier som ikke kan realiseres kommersielt innenfor hovedforutsetningen om ett elsertifikat per MWh, og foreslår at for eksempel offshore vindkraft skal kunne få elsertifikater ganget med en faktor på for eksempel 1,5 per MWh.

Noen instanser har påpekt at ulike regler om torv i Norge og Sverige er uheldig. *Norsk Fjernvarme*, *Lyse Energi* og *Eidsiva Bioenergi AS* mener alle at torv bør omfattes av den norske ordningen. Hvis ikke biovarme- og elproduksjon integreres i elsertifikatmarkedet, mener *Nobio* at støttenivået til slike anlegg må økes tilsvarende nivået i elsertifikatmarkedet. *Nobio* mener videre at elproduksjon fra anlegg som bruker torv og urent treavfall

bør få rett til elsertifikater. *Rogaland fylkeskommune* mener at biogassanlegg bør inn i ordningen. *Bellona* mener at energigjenvinning bør omfattes. *Norsk Industri* ønsker at Enova skal bruke handlingsrommet innenfor EØS-avtalen til å støtte energigjenvinning like mye som fornybar kraftproduksjon.

Flere høringsinstanser støtter at oppgradering og utvidelser av eksisterende anlegg omfattes, herunder *LO* og *Cicero*. *E-CO* forutsetter for sin del at forskrifter om dette harmoniseres med regelverket i Sverige. *Norges Naturvernforbund* mener at oppgraderinger og utvidelser som ikke fører til nye naturinngrep bør være med. *Statkraft* mener på sin side det bør presiseres at saltkraft inngår i havenergi. *Norges Skogeierforbund* ønsker at lovtæksten klargjør at bioenergi er innenfor ordningen.

Overgangsordning

En rekke aktører, heriblant kommuner, fylkeskommuner, foretak, kraftverkseiere og organisasjoner, har gitt uttrykk for misnøye med overgangsordningen. Forslaget om kun å inkludere kraftverk inntil 1 MW med byggestart etter 1. januar 2004 og at alle andre anlegg må ha hatt byggestart etter 7. september 2009, oppfattes som et løftebrudd. Flere av høringsinstansene som uttaler seg om overgangsordningen viser blant annet til St.meld. nr. 18 (2003-2004) og uttalelser fra tidligere politisk ledelse i Olje- og energidepartementet. Flere av høringsinstansene viser til at om lag 180 kraftverk faller utenfor overgangsordningen.

Norsk Industri og *Södra Cell Tofte AS* viser begge til svenske erfaringer om oppgradering og kapasitetsutvidelser som følge av at elsertifikater også tildeles til eksisterende biokraftanlegg. *Borregaard* ønsker like regler for biobrensel som i Sverige og påpeker at det er uheldig at investeringer i produksjonsøkning de seneste årene ikke er omfattet av den foreslåtte overgangsordningen. Selskapet uttaler at den usikkerhet som har eksistert for fornybar kraftproduksjon siden 2003 er beklagelig. *Bellona* peker på at eksisterende biokraftprodusenter i Sverige fikk rett til elsertifikater. *Fred Olsen Renewables* mener på den annen side at det ikke bør være noen overgangsordning i det hele tatt, og at ingen prosjekter som er satt i drift før 1.1.2012 bør omfattes av lovforslaget.

Rett til elsertifikater

En rekke instanser, både enkeltaktører og organisasjoner, anser byggestart som et uklart kriterium for retten til elsertifikater. Dette er spilt inn fra blant annet *Advokatforeningen*, *Advokatfirmaet Grette*, *Norges Bondelag*, *Samarbeidende kraftfylke* og *Småkraftforeninga*. I uttalelsen fra *ECOHZ* anbefales det at i den grad byggestart skal brukes som kriterium bør det i tilfelle knyttes nærmere til byggingen av selve anlegget. *Norwea* uttaler at man ideelt sett burde valgt driftsstart eller et annet mer entydig kriterium, men viser også til at anleggsstart har vært brukt konsekvent i myndighetenes informasjon til markedet siden overgangsordningen først ble presentert.

Energi Norge, *Norwea*, *Statkraft* og *Cicero* påpeker alle at det er behov for klare kriterier for dokumentasjon og beregning av økt produksjon og for klare regler for å beregne fornybarandelen for biokraft. Videre mener *Energi Norge* og *Agder Energi* at det i den norske loven bør innføres den samme mulighet som i Sverige til å kunne få forhåndstilsagn fra myndighetene for planlagte elsertifikatberettiget produksjon. De samme instansene og *Statnett* uttaler også at det ut fra formuleringene i høringsutkastet er uklart om kraftverk som etableres etter 2020 kan få elsertifikater, og ber om en klargjøring av dette.

Sintef mener det er fare for at biokraftanlegg etter endt tildelingsperiode kan gå over til å bruke fossil energi. *Norwea* uttaler at en ny tildelingsperiode kan ha en legitim funksjon gjennom såkalt "repowering" der kraftverk etter endt levetid byttes ut eller oppgraderes, og imøteser forskrifter om dette. *Statkraft* antar for sin del at ny tildelingsperiode er mest aktuelt for bioenergianlegg. *Norsk Fjernvarme* og *Nobio* ønsker en nærmere utredning av om reinvesteringer i bioenergikraftverk bør få elsertifikater for å hindre at produksjon blir lagt ned. *HgCapital* er kritisk til å åpne for ny tildelingsperiode for eksisterende anlegg med mindre anlegget er fullstendig ombygget.

Advokatfirmaet Grette og *Enova SF* tar opp spørsmålet om tilbakebetaling av tidligere tildelt støtte som vilkår for å få elsertifikater, samt om støtten i sin helhet må tilbakebetales før elsertifikater skal kunne tildeles. *LVK* mener på sin side at begrepet "innehaver av anlegg" ikke er klart nok definert. Foruten problemstillinger knyttet til utleie og pant viser *LVK* til ordninger om uttak av kraft, konsesjonskraft og medeierskap. *LVK* foreslår en lovbestemmelse som direkte regulerer fordelingen av elsertifikater i kraftanlegg hvor flere aktører har delvis råderett over produksjonen.

Videre mener LVK at kommuner som har rett til konsesjonskraft også bør få retten til elsertifikater tilsvarende uttaket. LVK etterspør også klarere regler for om og i tilfelle på hvilken måte pumpekraftverk bør omfattes av elsertifikatordningen.

Ambisjonsnivå, kvotekurve og elsertifikatplikt

Energi Norge viser til at kvotekurven er en sentral del av lovforslaget, og er basert på at systemet hvert år tilføres ca. 1,5 TWh ny kapasitet. Dette anser *Energi Norge* som en realistisk ambisjon, men systemet anses å ha liten fleksibilitet ved et sertifikatunderskudd. Ordningen må her, slik *Energi Norge* ser det, basere seg på det eksisterende overskuddet som allerede ligger i det svenske systemet. *Statkraft* har på sin side ingen innsigelser mot kvotekurvens utforming. Et underskudd på norsk side de første årene mener *Statkraft* bør kunne dekkes av overskuddet i Sverige. *Norwea* støtter at et likt ambisjonsnivå er konkretisert til 13,2 TWh. Forbruksprognoser er kritisk for måloppnåelse og elsertifikatpris, og blir i følge *Norwea* et viktig tema for kontrollstasjonene. *Norwea* mener at kvotekurve og ambisjonsnivå alt i alt er gitt en tilfredsstillende utforming.

Svensk Energi AB etterspør større transparens om hvordan den norske kvotekurven er utformet. *BKK Produksjon* peker på at ambisjonsnivået bør kunne nedjusteres dersom infrastruktur eller kraftforbruk ikke følger utviklingen i produksjon. Dette kan gjøres i kontrollstasjoner og bør fortrinnsvis fremgå av lovteksten. *Nordisk Vindkraft AB* er bekymret over kvotekurven på grunn av stor usikkerhet i potensial og kostnader særlig for vannkraft. Prisen anses i dag for lav for å kunne bygge ut storskala vindkraft. *Natur og Ungdom* mener at et felles elsertifikatmarked burde inneholde en forpliktelse på 20 TWh norsk vindkraft. *Nobio* etterlyser en mer realistisk og fornuftig utviklingsbane for kvoteplikten, og ønsker at det bør innføres et prisgulv. *Sintef* mener det er fare for en prisspiral om det ikke settes maksimalgrense for avgift ved mangel på elsertifikater. Også *Småkraftforeninga* er bekymret for sårbarhet ved svikt i leveranser fra elsertifikatberettigede, og mener kvoteplikten for de første årene bør økes. *Vardar* skriver at avgiften ved manglende annullering må beregnes slik at man motvirker spekulasjon. *Borregaard* mener det er viktig at kontrollstasjonene ikke gir usikkerhet om endrede rammebetingelser.

Cicero mener forslaget om unntak fra kvoteplikten for kraftkrevende industri er uheldig, fordi disse står for en stor del av elektrisitetsforbruket,

og allerede er skjermet gjennom blant annet unntak fra forbruksavgift på elektrisk kraft. *HSH* mener at unntak for kraftkrevende industri, veksthus og treforedling ikke er næringsnøytralt. *Konkurransetilsynet* påpeker at unntak for kraftkrevende industri, veksthus og treforedling bryter med prinsippet om kostnadseffektivitet i miljøpolitikken, og viser til at Konkurrentverket i Sverige mener at kvoteplikten bør fordeles på alle forbrukere.

LO mener at elsertifikatplikten bør følge samme prinsipper som i Sverige. *Bellona* viser til at det er ulike definisjoner av elsertifikatplikten i Norge og Sverige, og mener at konkurransesmessige skjevheter bør unngås. *Bellona* påpeker også at kraftintensiv industri defineres forskjellig i Norge og Sverige. *Norsk Industri* og *Hydro* er opptatt av å skjerme kraftintensiv industri og mener at dette må gjøres på samme måte som i Sverige. *Borregaard* påpeker i tillegg en usikkerhet i at fritak fra både el-avgift og elsertifikatplikt vil være koblet mot enøkavtaler gjennom ordningen med program for energieffektivisering i energiintensiv industri. *Yara* påpeker at bedriftene i Porsgrunn og Glomfjord ikke er definert som kraftintensiv industri i Norge, men vil være det etter reglene i Sverige. *Energi Norge* mener på sin side at forholdet til el-avgiften og endelig valg må gjøres i tett samarbeid med bransjen. *Norwea* anser det ikke presserende for markedets funksjon at landene har like regler for hvem som pålegges kvoteplikt, men støtter unntak for kraftintensiv industri.

Energiveteranene mener rammene for ordningen er realistiske. Kostnadene bør i følge *Energiveteranene* ikke belastes alminnelig forsyning, da dette fremstår som en skjult skatt. Forbruksavgiften for alminnelig forsyning bør derfor reduseres tilsvarende og offshoreindustrien bør betale. *Advokatforeningen* og *DeFo* støtter at elsertifikatplikten kobles til el-avgiften og at nettselskapene skal gi informasjon om beregningsrelevant forbruk, men disse mener det synes noe uklart når endelig vedtak om omfanget av elsertifikatplikten for det enkelte år vil foreligge. *Småkraftforeninga* ber om at produksjon fra småkraftverk til eget forbruk i sin helhet unntas fra elsertifikatplikten.

Energi Norge og *Statkraft* støtter at ordningen med at kunden stilles overfor en totalpris på elektrisk energi, og at informasjon om elsertifikatkostnaden vises på strømreregningen. Kravene til utforming av faktura må være klare i god tid før systemet trer i kraft. Det er viktig at nettselskapenes rolle og oppgaver ved fastsettelse av beregningsrelevant forbruk blir godt definert. Loven bør videre sikre at elsertifikatplikten får gjennomslag

overfor prisbestemmelser i eksisterende kontrakter. Det bør innføres en klageordning i tråd med forvaltningslovens bestemmelser ved fastsettelse av elsertifikatplikt.

Energi Norge og Agder Energi ønsker at en hjemmel for å kunne belaste sluttbrukere kostnadene som følge av elsertifikater bør stå direkte i lov eller forskrift. Videre bør myndighetene fronte informasjon som gis til forbrukeren. *Agder Energi* påpeker at en plikt til å gi generell informasjon er ikke følger av den svenske loven. Selskapet uttaler videre at sluttkundeselskaper vil trenge tid til å få på plass systemer for å håndtere elsertifikatplikten.

LVK ønsker klargjort om kommunenes bruk av konsesjonskraft er elsertifikatpliktig. *Statnett SF* mener at elsertifikater bør kunne utstedes til en person med fullmakt, og at dette ikke fremgår klart nok av loven eller forarbeidene.

Forvaltning av ordningen

Advokatforeningen viser til at nettselskapene skal rapportere produksjon og levert energi, men at feil i måledata som skyldes andre er ikke regulert i høringsutkastet. Det bør etter foreningens syn som hovedregel ikke være mulig å gjøre endringer i utstedelsen etter at elsertifikatene er registrert på den elsertifikatberettigedes konto. Det kan være behov for vedtak som stadfester retten til elsertifikater. *Advokatforeningen* mener dette bør gjøres av kontrollmyndigheten, og i større grad enn hva høringsutkastet legger opp til i § 10 femte ledd.

Norwea viser til behovet for effektiv og helhetlig behandling av konsesjoner fra NVE, og mener det er behov for samordnet informasjon og informasjonskampanje. *Norwea* uttaler at det er positivt at strømregningen gir informasjon om bidrag til fornybar kraft, men påpeker samtidig at det er totalkostnaden som må utgjøre sluttbrukernes beslutningsgrunnlag ved valg av kraftleverandør. *DeFo* mener NVE bør lage en nettside med generell informasjon om elsertifikater og elsertifikatmarkedet. *Småkraftforeninga* ber departementet om å vurdere et midlertidig veilednings- og informasjonsprosjekt. *Forbrukerombudet* er positiv til bestemmelsen i lovutkastet § 22 om informasjon til forbrukere, men uttaler samtidig at man må være oppmerksom på at det ikke gis villedende miljøpåstander i forbindelse med elsertifikatordningen.

Mange av instansene, deriblant *NHO, Norsk Industri, BKK Produksjon, E-CO, SKL, Statkraft, Vestas Northern Europe* og *Vestavind Offshore* er

opptatt av at konsesjonsbehandlingen for produksjon og nett må være effektiv. *Cicereo* mener NVEs ressursbehov må sammenholdes med Sverige, og at det må sikres at NVE har tilstrekkelige ressurser til å utføre sine forvaltningsoppgaver. *Norwea* peker på økt behov for bemanning, rutiner og informasjon hos departementet, NVE og Statnett. *Småkraftalliansen* mener i tillegg at det bør innføres en maksimaltid for klagebehandling i departementet på 6 mnd og det bør innføres regler om automatisk innvilgelse av konsesjon ved mangel på avgjørelse innen den fastsatte maksimaltiden. *Statkraft* viser til at konsesjonssystemet er forskjellig i Norge og Sverige, men at kravene til dokumentasjon og involvering av parter stort sett er like. *Statkraft* påpeker at det synes å være en noe høyere suksessrate i myndighetsbehandlingen av vindkraftanlegg i Sverige enn i Norge.

Nobio ønsker en vurdering av særskilt beregning og rapportering hvor deler av produksjonen kommer fra grønne kilder. *Brønnøysundregistrene* påpeker at Altinn bør benyttes i forbindelse med rapportering knyttet til ordningen. Alle nye krav til søknader, rapporter og meldeplikter bør gjennomgås. *LVK* og *LNVK* mener det bør innføres nye regler som åpner for at kommunene får dekket sine sakskostnader ved behandling av konsesjonsaker. *Norges Naturvernforbund* mener på sin side at de naturfaglige vurderingene i konsesjonsbehandlingen må styrkes, og *SABIMA* mener kraftutbygginger som skal få elsertifikater bør inngå i og vurderes gjennom helhetlige fylkesvise planer.

Nettpolitikk

Svært mange av høringsinnspillene har uttalelser om nett og nettpolitikk.

Energi Norge viser til behov for økt investering i nett og at gjeldende inntektsrammeregulering må revurderes. Det bør igangsettes et arbeid med harmonisering av norske og svenske vilkår for tilknytning til og bruk av nett i første kontrollstasjon. Konsekvensene for primær- og sekundærserver bør også vurderes. *Nordpool Spot AS* mener elsertifikatsystemet må sees i sammenheng med både utbygging og nettforsterkning.

Norwea mener nett og konsesjoner til ny produksjon vil avgjøre hvor mye vindkraftproduksjon kommer inn i ordningen. Det er viktig med klarhet i avgjørende linjeprojekter og klargjøring av reglene rundt anleggsbidrag. *BKK Produksjon AS* og *Vardar* uttaler begge at nettet må utbygges slik at ikke overføring og ny produksjon hindres. *Bel-*

lona mener det er viktig at elsertifikatene sees i sammenheng med infrastruktur og elektrifisering av sokkelen. *Svensk Energi* mener det bygges overføringskapasitet til Europa parallelt. Svensk Energi peker også på ulike regler om nettilknytning og kostnadsfordeling i de to landene. *WWF* mener det er viktig at infrastruktur også til andre europeiske land styrkes. *Agder Energi* peker på at rammebetingelsene for elsertifikatmarkedet må henge sammen med betingelsene for utenlandskabler og eksportmulighetene. *Agder Energi* ber om tiltak for å redusere konkurransevidninger ved ulike innmatningstariffer i Norge og Sverige, og påpeker også at nettselskapene vil få økt press på investeringene, men ha incentiver til å velge sentralnettsløsninger. *Nobio* mener det må prioriteres nett og overføringskabler til Europa. *Vestavind offshore* skriver at nett i Norge og mellom Norge og andre land må oppgraderes, og at reglene for nettilknytning må harmoniseres.

Statnett SF mener netteier bør kunne kreve anleggsbidrag i masket nett slik som i Sverige. Det forventes økt press på reguleringsressurser ved at mye ny fornybar vil gi økt kraftbalanse men tidvis vanskeligere håndterbare driftssituasjoner. Et nøytralt støttesystem som ikke tar hensyn til nettmessige begrensninger vil kunne føre til suboptimal utbygging og krevende systemdrift. Det vil være behov for tiltak for å styrke systemet. *Sintef* mener det bør vurderes å innføre nye incentiver for nettselskaper for innmating av kraft. *Tekna* viser til at det er behov for å styrke nettet og overføringskapasiteten i takt med økt produksjon. Harmonisering av nettregimene er i følge *Tekna* viktig, og bør legges til første kontrollstasjon i 2015. *Vestas Northern Europe* peker også på behovet for harmonisering av regler om nettilknytning og kostnadsfordeling.

Norsk Industri mener at kostnadene ved nettinvesteringer med dagens nettregime vil bli flere hundre millioner kroner høyere for industrien i 2020 enn i dag. Organisasjonen mener man må utvide bruken av anleggsbidrag, blant annet for å få en lik praksis i Norge og Sverige. Det vises også til at elsertifikatmarkedet vil øke andelen uregulerbar kraftproduksjon, og at det vil bli mer og mer viktig for kraftsystemet å bevare industrikapasiteten for håndtering av energi- og effekt-knapphet, samt at utenlandskabler bør finansieres utenom sentralnettet. *DeFo* oppfordrer til fokus på nettproblematikken og mener det bør tas anleggsbidrag i masket nett. *HSH* mener også det er viktig å få avklart problemstillingene rundt anleggsbidrag. *KS Bedrift* mener anleggsbidrag synliggjør reelle kostnadene ved prosjektene. *Hydro*

mener det er manglende effektivitetsincentiver i Statnetts inntektsrammer. *Lyse* ønsker harmonisering av regler om anleggsbidrag.

Småkraftforeninga er bekymret for at nettselskap kan se elsertifikater som en måte å finansiere nytt fordelingsnett, og finner det urimelig at småkraftverk som normalt mater energien inn i fordelingsnettet må betale anleggsbidrag for rene produksjonsradialer og for forsterkninger innenfor eksisterende nett. *Samarbeidende kraftfylke* peker på utfordringer knyttet til nettinfrastruktur og tilgang på effektreserver. Det bør være kostnadsdeling ved etablering av nye nettanlegg og en nasjonal tariffordning bør innføres. *SKL Produksjon AS* mener det er urimelig at småkraft må betale nettforsterkninger ved utbygging av slike anlegg. *Småkraftalliansen G4* er bekymret over nettkostnadene for småkraft, og påpeker at første utbygger ikke bør ha noen risiko for overinvesteringer i nett. Oppgraderinger i fordelingsnettet bør i følge alliansen finansieres over sentralnettsordningen. *E-CO* mener på sin side at man ikke må endre reglene om tariffing og anleggsbidrag som berører eiere av eksisterende verk.

LVK mener det bør innføres en ordning med kompensasjon for bygging av kraftlinjer. *SABIMA* ønsker klare rammer for at ikke verdifull natur blir ødelagt eller ytterligere fragmentert.

Omsetning av elsertifikater

Advokatforeningen påpeker at avledede kontrakter om elsertifikater etter omstendighetene er innenfor definisjonen i verdipapirhandelforskriften.

Nasdaq OMX er enig i at elsertifikater ikke faller inn under verdipapirhandellovens definisjoner som finansielle instrumenter, men at det er naturlig å vurdere om elsertifikatene burde få en slik klassifisering i den grad klimakvotene får det. Det uttales også at lovforslaget er noe uklart i bestemmelsene om offentliggjøring av transaksjonsinformasjon, og at det bør sikres at også andre enn elsertifikatberettigede og -pliktige gis tilgang til elsertifikatregisteret på nøytrale, objektive og ikke-diskriminerende vilkår. Bestemmelsene om foreløpig og ensidig registrering fremstår i følge *Nasdaq OMX* som overflødige. Det påpekes samtidig at det har vært eksempler på økonomisk kriminalitet knyttet til merverdiavgiften i klimakvotemarkedet, og at norsk lov av denne grunn er endret slik at det ikke påløper avgift. Det kan vurderes om en lignende regulering er hensiktsmessig for elsertifikater.

Nord Pool Spot AS påpeker en del markeds-messige forhold. Et velfungerende marked forut-

setter likebehandling, enkel og effektiv omsetning, lav barriere for å være aktør, god pristransparens, og håndtering av informasjon av prispåvirkende karakter. Slike hensyn ivaretas best i et system med en organisert markeds plass. Elsertifikatene bør være så standardiserte at disse kan være underliggende for derivater. Samtidig påpeker også Nord Pool Spot AS en del risiko knyttet til systemer for handel og peker også på erfaringene fra kvotemarkedet.

Finanstilsynet deler departementets oppfatning om at elsertifikatene ikke er å anse som finansielle instrumenter. Derivater med elsertifikater som underliggende kan være aktuelt, og tilsynet legger til grunn at loven ikke synes å være til hinder for etablering av et derivatmarked. Finanstilsynet påpeker at det er en viss operasjonell risiko ved en nettbankmodell for elsertifikatregisteret og erfaringer fra CO₂-kvotemarkedet tilsier betydelig oppfølging fra registeransvarlig og eventuelt tilsyn.

Statkraft viser til at pristransparens er viktig og er opptatt av at det skapes markeds plasser for fysisk og finansiell handel. Bestemmelsene om informasjon i elsertifikatregisteret synes å gå noe lengre enn i Sverige, hvor prisinformasjon i praksis gis ved annullering, noe som gir en vesentlig tidsforsinkelse i prisinformasjon. *Norwea* mener det er behov for hjemmel som kan regulere markedsatferd som prissamarbeid mv. Det bes om klargjøring av hvilken grad av tilsyn med markedsatferd myndighetene ser for seg.

Brønnøysundregistrene reiser spørsmål om de kan gis oppgaver knyttet til tinglysning og pant. *ECOZH* mener begrepet omsetning bør presiseres i §§ 12 og 15. *Havgul* mener det er avgjørende at handel skjer på samme markeds plass. Det bør tilrettelegges for handel i andrehåndsmarkedet og for handel med derivater.

Skattemessige forhold

En rekke instanser uttaler seg kritisk til Stortingets vedtak om å ilegge grunnrenteskatt på elser-

tifikatinntekter, dels med henvisning til prinsippet om teknologinøytralitet, og dels ut fra faren for ytterligere uheldige tilpasninger og suboptimalisering som følge av den nedre grensen for grunnrenteskatten på 5500 KVA. *LVK* har uttrykt bekymring for at skatteendringen også vil redusere eiendomsskattgrunnlaget. *Cicero* anbefaler på sin side en samlet gjennomgang av skatter og avgifter etter innføring av elsertifikatsystemet. *Energi Norge* bemerker at de oppfatter det slik at det er faktisk inntekt som kommer til grunnrentebeskatning det året elsertifikatene omsettes, uavhengig av hvilket år de er utstedt.

Øvrige forhold

Mange av instansene gir støtte til systemet med forhåndsdefinerte kontrollstasjoner, men er noe delte i synet på hvor ofte det skal holdes kontrollstasjon og hvor omfattende endringer som skal kunne gjøres underveis.

Det er påpekt av blant annet *Energi Norge* at stabile rammer er viktig og at kontrollstasjonene ikke må gripe inn i foretatte investeringer, øke risikoen for posisjoner tatt i markedet, og at informasjon til markedet er meget viktig før, under og etter revisjoner. Kontrollstasjonene bør praktiseres slik at eventuelle endringer ikke påvirker lønnsomheten i eksisterende anlegg negativt. *Nordisk Vindkraft* og *HgCapital* mener første kontrollstasjon 2015 kan være for sent.

Flere har også spilt inn at eksisterende virkemidler, Enovas videre rolle, forholdet til det nye fornybardirektivet og til ESA bør avklares. Videre påpeker flere at gebyrer knyttet til ordningen med elsertifikater bør bygge på selvkost og reguleres i forskriftene. Spørsmål om utvidelse til tredjeland bør avventes, og fra noen instanser er det foreslått at dette kun bør kunne skje i forbindelse med kontrollstasjoner.

3 Enova

Flere høringsinstanser har berørt spørsmål om den helhetlige energiomleggingen. Det er spilt inn at elsertifikatmarkedet må kombineres med tiltak for varmeproduksjon basert på fornybare energikilder og energieffektivisering. Det er i tillegg pekt på at salg av elsertifikater ikke vil gi tilstrekkelig inntekter til mer umoden kraftproduksjon som nå er inne i en fase med fullskala demonstrasjon av løsninger.

Energiomlegging er et samlebegrep for arbeidet med å begrense energibruken, ta i bruk andre oppvarmingsløsninger enn elektrisitet og olje, samt for satsingen på vindkraft, jf. St.meld. nr. 29 (1998 – 1999), Om energipolitikken. Enova er et viktig verktøy i arbeidet med energiomlegging. Fram til nå er det gitt investeringsstøtte til vindkraft, og ordningen har vært forvaltet av Enova SF. Denne ordningen blir avviklet med opprettelsen av elsertifikatmarkedet. Enova skal nå konsentrere virksomheten om de øvrige satsingsområdene. Det omfatter redusert energibruk i industri og bygg, samt økt bruk av varme fra fornybare energikilder. I tillegg skal Enova ha en aktivitet innenfor fullskala demonstrasjon av nye energiløsninger.

Det er trukket opp perspektiver for Enovas virksomhet i Regjeringsplattformen. Det vises også til at departementet la fram en evaluering av Enovas virksomhet i Prop. 1 S (2010-2011). Evalueringen gir en gjennomgang av utviklingen i Enovas programmer, og energieresultatene innenfor hvert satsingsområde. Det ble lagt særlig vekt på å redegjøre for resultatene innen vindkraft og varmeløsninger basert på andre energibærere enn elektrisitet, olje og gass.

I dette kapitlet redegjøres det for bakgrunnen for energiomleggingspolitikken og målene og virkemidlene i Enovas virksomhet.

3.1 Bakgrunn for energiomleggingspolitikken

Vannkraft stod for 95,7 prosent av den totale kraftproduksjonen i 2009. Tilsiget til vannmagasinene varierer imidlertid betydelig. I tørråret 1996 var

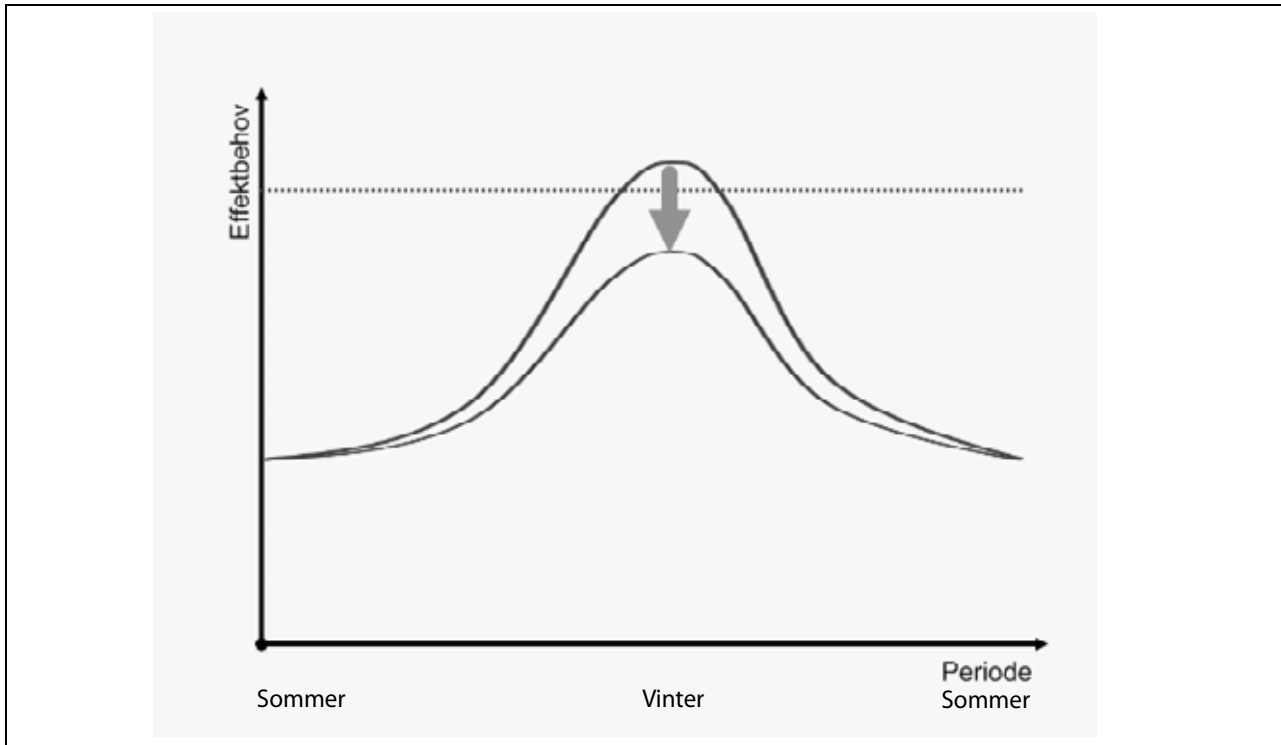
tilsiget 93 TWh, mens det i vååret 2000 var 141 TWh. Avhengigheten av vannkraft gjør den norske energiforsyningen sårbar.

Tilsiget er stort under snøsmeltingen om våren, og avtar normalt utpå sommeren og frem mot høsten. Høstflommer gir normalt en økning i tilsiget før vinteren setter inn. I vintermånedene er tilsiget vanligvis svært lavt. Samtidig er det betydelig høyere elektrisitetsforbruk i vinterhalvåret enn i sommerhalvåret, først og fremst på grunn av et høyt forbruk av elektrisitet til oppvarming. Forbruket av elektrisitet til oppvarming er vesentlig høyere enn i andre land. Dette forsterker sårbarheten i kraftsystemet.

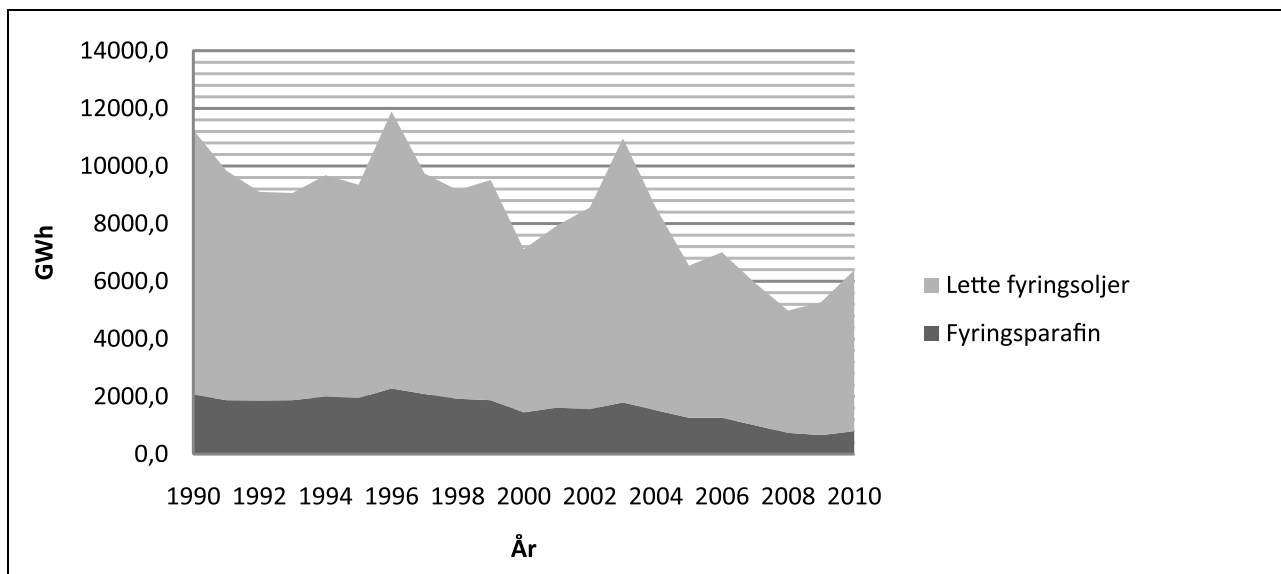
Både variasjonene i tilsig mellom år, og det at forbruksprofilen varierer motsatt av tilsigsprofilen over det enkelte år, er krevende å håndtere. Departementet legger til rette for å redusere sårbarheten på ulike måter, herunder gjennom bygging av kraftlinjer, tilrettelegging for kraftproduksjon og energiomlegging. Kraftprisen og prisen på overføring gir viktige signaler til forbrukere og næringsliv om å begrense kraftforbruket, og til investorer om å investere i produksjonsanlegg. Det er et mål å sikre at det er tilstrekkelig elektrisitet i markedet til akseptable priser. Dette innebærer at hensynet til forsyningssikkerhet må vektlegges.

Figur 3.1 illustrerer elektrisitetsbruken over ett år. Energieffektiviseringstiltak som begrenser varmebehovet, og konvertering fra elektrisk oppvarming til andre oppvarmingsalternativer, fører til mindre belastning på kraftsystemet i fyringsseasonen. I figur 3.1 er dette illustrert ved at forbrukskurven for strøm flater ut. Det gjør at vinter toppen i belastningen blir lavere.

Energiomlegging bidrar til en mer diversifisert energiforsyning og bedre forsyningssikkerhet ved at den bidrar til å redusere avhengigheten av vannkraft og til redusert energibruk. Ulike miljøhensyn, herunder utslipp av klimagasser og miljøkonsekvenser fra utbygging av fornybar elproduksjon, og nye transportsystemer, begrenser hvilke energiløsninger det er akseptabelt å ta i bruk.

Figur 3.1 Prinsippskisse av belastningen på kraftsystemet før og etter konvertering til andre oppvarmingsløsninger enn elektrisitet eller gjennomføring av visse energieffektiviseringstiltak.

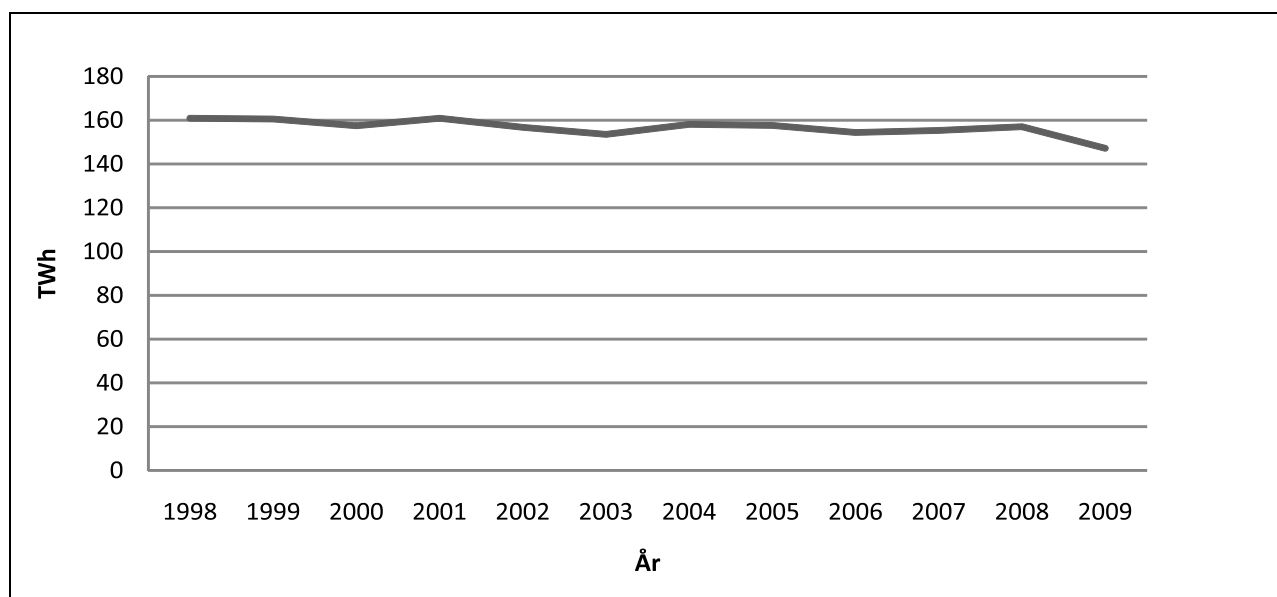
Figur 3.2 Salg av fyringsparafin og lette fyringsoljer 1999-2010 (GWh)

Kilde: Basert på salgstall fra Norsk Petroleumsinstitutt

På oppvarmingsiden finnes det en rekke alternativer til elektrisitet. Det var vanlig å installere oljefyrte varmelegger i Norge, spesielt frem til tidlig på 1970-tallet, og dette har spilt en viktig rolle for forsyningssikkerheten. Mange av oljefyringsanleggene er modne for utskifting. Siden 1990-tallet har det vært en betydelig nedgang i bruken av olje til oppvarming. Figur 3-2 viser salget av fyringsolje- og parafin siden 1999 og fram til

i dag. Det har vært en nedadgående trend i forbruket de siste 20 årene, med unntak av enkelte år med lite nedbør og høy strømpris.

Det vil øke sårbarheten i energisystemet dersom gamle oljefyringsanlegg erstattes med direkte elektrisk oppvarming. Departementet legger til rette for andre oppvarmingsløsninger gjennom energiomleggingspolitikken.

Figur 3.3 Utvikling i stasjonært sluttforbruk av energi eksklusive fiske (1998-2009).

Kilde: SSB

Energieffektiviseringstiltak i bygg og anlegg bidrar til å begrense den totale energibruken og redusere effekttoppene på kalde dager. Industrien bruker energi som innsatsfaktor i produksjonen og det kan gjøres tiltak som vil bidra til å begrense energibruken gjennom hele året. Energieffektivisering er en sentral del av arbeidet med energiomlegging og er trolig den mest miljøvennlige måten å trygge forsyningssikkerheten på.

Energiomleggingen er rettet mot kjente energiløsninger som ennå ikke er konkurransedyktige i markedet, og mot nye miljøvennlige energiløsninger med et lovende markedspotensial. På sikt er målet varige markedsendringer, der de miljøvennlige løsningene blir konkurransedyktige.

Begrunnelsen for energiomleggingspolitikken og Enovas virksomhet er økt forsyningssikkerhet innenfor rammene av miljø- og klimapolitiske mål. Dette leder til to viktige innsatsområder for Enova:

- Å stimulere til å begrense energiforbruket.
- Å stimulere til miljøvennlig energiproduksjon herunder innføring av varmeløsninger basert på andre energibærere enn elektrisitet, olje og gass.

Enovas virksomhet skal rettes inn mot stasjonær produksjon og bruk av energi i Norge. Stasjonært sluttforbruk av energi eksklusive fiske var i 2009 på om lag 147 TWh, noe lavere enn i tidligere år på grunn av lavere aktivitet i økonomien. Elektrisitet dekket 104,5 TWh av forbruket. Resten ble dekket av 21,8 TWh petroleumsprodukter, 11,7

TWh bioenergi, og 3,5 TWh fjernvarme. Det ble også brukt 5,9 TWh kull og koks. I industrien er det gode muligheter for en konvertering fra tungolje til bioenergi. I byggsektoren ligger det godt til rette for en konvertering fra fyringsolje til bioenergi eller varmepumper. For en omtale av ulike varmeløsninger i bygg, se del 3.4.2.

Figur 3.3 viser utviklingen i stasjonært sluttforbruk siden 1998. Det har vært en svak nedadgående trend siden slutten av 90-tallet.

3.2 Organisering og styring av Enovas virksomhet

Energiomlegging er et langsiktig arbeid som krever betydelige investeringer og tålmodighet før resultatene oppnås. I første omgang må industribedrifter, byggeiere og fjernvarmeleverandører bestemme seg for prosjekter, planlegge disse og søke om støtte. Ofte er beslutningen tatt i et tidsvindu der oppgraderinger er aktuelle av andre årsaker enn energihensyn alene, og der kostnadene ved å gjøre energitiltak blir begrenset. I mange tilfeller er beslutningen knyttet til en utvidelse av et anlegg eller et bygg, noe som isolert sett vil trekke i retning av økt energiforbruk. Enova bidrar til å stimulere til å begrense forbruksveksten gjennom energieffektiviseringstiltak, eller til å ta i bruk varmeløsninger basert på andre energibærere enn el og olje. Enova har en viktig rolle knyttet til å synliggjøre mulighetene

for energieffektive løsninger før planleggingsprosessen er kommet for langt.

Det tar ofte lang tid fra Enova har gitt tilsagn om støtte til et prosjekt til det står ferdig. For store fjernvarmeprosjekter og store bygg kan det ta 5 år. For små prosjekter kan det ta 1-2 år. Etter byggetiden kommer det en innkjøringsfase og en driftsfase før prosjektet kan anses som ferdig. Mange av prosjektene har en relativ beskjeden størrelse, og det skal mange tiltak til for at det skal ha vesentlig effekt på energibalansen.

Det er derfor grunnleggende å ha langsiktige og stabile rammebetingelser for arbeidet.

Enova SF ble opprettet i 2001, og tok over ansvaret for tilskudd til fornybar energi og energieffektivisering fra 2002. Deler av Enovas oppgaver lå tidligere dels i NVE og dels hos distribusjonsselskapene for strøm. Omorganiseringen av arbeidet med energiomlegging og valg av styrings- og finansieringsmodell ble forankret i Stortinget gjennom behandlingen av St.meld. nr. 29 (1998-1999), Ot.prp. nr. 35 (2000 - 2001) og Ot.prp. nr. 86 (2001 - 2002). Bakgrunnen for omorganiseringen var ønsket om en mer slagkraftig og målrettet satsing på energiomlegging. Dette ble blant annet vektlagt ved opprettelsen av Energifondet:

”Hovudformålet med forslaget til ny finansieringsmodell og omorganisering av arbeidet med omlegging av energibruk og energiproduksjon, er å leggje til rette for ei meir slagkraftig og effektiv omlegging. Grunnlaget skal leggjast gjennom ei klarere ansvars- og rollefordeling, fokus på konkrete resultat i forhold til overordna mål og auka vekt på konkurranse og rette incentiv. Stabile finansielle rammer skal gi høve til langsiktige satsingar,” jf. Ot.prp. nr. 35 (2000 - 2001).”

Enova fikk ansvaret for å forvalte Energifondet som skal være en langsiktig finansieringskilde for energiomleggingen. Formålet med Energifondet er å fremme miljøvennlig omlegging av energibruk og energiproduksjon. Energifondet har vært finansiert av påslaget på nettatariffen, avkastningen fra Grunnfondet, renteinntekter og ordinære overføringer over statsbudsjettet.

Styringen av Enova følger prinsippene for mål- og resultatstyring. Måling av energiresultater etter objektive kriterier var en sentral forutsetning ved opprettelsen av Enova. Målene er formulert gjennom formålet for Energifondet, samt hovedmål og resultatmål som er fastsatt etter avtale mellom departementet og Enova. I tillegg til avtalen fastsetter departementet tildelingsbrev for Enova.

En sentral premiss ved opprettelsen av Enova, var at de skulle oppnå høyest mulige energiresultater per støttekrone innenfor de rammene som ble satt. Det betyr at Enova må vektlegge kostnadseffektivitet i utforming av virkemidler og at de må søke å unngå å gi høyere støtte enn det som er tilstrekkelig til å utløse de enkelte prosjektene.

Siden opprettelsen i 2001, har Enova opparbeidet betydelig erfaring om utforming av virkemidler for å stimulere til en utvikling i energimarkedene. Enova har også opparbeidet mye kunnskap og markedsnær kompetanse om energiomlegging generelt. Denne kompetansen kommer aktørene til gode gjennom rådgivning i forbindelse med søknadsprosesser. Enovas kompetanse er imidlertid også nyttig for departementet ved at Enova er i posisjon til å gi faglige funderte innspill om utviklingen i energimarkedene.

I evalueringen fra 2010 gjennomgikk departementet rammene for virksomheten, med særskilt oppmerksomhet på organiseringen av arbeidet og kjennetegn ved markedene som Enova opererer i. Evalueringen konkluderte bl.a. med at:

”Departementet vil understreke viktigheten av langsiktighet i arbeidet. Det tek tid å få god innsikt i markedene, slik at det kan etablerast gode verkemiddel og det tek tid å realisere energiprosjekt. Modellen har gjort at Enova har kunna handtere utfordringane ved at det tek lang tid frå eit prosjekt får tilsegn om støtte til det står ferdig, og at søknadsmengda varier mellom år og mellom dei ulike satsingsområda. (...) Modellen med mål- og resultatstyring har gitt departementet tilstrekkeleg styring og kontroll, og Enova har fått den faglege fridomen som har vore naudsynt for å utvikle bruken av verkemiddel. (...)”

Departementet legger opp til å beholde nåværende styringsmodell, og en finansiering som ivaretar behovene for langsiktighet og stabilitet fremover. Fastsettelsen av hovedmål og resultatmål skal skje ved forhandlinger mellom Olje- og energidepartementet og Enova. Dette sikrer at målene blir realistiske. Regjeringen vil komme tilbake til Stortinget vedrørende anslag på tilgjengelige midler fremover i Prop. 1 S (2011-2012).

3.2.1 Nærmere om resultater fra satsingen

Departementet og Enova har avtalt et resultatmål på 18 TWh/år fornybar varme- og kraftproduksjon og energisparing ved utgangen av 2011, der 2001 er basisår. Resultatene skal være realiserte,

kontraktsfestede eller dokumentert på annen måte. Enova har rapportert et samlet kontraktsfestet energieresultat på om lag 15,5 TWh/år ved utgangen av 2010. Dette er summen av forventet energieresultat fra alle prosjektene det er gitt støtte til i perioden 2001-2010, korrigert for kanselleringer. I 2010 ble det kansellert prosjekter med et samlet resultat på 628 GWh/år.

Av det kontraktsfestede energieresultatet på 15,5 TWh/år er 37 pst. av prosjektene ferdigstilt, noe som tilsvarer om lag 5,8 TWh/år. Av disse ble 650 GWh/år sluttrapportert i 2010.

Når prosjekter er igangsatt og utbetaling av støtte er påbegynt, anses risikoen for at prosjektene vil bli kansellert lave. Om lag 75 pst. av de kontraktsfestede energieresultatene er knyttet til prosjekter som enten er sluttrapportert, eller igangsatt. For prosjekter som fikk innvilget støtte før 2010 er 90 pst. enten ferdigstilt eller igangsatt.

3.2.2 Om resultatene for de ulike områdene (2001-2010)

Enova har hatt et mål om 3 TWh/år i økt vindkraftproduksjon i 2010. Enova har til sammen gitt om lag 2,5 mrd. kr i tilsagn om støtte til vindkraft. Det gir et forventet energieresultat på 2,1 TWh/år.

Enova har hatt et mål om 4 TWh/år i økt varmeproduksjon basert på andre energibærere enn olje og elektrisitet i 2010. Enova har til sammen gitt om lag 2,5 mrd. kr i tilsagn om støtte til varme. Det gir et forventet energieresultat på om lag 4,9 TWh/år.

Det er gitt tilsagn om til sammen om lag 1,4 mrd. kroner i støtte til prosjekter for effektiv energibruk i bygg. Disse prosjektene gir i sum et kontraktsfestet energieresultat på om lag 2,8 TWh/år.

Det er gitt tilsagn om støtte om om lag 1,3 mrd. kr. til prosjekter i industrien. Disse har et forventet energieresultat på nesten 4,7 TWh/år. Satsingen omfatter både energieffektiviseringsprosjekter, spillvarmeutnyttelse og energigjenvinning.

Enova har drevet en betydelig informasjonsvirksomhet, blant annet rette mot husholdninger, barn og unge og kommuner. Denne aktiviteten bygger opp under arbeidet med energiomlegging.

Enova skal i tillegg støtte demonstrasjon og introduksjon av nye teknologier og løsninger i energimarkedet. Enova har i perioden støttet 40 demonstrasjonsprosjekter med til sammen om lag 415 mill. kr. Disse har et forventet energieresultat på 122 GWh/år.

3.3 Særlig om mål og rapportering fremover

Enova styres etter langsiktige mål. Det er en utfordring å sette mål som kan etterprøves og som er relevante for hele bredden i Enovas virksomhet. I diskusjonen om nye resultatmål er det viktig å ta hensyn til at det er store variasjoner i behov og muligheter for energiomlegging i ulike landsdeler og sektorer. I St.meld. nr. 29 (1998-1999) ble det understreket:

”En kan vanskelig pålegge like tiltak for alle uten risiko for betydelige fordelingsproblemer og samfunnsøkonomiske tap. Valget mellom de ulike konkrete løsningene må gjøres lokalt. Sentrale myndigheters rolle må være å angi retningen for utviklingen og stimulere en omlegging på bred basis.”

For å ivareta mangfoldet av mulige løsninger er det fortsatt hensiktsmessig med et overordnet energimål som omfatter hele Enovas virksomhet. Hvor ambisiøse målene skal være avhenger av flere faktorer som nivået på tilgjengelige midler, prisene på elektrisitet og olje, og tilgangen på prosjekter.

Målene for Enova skal formuleres slik at Enova prioriterer de mest kostnadseffektive prosjektene som genererer et høyt energieresultat. Målene skal virke som prioriteringsverktøy for virksomheten og må derfor være både ambisiøse og realistiske.

Evalueringen pekte på at det for enkelte områder ikke nødvendigvis er hensiktsmessig med mål uttrykt som energieresultat. Det gjelder særlig informasjons- og rådgivningstjenesten og satsingen på demonstrasjon av nye energiteknologier. Disse aktivitetene har vært en del av Enovas virksomhet siden oppstarten. I Ot.prp. nr. 35 (2000-2001) ble det vektlagt at den nye institusjonen ”skal leggje til rette for eit landsdekkjande tilbod av informasjons- og rådgivingstenester.” Den nye institusjonen skulle ”vere fødselshjelpar for nye marknader” og bl.a. ”samarbeide med Forskningsrådet, SND og andre institusjonar med nærliggjande oppgåver.”

Informasjons- og rådgivningstjenestene er i dag gitt som et særskilt oppdrag til Enova i avtalen. Det er naturlig at det avtales på nytt. Departementet vil at Enova fortsatt skal ha en aktivitet innenfor de mer innovative energiprojektene framover. Det kan være et viktig bidrag for å utnytte norske energiressurser og oppnå varige markedsendringer på lang sikt. Det kan også

bidra til kompetanseoppbygging i bransjen og lavere kostnader for nye teknologier. Men både for Enova og prosjekteierne er resultatene usikre, de ligger langt fram i tid og de er vanskelig å måle, særlig på tidspunktet for tildeling av støtte. Det vises til del 3.4.3 for en nærmere drøftelse av mulighetene for å sette særskilte mål for mer innovative prosjekter.

Etter EØS-avtalen må offentlig støtte til næringsdrivende som hovedregel notifiseres til og godkjennes av EFTAs overvåkingsorgan før iverksettelse. Støtteordningene gjennom Enova er utformet i samsvar med statsstøttereglene, nøytralt innrettet og er åpne for søknader fra hele landet.

Enova har siden oppstarten hatt særskilte resultatmål knyttet til vindkraft, og et generelt varmemål. Disse målene var satt for året 2010 og det vises til evalueringen for nærmere omtale av resultatene. Evalueringen viste at resultatmålene, og særlig vindkraftmålet, har påvirket Enovas prioriteringer av budsjettmidler. Vindkraftanleggene fikk jevnt over høyere støtte enn andre energitiltak. Et ambisiøst resultatmål på et særskilt område innebærer mer styring over Enovas disposisjoner, men kan gi noe lavere kostnadseffektivitet.

3.3.1 Resultatrapportering

Enova rapporterer årlig om aktivitet og resultater til departementet. Rapporteringen omfatter både forventet resultat fra de prosjektene som har fått støtte i de foregående årene (kontraktsfestede energieresultater) og forventet resultat av de prosjektene som er gjennomført (sluttrapporterte prosjekter). Rapporteringen tar utgangspunkt i den forventede virkningen av et prosjekt ved full utnyttelse av kapasiteten.

Resultatrapporteringen ble gjennomgått i evalueringen av Enova i 2010. Det kan gå lang tid fra et prosjekt får tilsagn om støtte til det er mulig å måle de faktisk realiserte energieresultatene, jf. omtale i del 3.2. Det er viktig å sikre tidlig informasjon om hva midlene i foregående år er brukt til, og hva man kan forvente å oppnå med tildelingene. Kontraktsfestede resultater gir en god indikasjon på hvilke prosjekter som kan bli realisert framover og departementet legger opp til å videreføre denne type rapportering. Samtidig legges det opp til å styrke rapporteringen av realiserte energieresultater i neste avtaleperiode.

Enovas støtte til fjernvarme og vindkraft kan identifiseres i fjernvarmestatistikken etter at anleggene har kommet i produksjon. For lokale

varmesentraler, varmepumper, mv. er det ingen særskilt offentlig statistikk. I makrobildet kan resultatene fra energieffektiviseringsprosjektene vanskelig skilles fra andre forhold som påvirker energibruken, som endringer i næringsstruktur, generell teknologisk utvikling og endringer i vaner. I evalueringen av Enova ble dette understreket:

”[Det er] viktig å hugse på at modellen Enova nyttar for rapportering av energiresultat er basert på at resultatene frå kvart enkelt prosjekt blir summerte (ein såkalla «bottom up modell») og vurderas i lys av støttebeløpet. Det betyr at resultatane ikkje gir informasjon om prosjekta sin samla effekt på energisystemet (energibalansen).”

3.4 Nærmere om Enovas markeder

En rekke rammebetingelser påvirker energiomleggingen. Kommunal- og regionaldepartementet er ansvarlig for byggforskriftene, der kravene til energistandard er blitt et sentralt element. Finansdepartementet har ansvaret for avgiftene og flere av disse påvirker utviklingen i energiforbruket. Miljøverndepartementet har ansvaret for krav til energigjenvinning fra avfall, mens Landbruks- og matdepartementet er ansvarlig for enkelte støtteordninger til bioenergi. Olje- og energidepartementet har ansvaret for standarder for produkter og merkeordninger, i tillegg til arbeidet gjennom Enova. Elsertifikatmarkedet er et nytt virkemiddel som vil utløse ny kraftproduksjon.

I tråd med formålet skal Enova over tid bidra til at miljøvennlige energiløsninger blir lønnsomme, eller legge grunnlaget for at forskrifter eventuelt kan strammes inn. Arbeidet skal rettes inn mot tiltak som går lenger enn den til enhver tid gjeldende forskriftsstandard. Dette følger av avtalen mellom departementet og Enova, som slår fast at tilskudd skal være utløsende, og av statsstøttereguleringen gjennom EØS-avtalen.

3.4.1 Nærmere om energisparing i bygg og industri

Energieffektivisering gir trolig den mest miljøvennlige energiomleggingen. Boliger og næringsbygg (eksklusive industribygg) stod i 2009 for om lag halvparten av stasjonært energibruk med 76 TWh i følge tall fra NVE. Industrien brukte i 2009 62,2 TWh fordelt på 48,4 TWh i kraftkrevende

industri (inklusive treforedling), og 13,9 TWh på annen industri i følge SSB.

Fra 1998 til 2009 har energiintensiteten, målt som forholdet mellom stasjonært energiforbruk og brutto nasjonalprodukt for Fastlands-Norge, sunket med 31 prosent eller 3,3 prosent per år. Veksten i BNP for Fastlands-Norge har vært vel 34 prosent i perioden, mens det stasjonære energiforbruket falt med om lag 7,5 prosent. Trenden er den samme som utviklingen i andre land i Europa. Utviklingen i energiintensiteten er både et resultat av den teknologiske utviklingen, strukturendringer og stigningen i prisen på strøm siden 2000, samt av myndighetstiltak for redusert energibruk. Det er vanskelig å kvantifisere effekten av de ulike endringene og tiltakene i et makrobilde.

Det er kommet stadig strengere forskriftskrav, både til energieffektivitet i bygg og miljøvennlige varmeløsninger. På grunn av statsstøttereguleringen må Enova rette virksomheten mot eksisterende bygningsmasse, som ikke faller inn under kravene i byggeteknisk forskrift, og mot aktører som følger en høyere standard enn gjeldende forskriftskrav.

For den eksisterende bygningsmassen er større energieffektiviserings tiltak normalt aktuelle i forbindelse med rehabilitering. Det er viktig å komme tidlig inn i prosessen og bidra til å sikre en god energistandard. Enova har hatt størst oppmerksomhet på store bygg, der energieresultatet per støttekrone har vært best. Etter det nye byggprogrammet, som ble lansert sommeren 2010, kan det søkes om tilskudd til tiltak i eksisterende bygg som bruker ned til 100 000 kWh per år.

I det nye byggprogrammet har Enova styrket satsingen inn mot lavenergihus og passivhus. Det er viktig at byggebransjen får erfaring med å planlegge og bygge denne typen bygg før forskriftskravene strammes inn ytterligere. Det er også viktig å samle erfaring med bruk av byggene, den faktiske energibruken, inneklima mv., slik at markedets tillit til byggene er god. Enova kan bidra til at markedet modnes, og på sikt til reduserte byggekostnader.

Det er store muligheter for å begrense energibruken også i industrien. Enovas industrisatsing har til nå vært innrettet mot store aktører og prosjekter med et tilbud om investeringsstøtte. Det vises til evalueringen av Enova for en mer utførlig omtale av disse aktivitetene. Industriprosjektene er lite homogene og det er stor grad av tilpasning til den enkelte bedrift. Prosjektene kan også inneholde elementer av ny teknologi innen fornybar energi og energieffektivisering. Dette kan gjøre

det krevende å utarbeide virkemidler rettet inn mot industrien.

I det videre arbeidet vil det i økende grad bli satset på energiledelse og på utløsning av potensialer hos de mindre industribedriftene. Ved å gjennomføre energiledelse kan forbruket reduseres med inntil 10 prosent med relativt begrensede kostnader. Samtidig vil teknologiutvikling, særlig knyttet til utnyttelse av spillvarme og energieffektive kjerneprosesser, være en prioritert aktivitet. Spillvarme kan utnyttes både til strømproduksjon og varme. Energigjenvinning faller utenfor elsertifikatmarkedet, og vil være en viktig oppgave for Enova.

3.4.2 Nærmere om varmeløsninger

Oppvarming utgjør over halvparten av energibruken i bygg og dette er for en stor del basert på elektrisitet. Husholdninger er ofte supplert med ved, men det er fortsatt en del bruk av olje. Varmepumper har fått økt utbredelse blant husholdningene. Enkelte flerbolighus er knyttet til fjernvarmenettet. I næringsbygg dekkes om lag 8 prosent med fjernvarme og 10 prosent med olje.

Hvilke oppvarmingsløsninger som kan være aktuelle ut fra et kostnadsperspektiv varierer mellom tettbygde og rurale strøk, eneboliger og større bygg, og mellom landsdeler. Hva slags oppvarmingsløsning som allerede finnes i eksisterende bygg er også viktig.

I en del av bygningsmassen, særlig den eldre delen, er det ofte installert vannbåren varmedistribusjon med oljefyring- og til dels elektrisitet som energikilder. Her er valgmulighetene for konvertering gode. I tettbygde strøk tilbyr gjerne fjernvarmedistributører tilknytning til byggeierne, men lokale varmesentraler basert på bioenergi eller varmpumper kan også være aktuelle løsninger. I eksisterende bygg uten vannbårne løsninger, vil det være svært kostbart å legge om til det. I ny bygningsmasse, og i eksisterende bygg som skal gjennomgå omfattende rehabilitering, er det derimot gode muligheter for å velge vannbårne løsninger, særlig for større bygg.

Figur 3.4 illustrerer ulike oppvarmingsløsninger utenom direkte elektrisk oppvarming og oljeoppvarming, som kan være aktuelle for ulike byggkategorier. Oversikten er basert på kostnadstall Enova har observert de senere årene. De hvite feltene viser oppvarmingsløsninger som er godt egnet i ulike typer bygg. De grå feltene viser løsninger som kan være aktuelle under gunstige forhold. Bokstaven G angir energiløsninger som er egnet som grunnvarme, mens S angir spiss-

Byggekategori	Varmesystem	Luft - vann, væske vann varmepumpe	Luft - luft varmepumpe	Ved	Pelletskamin	Pelletskjel	Flis, briketter	Solvarme*	Fjernvarme
Eksisterende bolig	Med vannbåren varme	G		S		G+S	G i nærvarme		G+S
	Uten vannbåren varme		G	S	G+S				
Nye boliger, omfattende rehab, eksisterende yrkesbygg og boligblokker	TEK10	G	G	S	G+S	G+S	G i nærvarme		G+S
	Lavenergibygg	G	G	S	G+S	G+S	G i nærvarme		G+S
	Har allerede vannbåren varme	G				G+S	Nærvarme	G	Nærvarme
Nye yrkesbygg og boligblokker	TEK10	G				G+S	G	Nærvarme	G+S
	Lavenergibygg	G				G+S	G		G+S

*Vesentlig kun for tappevann

Tegnforklaring : G= Grunnlast; S= Spisslast; Hvit farge = godt egnet; Grå farge = egnet under visse forhold; Sort felt= ikke egnet.

Figur 3.4 Aktuelle varmeløsninger basert på andre energibærere enn el og olje for boliger og yrkesbygg.

Kilde: Enova

varme. Alle vannbårne systemer kan også levere tappevann.

Installasjoner for vannbårne løsninger er dyrere enn for direkte eloppvarming kombinert med punktoppvarming (ved og luft/luft varmepumper). Dette gjelder både for eksisterende og nye boliger. Det er ikke effektiviseringsgevinster ved å ta i bruk vannbåren varme fordi virkningsgraden er lavere enn for direkte elektrisk oppvarming. Det må være en betydelig forskjell i pris mellom elektrisitet og varme for å dekke kostnadsforskjellene ved installasjon. I nye, større bygg er vannbårne varmeløsninger basert på andre energikilder enn el og olje ofte konkurransedyktig med direkte oppvarming basert på elektrisitet, ettersom store volumer begrenser gjennomsnittskostnaden.

Det er grunn til å tro at bygningsmassen vil bli stadig mer energieffektiv. Det innebærer at varmebehovet reduseres og de tekniske og økonomiske forutsetningene for varmeløsninger basert på andre energikilder enn elektrisitet blir dårligere. Varmemarkedet må tilpasse seg denne utviklingen. En viktig oppgave for Enova vil være å bidra til å utvikle varmeløsninger som er godt egnet i slike bygg, og som har lavere installasjonskostnader enn i dag.

Bygningsmassen har svært lang levetid. Utskiftningen av bygningsmassen er avhengig av rehabiliterings- og rivingsratene, som er svært lave. Kommunal- og regionaldepartementets arbeidsgruppe for energieffektivisering i bygg har anslått den årlige rehabiliteringsraten for boliger og yrkesbygg til 1,5 prosent, mens rivingsraten er

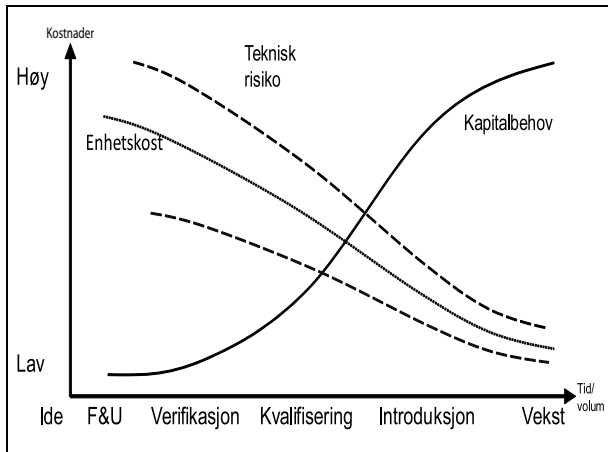
anslått til 0,6 prosent for boliger og 1,2 prosent for yrkesbygg. Dagens bygningsmasse vil fortsatt prege varmebehovet i bygg de neste 20-30 årene. Mange av dagens utfordringer knyttet til fornybare varmeløsninger basert på andre energibærere enn elektrisitet, olje og gass, vil fortsatt være gjeldende.

Samtidig er det viktig at myndighetenes regulering av varmemarkedet reflekterer utviklingen som vil komme. Dagens fjernvarmeregulering er hjemlet i flere lovbestemmelser og fremstår som fragmentert og kompleks. Departementet vil i tiden fremover gjennomgå eksisterende regulering på området med henblikk på mulige forenklinger.

3.4.3 Særskilt om demonstrasjon av nye energiteknologier

Forskning og teknologiutvikling skal utløse *gevinster* for både forskningsinstitusjoner, bedrifter og samfunnet for øvrig. En viktig barriere for utvikling av ny teknologi er at prosjekteieren alene ikke vil høste hele gevinsten av innsatsen eller investeringen. Kunnskapen om nyvinninger spres via en rekke kanaler til konkurrerende bedrifter, kunder, leverandører eller til konsumentene, som for eksempel gjennom mobilitet blant arbeidstakere, eller omtale i media. Dette betyr at bedrifter kan være mer forsiktede med å investere i forskning og utvikling enn samfunnet er tjent med.

Siden den samfunnsøkonomiske gevinsten antas å være høy, og risikoen er stor for enkeltaktører, vil statlig delfinansiering i noen sammen-

Figur 3.5 Faser i en innovasjonsskjede – kostnader, risiko og kapitalbehov.

Kilde: Enova

henger kunne være nødvendig. Myndighetene har derfor en viktig rolle for å sikre gode innovasjonssprosesser.

Fra en idé oppstår til et produkt kan introduseres i markedet vil det typisk gå om lag 10 år. I de tidlige fasene, der teknologi etableres, vil det være avgjørende å drive forskning og utvikling. Flere ulike støtteordninger under Forskningsrådet og Innovasjon Norge tilbys i denne fasen.

De ulike fasene i innovasjonssprosessen kjennetegnes ved ulik grad av risiko, kapitalbehov og kostnadsutvikling. I begynnelsen er kapitalbehovet begrenset, mens den teknologiske risikoen er høy. Etter hvert som en lykkes med å utvikle konseptet, vil den teknologiske risikoen gå ned. Samtidig oppstår behovet for testing av småskala piloter og etter hvert også fullskala demonstrasjon under reelle driftsbetingelser. Det er betydelig mer kapitalkrevende enn tidligere faser. I markedsintroduksjonsfasen oppstår dessuten behov for en større organisasjon som kan håndtere nødvendige funksjoner som produksjon, logistikk, forholdet til underleverandører, salg og markedsføring. På dette stadiet er det fortsatt liten produksjonsskala og høye enhetskostnader. Figur 3.5 illustrerer dette.

Det kan skje vesentlige teknologiske og miljømessige forbedringer i mange typer energiproduksjon, og innen løsninger for effektiv energibruk. Det går frem av Enovas formålsbestemmelse at de skal bidra til å utvikle markedet for effektive og miljøvennlige energiløsninger. Det innebærer blant annet at Enova skal fylle en viktig rolle i den siste delen av innovasjonsskjeden, der nye energiløsninger skal modnes og introduseres i markedet og nye energiresurser kan tas i bruk.

Når en energiløsning er kommet så langt at det kan være aktuelt med fullskala demonstrasjon under reelle driftsbetingelser, vektlegges andre faktorer enn i den tidlige innovasjonsfasen. Prosjekteieren må vise gjennomføringsevne og markedsrelevans må vurderes nøye. Dette er en strategisk viktig del i innovasjonsprosesser. Ikke alle nye energiløsninger kommer så langt som til en fullskala demonstrasjonsfase. Enova har betydelig kompetanse fra øvrige virksomhetsområder i organisasjonen og bistår prosjekteierne med veiledning i denne fasen.

Innretning, omfang og mål for Enovas demonstrasjonsatsing

Enova har til nå støttet 40 demonstrasjonsprosjekter. Det er blant annet gitt støtte til demonstrasjon av mer energieffektive produksjonsprosesser i industrien og støtte til demonstrasjon av nye teknologier for fornybar energiproduksjon. Med bakgrunn i den betydelige satsingen på forskning og utvikling innenfor energisektoren og fornybar energi de senere årene, har tilfanget av nye, interessante energiløsninger økt. For å hente ut mulige gevinster fra forskningsinnsatsen er det nødvendig å fortsette innsatsen også innen modning- og markedsintroduksjon av nye energiløsninger. Departementet ser for seg at satsingen kan rettes mot et bredt spekter av energiløsninger som legger til rette for mer effektiv bruk av energi eller at nye energiresurser kan tas i bruk.

Finansiering er gjennomgående en barriere for demonstrasjonsprosjekter. Når man skal støtte opp under demonstrasjonsprosjekter er det viktig å sikre at man treffer teknologier som markedet selv har tro på, slik at de senere kan bli introdusert i markedet. Det er derfor et krav om betydelig egenfinansiering også for disse prosjektene. På den måten må prosjekteierne vise at teknologien er aktuell å introdusere i markedet.

I evalueringen av Enova fra 2010 ble det konkludert med at:

”Resultatmåla som er sette for Enova er ikkje føremålstenlege for teknologisatsinga. I samarbeid med Enova vil derfor departementet vurdere å utvikle ein annan målstruktur for dette området som betre tek vare på særsegenskapane knytte til at dette er risikoprojekt som ikkje nødvendigvis vil føre til produksjon av energi på kort til mellomlang sikt.”

Departementet vil søke å formulere et særskilt mål for demonstrasjonsaktivitetene i avtalefor-

handlingene med Enova. Målet må kunne fungere som et prioriteringsverktøy i Enovas budsjettprosesser og må sikre at de prosjektene som priorite-

res har reelle muligheter for å lykkes i markedet. Målsetningen er at de nye energiløsningene skal bli konkurransedyktige i markedet på sikt.

4 Nærmere om samarbeidet med Sverige

Etableringen av et felles marked forutsetter at elsertifikatplikten i Sverige kan oppfylles ved hjelp av norske elsertifikater og omvendt. Det må vedtas uttrykkelige bestemmelser om dette i begge lands lovgivning. Rettsteknisk er det lagt opp til at dette gjennomføres ved at det fastsettes nærmere forskrift i medhold av lovforslaget, om anvendelse av utenlandske elsertifikater til oppfyllelse av elsertifikatplikten i Norge.

Lovforslaget avviker i sin form noe fra den svenske elsertifikatloven. Dette skyldes i hovedsak forskjellig lovgivningstradisjon. Innholdsmessig ligger forslaget nært opptil den svenske loven. For å kunne etablere et felles svensk-norsk elsertifikatmarked må flere elementer i det svenske og norske regelverket harmoniseres. Mye av dette forutsettes å kunne skje på forskriftsnivå, og lovutkastet er utformet med sikte på at departementet vil fastsette nærmere forskrifter. Samarbeidet med svenske myndigheter om blant annet harmoniserte regler pågår parallelt med arbeidet. I Sverige er det gjort et arbeid med å forenkle den svenske elsertifikatloven. Hensynet til harmoniserte lovbestemmelser kan tilsi at lovforslaget må endres på enkelte punkter senere.

Det legges opp til at loven først trer i kraft når de nødvendige avklaringene med Sverige foreligger. Lovforslaget legger opp til at dette kommer på plass slik at elsertifikatordningen kan tre i kraft 1. januar 2012. Dersom elsertifikatordningen settes i funksjon på et senere tidspunkt kan det bli nødvendig å justere noen av lovbestemmelsene.

I det felles markedet må en rekke elementer håndteres likt for at systemet skal fungere godt. Det gjelder premissene for markedet som landene er enige om. Disse er omtalt i kapittel 2.2. Men det gjelder også en rekke andre elementer. Generelt bør rammene for elsertifikatmarkedet være de samme i begge land. Forvaltningen av ordningen må for eksempel koordineres, slik at metoder, tidspunkter mv. stemmer overens. Det er naturlig at Norge på dette tidspunktet innretter seg etter det svenske markedet. Det er også viktig at alle aktører har tilgang på samme informasjon uansett om de henvender seg til myndighetene i Sverige

eller Norge. Landene må også overvåke markedet i fellesskap.

I tillegg til elementene som må samordnes i det felles markedet, er det noen elementer som vil være nasjonale anliggende. Dette er elementer som beregningsrelevant mengde elektrisk energi, anvendelse av inntekt fra avgift for manglende annullering av elsertifikater, tilbakebetaling av tidligere tildelt investeringsstøtte og eventuell notifisering til EU/ESA utenom notifisering som gjelder under artikkel 11 i fornybardirektivet om samarbeidsmekanismen felles støttesystem.

I protokollen av 8. desember 2010 var det enighet om et felles råd bestående av energimyndighetene i landene for å drøfte utforming av regelverket for godkjenning av elsertifikatberettigede anlegg. I rådet skal landene kunne samarbeide om harmoniserte bestemmelser for tildeling av elsertifikater ved opprusting og utvidelse av anlegg og i visse andre tilfeller som nevnt i protokollen kapittel 2.1.

Det kan i tillegg være behov for et felles samarbeidsforum mellom Norge og Sverige for å lette gjennomføringen av avtalen om det felles elsertifikatmarkedet. Det må blant annet tilrettelegges for planlegging og gjennomføring av kontrollstasjoner, holdes løpende oppsyn med utviklingen av markedet, utveksles informasjon og utarbeides en felles informasjonsstrategi. Det er også aktuelt å ha et forum å løse eventuelle tvistes spørsmål uten at statene behøver å gjøre bruk av tvisteløsningsmekanismer.

Det felles elsertifikatmarkedet bør ikke ensidig kunne avsluttes av en av partene. Landene er enige om en finansieringsforpliktelse, men det er markedsaktørene selv som beslutter om, når og hvor de vil gjøre investeringene på grunnlag av blant annet langsiktige forventede inntekter fra elsertifikatsystemet. Elsertifikatmarkedet er ment å gi en langsiktig stabilitet for investorer, og gir en finansieringsforpliktelse av de elsertifikatberettigede anleggene i minst 15 år. Det bør kreves enighet mellom landene om det skulle bli aktuelt med tidligere avslutning av det felles markedet og om hvordan finansieringsforpliktelsen da skulle løses i lys av blant annet foretatte og planlagte investeringer.

5 Forholdet til andre ordninger

I norsk rett finnes det i dag ingen direkte paralleller til et pliktig elsertifikatmarked. Visse likhetstrekk finnes i klimakvoteloven. I begge tilfellene dreier det seg om et lovpålagt marked i den forstand at markedene ikke ville etablert seg selv, men at behov og etterspørsel er skapt via myndighetenes pålegg. Begge systemene påfører aktører kostnader. Det er imidlertid også viktige forskjeller. Klimakvotestystemet har til formål å redusere utslipp, mens elsertifikatsystemet har som formål å bidra til økt fornybar produksjon av elektrisk energi. Under klimakvotestystemet påføres virksomhetene en kostnad ved at de må innlevere kvoter tilsvarende sine kvotepflichtige utslipp. Byrdefordelingen i klimakvotestystemet er reflektert i kvotefastsettelse og -tildelinger. I elsertifikatsystemet kommer byrdefordelingen til uttrykk gjennom reglene om beregningsrelevant mengde elektrisk energi og størrelsen på elsertifikatkvoten som er fastsatt for det enkelte året. En av de viktigste forskjellene er likevel at elsertifikatordningen ikke bare pålegger en byrde på forbrukerne, men også gir produsentene av fornybar elektrisk energi en ekstra inntekt gjennom muligheten til å selge elsertifikater.

I dag kan "grønne sertifikater" utstedes også under det såkalte RECS-systemet. RECS står for Renewable Energy Certificate System og er en frivillig europeisk sertifikatordning for fornybar elektrisk energi. Ordningen er etablert av blant annet europeiske kraftselskaper. Formålet med ordningen er å utarbeide en felles europeisk plattform for sertifisering og handel med elektrisk energi fra fornybare energikilder. Sertifikater utstedt under RECS-systemet har ingen verdi eller funksjon i det foreliggende lovforslaget.

Etter EUs direktiv 2001/77/EF om fremme av elektrisitet produsert fra fornybare energikilder i det indre elektrisitetsmarkedet (fornybardirektiv I) skal landene tilby produsentene av elektrisk energi fra fornybare energikilder opprinnelsesgarantier. EUs nye fornybardirektiv viderefører og utvider ordningen med opprinnelsesgarantier. Fornybardirektivet er vurdert å være EØS-relevant og regjeringen vil forhandle med EU om innlemmelse av direktivet i EØS-avtalen.

Statnett administrerer i dag et frivillig system for handel med opprinnelsesgarantier. Dette er regulert i forskrift 14. desember 2007 nr. 1652 om opprinnelsesgarantier for produksjon av elektrisk energi, som er fastsatt i medhold av energiloven. Forskriften skal sikre at alle produsenter av elektrisk energi på anmodning kan få utstedt garantier som bekrefter at en gitt mengde elektrisk energi er produsert fra en spesifisert energikilde på spesifisert tid og sted. Videre er det lagt til rette for registrering, omsetning og innløsning i et elektronisk register for slike garantier. Opprinnelsesgarantier og elsertifikater er to atskilte og forskjellige ordninger. Bare elsertifikater kan benyttes til å oppfylle elsertifikatplikten etter lovforslaget. Elsertifikater er ikke dokumentasjon overfor sluttbrukeren på at den leverte elektrisiteten er basert på fornybare energikilder. Når det gjelder hvilke bestemmelser som gjelder for varedeklarasjoner, vises det til forskrift om opprinnelsesgarantier. I forbindelse med gjennomføringen av fornybardirektivet vil det gjøres nødvendige endringer og tilpasninger i forskriften. Blant annet må reglene om opprinnelsesgarantienes gyldighetstid tilpasses de nye bestemmelsene i direktivet.

6 Hovedpunktene i lovforslaget

6.1 Rett til elsertifikater

6.1.1 Produksjonsanlegg som kvalifiserer for elsertifikater

Hensynet til verdiskapingen i Norge og en god utnyttelse av de fornybare energiresursene er viktig for valget av hvilke energikilder som skal inngå i elsertifikatmarkedet. Dette er grunnen til at departementet baserer seg på en teknologinøytral løsning der all produksjon av fornybar elektrisk energi fra anlegg skal være elsertifikatberettiget. Nærmere kriterier for rett til elsertifikater vil fremgå av lov eller forskrift.

Fornybardirektivets definisjon av fornybar energi er lagt til grunn for nærmere definisjon av elsertifikatberettigede anlegg. For tiden er fornybardirektiv I gjeldende i EØS, mens fornybardirektiv II gjelder i EU. Ved innlemmelse av fornybardirektiv II i EØS-avtalen vil de samme reglene også gjelde i Norge. Det vises til omtalen av direktivet i avsnitt 7.8 nedenfor. Vind, biomasse og vann er de viktigste fornybare energikildene som er egnet for elproduksjon og vil være dominerende i det felles elsertifikatmarkedet.

Det nye fornybardirektivet definerer den nedbrytbare andelen av avfall som biomasse. Energigjenvinning defineres derimot ikke som fornybart, og vil ikke kvalifisere for rett til elsertifikater. Pumpekraftverk som ikke fører til økt produksjon av fornybar elektrisk energi vil ikke kvalifisere for rett til elsertifikater. Forbruket som medgår til pumpekraft er på den annen side ikke elavgiftspliktig, og vil følgelig heller ikke være elsertifikatpliktig.

Torv inngår ikke blant de energikilder som har rett til elsertifikater etter lovforslaget. Torv anses heller ikke som en fornybar energikilde under fornybardirektivet. Norge har ikke produksjon av elektrisk energi basert på torv i dag. Torv er imidlertid inkludert i den svenske elsertifikatordningen. Sertifikater som tildeles innehavere av anlegg som er basert på torv skal kunne omsettes i det felles elsertifikatmarkedet. For Norge har dette betydning først når det kommer til rapportering om hvor stor andel av energibruken som dek-

kes opp av fornybar energi. Dersom det kommer ny torvbasert produksjon av elektrisk energi, kommer dette til fratrukk i vertslandets resultater ved rapportering til EU. Dersom det godkjennes anlegg på linje med helt nye anlegg, jf. kapittel 6.1.2 og merknadene til § 8 i lovforslaget, vil disse bli behandlet på samme måte som torv når det kommer til rapportering til EU om fornybarandel.

Enkelte høringsinstanser har påpekt behov for klargjøring av når et anlegg senest må være godkjent for å komme med i elsertifikatordningen. Det presiseres i lovforslaget § 8 at anleggene må idriftsettes før utgangen av 2020 for å kvalifisere for rett til elsertifikater. Gjennom fastsettelsen av elsertifikatkvotene bygges det opp en etterspørsel for å nå målet i 2020. Deretter vil kvotene gradvis avta. Det kan redusere de langsiktige prisforventningene betydelig dersom tilbudet av elsertifikater i markedet kan fortsette å øke etter 2020. Det vil redusere elsertifikatmarkedets evne til å stimulere til ny produksjon.

Av hensyn til ordningens forutberegnelighet er kriteriene for godkjenning gjort mest mulig objektive. Det er tilstrekkelig å søke om godkjenning for tildeling av elsertifikater etter reglene i loven om elsertifikater, og tilhørende forskrifter, når endelig konsesjon foreligger. Avveining av fordeler og ulemper ved en utbygging blir gjort i konsesjonsbehandlingen etter vassdrags- og energilovgivningen. Alle relevante miljøhensyn blir utredet og vurdert. Prinsippene i naturmangfoldloven legges til grunn som retningslinjer når beslutninger skal fattes etter vassdrags- og energilovgivningen. Prosessen med krav til utredninger, vurderinger og vektning av miljøkonsekvenser opp mot fordelene, forblir det enkelte lands ansvar, og endres ikke ved innføringen av et elsertifikatsystem.

Det legges ikke opp til å gi bindende forhåndsgodkjenning av anlegg slik det gjøres i Sverige. Etter departementets vurdering er det ikke hensiktsmessig å gi forhåndsgodkjenning fordi det kan foregripe konsesjonsbehandlingen. Retten til elsertifikater defineres i lov og forskrift med størst mulig klarhet. NVE vil i alle tilfeller kunne gi vei-

ledning om retten til elsertifikater, også for ikke-konsesjonspliktige anlegg.

Det utstedes ett elsertifikat per megawattime produsert fornybar elektrisk energi, og tildelingsperioden løper i 15 år for de anlegg som idriftsettes etter 1. januar 2012. Dette er tilsvarende som i Sverige.

Det er ikke satt noen tidsbegrensning på elsertifikatenes levetid. Elsertifikatene kan selges i et hvilket som helst år etter at de er tildelt. Etter utløpet av elsertifikatsystemets funksjonstid har ikke elsertifikatene lenger noen verdi eller funksjon. Mulighetene til å spare elsertifikater sikrer en viss fleksibilitet på tilbudssiden og gjør markedet mer robust dersom det kommer inn lite ny produksjon et år, eller dersom elproduksjonen er lav som følge av lite vind eller tilsig av vann.

6.1.2 Nærmere om opprustning og utvidelse

Opprustning og utvidelse av eksisterende produksjonsanlegg kan bidra til å øke produksjonen av elektrisk energi fra fornybare energikilder. Særlig vannkraftanleggene har et betydelig potensial for opprustning og utvidelse, men kan være muligheter også for andre teknologier. I tråd med lovens formål gir investeringer i opprustning og utvidelse grunnlag for tildeling av elsertifikater knyttet til varig økning i produksjonen. De nærmere reglene for dokumentasjon og beregning av økt produksjon vil bli fastsatt i forskrift. Det er viktig at landene sikrer like tildelingsregler i harmoniserte forskrifter.

Det kan tenkes situasjoner der eksisterende anlegg bør behandles likt med helt nye anlegg, for eksempel ved omfattende ombygginger. Landene skal bli enige om de nærmere kriteriene for godkjenning i slike situasjoner og reglene skal praktiseres strengt. Det vises til merknadene til § 8 i lovforslaget.

6.1.3 Overgangsordningen

Overenskomsten mellom Norge og Sverige av 7. september 2009 avklarte de avgjørende rammene for det felles elsertifikatmarkedet. Avklaringsene innebar at landene med stor sannsynlighet ville lykkes med å etablere et felles elsertifikatmarked. Både ambisjonsnivå, hvilke anlegg som skulle kunne godkjennes for tildeling av elsertifikater og oppstartstidspunkt for markedet ble avklart. Det oppsto da usikkerhet rundt om anlegg ville bli inkludert i elsertifikatsystemet hvis bygging eller idriftsettelse ble gjennomført som planlagt. Investorene hadde sterke motiver for å utsette investe-

Boks 6.1 Pressemelding av 26. november 2009 om overgangsordning

”Olje- og energiminister Terje Riis-Johansen og Sveriges næringsminister Maud Olofsson undertegnet 7. september i år en overenskomst om prinsipper for videre utvikling av et felles marked for elsertifikater. Det er lagt opp til at et felles marked skal tre i kraft 1.1.2012. Regjeringen legger i dag fram en overgangsordning fram til det felles elsertifikatmarkedet er på plass. Uten en overgangsordning kunne utbyggingsaktiviteten ha stoppet opp.

- Jeg er opptatt av å sikre fortsatt bygging av fornybar energi fram til et felles elsertifikatmarked med Sverige er etablert. Forutsigbarhet for kraftselskap og grunneiere er viktig, og overgangsordningen som i dag presenteres bidrar til det, sier olje- og energiminister Terje Riis-Johansen.

Overgangsordningen omfatter alle kraftverk med byggestart etter 7.9.2009. I tillegg omfattes vannkraftverk med byggestart etter 1.1.2004, og installert effekt inntil 1 MW (mikro- og minikraftverk), av overgangsordningen. Det antas at volumet for mikro- og minikraftverk utgjør mindre enn 0,3 TWh. Overgangsordningen gir en rett til å delta i det felles elsertifikatmarkedet når det starter opp. Antall driftsår fram til oppstartstidspunkt for sertifikatmarkedet trekkes fra antall år anleggene ordinært kan få sertifikater. De anleggene som faller inn under ordningen og eventuelt mottar investeringsstøtte må betale tilbake denne dersom de ønsker å delta i elsertifikatmarkedet. Det vil i praksis gjelde vindkraftverk og biokraftverk.

Nærmere kriterier for overgangsordningen vil bli bestemt i lov og forskrift. Det må søkes særskilt om godkjenning for hvert anlegg som skal få sertifikater. Norges vassdrags- og energidirektorat vil være tilsynsmyndighet for ordningen og de vil gjøre det kjent når det åpnes for søknader.”

ringer hvis de mente at det økte mulighetene for å få rett til elsertifikater. Det var fare for at aktiviteten ville stoppe opp. Det var naturlig å legge grensen i overgangsordningen til 7. september 2009, siden dette var da investorene fikk avklart hvilke anlegg som ville få elsertifikater.

I en pressemelding fra departementet 26. november 2009 ble det presentert en overgangs-

ordning, jf. boks 6.1. Det ble slått fast at alle kraftverk med byggestart etter 7. september 2009 kunne bli godkjent for utstedelse av elsertifikater når markedet kom på plass. I tillegg kunne vannkraftverk med byggestart etter 1. januar 2004 og installert effekt under 1 MW, såkalte mikro- og minikraftverk, bli godkjent. Antall driftsår fram til oppstartstidspunkt for elsertifikatmarkedet trekkes fra antall år anleggene ordinært kan få elsertifikater.

I forbindelse med de første drøftingene om et felles elsertifikatmarked med Sverige i 2003, lovet daværende olje- og energiminister en overgangsordning der elsertifikatberettigede anlegg, som hadde byggestart etter 1. januar 2004, skulle få delta i elsertifikatmarkedet når det kom på plass. Det ble ikke presisert hvilke anlegg som skulle være elsertifikatberettiget. Inkluderingen av noen vannkraftverk tilbake til 2004 og valg av byggestart som kriterium ble bestemt etter en samlet vurdering med avveining mellom ulike hensyn og interesser.

De anleggene som faller inn under overgangsordningen og som eventuelt mottar eller har mottatt investeringsstøtte, må betale tilbake denne dersom de ønsker å delta i elsertifikatmarkedet. Det vil i praksis gjelde for vindkraftverk og for biokraftverk. Tilbakebetalingen må skje før utstedelse av elsertifikater starter, slik at innehaverne av anleggene ikke får en særlig kreditt. Innehavere av anlegg som har fått støtte må tilbakebetale denne innen 30. april 2012 for å kunne bli med i elsertifikatmarkedet. Det vil være uheldig dersom det er usikkert over lengre tid om de vil tilby elsertifikater i markedet. Metode for tilbakebetaling for biokraftanlegg som har mottatt støtte både til varmeproduksjon og elproduksjon kan fastsettes i forskrift.

6.2 Elsertifikatplikten

6.2.1 De elsertifikatpliktige

Elsertifikatplikt er en plikt til per 1. april hvert år å inneha et visst antall elsertifikater for annullering i samsvar med loven. Lovforslaget legger elsertifikatplikt på enhver som leverer elektrisk energi til sluttbruker (elleverandører) og visse sluttbrukere. For elleverandøren vil innkjøp av elsertifikater være en kostnad som må holdes så lave som mulig for at han skal være konkurransedyktig.

Sluttbrukere som handler elektrisitet via en elleverandør forholder seg til en totalpris for elektrisk energi og elsertifikater. Det vil være konkurranse i engrosmarkedet for elsertifikater og i slutt-

brukermarkedet for elektrisk energi, og kundene kan velge bort leverandører som tilbyr for høy samlet pris. Dette vil bidra til å begrense prispåslag på elsertifikater i omsetningsleddet.

Elleverandøren skal gi generell informasjon om elsertifikatsystemet til sluttbrukerne. Ved fakturering skal denne blant annet opplyse om kostnadene som følger av elsertifikatplikten.

For visse uttak til eget forbruk, og for kjøp til eget forbruk på Nord Pool Spot eller bilateralt, er elsertifikatplikten lagt direkte på forbrukersiden. Hvem som er elsertifikatpliktige må imidlertid også sees i sammenheng med definisjonen av beregningsrelevant mengde elektrisk energi, som i praksis vil bety at kraftintensiv industri blir skjermet for kostnadene ved å kjøpe elsertifikater.

6.2.2 Ambisjonsnivå og årlige elsertifikatkvoter

Ambisjonsnivå angir hvor stor produksjonsøkning, målt i TWh, elsertifikatordningen skal bidra til å finansiere totalt. Begrepet ble benyttet i drøftingene med Sverige om et felles elsertifikatmarked for få en oversiktlig forhandling av byrdefordeling. Samlet ambisjon for utbygging av ny produksjon i det felles elsertifikatmarkedet til utgangen av 2020 er 26,4 TWh. Begrepet ambisjonsnivå er ikke brukt i lovteksten.

Ambisjonsnivået er satt for år 2020 mens ordningen strekker seg over perioden fra 1. januar 2012 til 1. april 2036. Ny produksjon vil komme inn gradvis og det vil akkumuleres en økende mengde elsertifikatberettigede anlegg i systemet. Tildeling av elsertifikater vil øke tilsvarende. Tildeling av elsertifikater vil gradvis bli redusert etter at tildelingsperioden for anleggene begynner å løpe ut.

Det er nødvendig å skape en økende etterspørsel etter elsertifikater for å få inn ny produksjon. For å skape etterspørsel fastsettes elsertifikatkvoter som trappes opp fram til 2020. Landene skal fastsette kvoter slik at de finansierer elsertifikater som representerer en produksjon på 13,2 TWh i 2020. Elsertifikatkvoten i det enkelte år, ganget med antall MWh beregningsrelevant forbruk hos en elleverandørs kunder, angir hvor mange elsertifikater elleverandøren må kjøpe.

Det vises til tabell i lovutkastet § 17 der elsertifikatkvotene er satt fram til 2035. Dette er et langsiktig signal til investorene som gir et viktig grunnlag for å vurdere investeringsbeslutninger.

Sverige fastsatte nye kvoter i 2010, og har lagt til grunn at de ville kunne fått inn nok produksjon til å stå alene som et nasjonalt marked. Det er der-

imot usikkert om de ville ha klart å trappe opp produksjonen raskere enn det deres kvoter tilsier, særlig på kort sikt der utbyggingen må baseres på konsesjoner som allerede er gitt. I vurderingen av opptrappingen av de norske kvotene ble det derfor tatt høyde for at Norge selv må påregne å kunne møte den etterspørselen som bygges opp de første årene for å sikre markedsklarering.

NVE har sett nærmere på hvor mye produksjon som kan komme de første årene av det felles markedet. Det er gitt en rekke konsesjoner de siste årene som ikke har resultert i utbygging ennå, men en del av disse er hindret av manglende nettkapasitet. Det er på denne bakgrunn lagt opp til en lineær opptrapping av etterspørsel etter elsertifikater. NVE anslår at tilbud og etterspørsel de første årene fra det norske markedet kan balansere slik elsertifikatkvotene nå er fastsatt i lovforslaget. På lengre sikt vil mange forhold påvirke tilgangen av ny produksjon.

Oversikt over prosjekter i ulike faser av konsesjonsbehandlingen er tilgjengelig på NVEs hjemmesider. Aktører i markedet kan derfor selv gjøre sine vurderinger av utbyggingspotensialet fram til 2020. Potensialet for utbygging kan imidlertid ikke utledes rett fra databasen. Det må tas hensyn til at flere prosjekter erfaringsmessig blir redusert gjennom konsesjonsbehandlingen, og flere blir vesentlig dyrere enn planlagt fordi kostnadsvurderingene i utgangspunktet er optimistisk. Dersom konsesjoner blir påklaget kan behandlingstiden være lang. Anleggene kan også ha lang byggetid. Det må vurderes om mulighetene for nettilgang påvirker tidspunktet for utbygging.

I et felles elsertifikatmarked vil det felles utbyggingspotensialet i landene være utgangspunktet for å danne en oppfatning av utviklingen framover. Det er alltid usikkerhet knyttet til slike vurderinger. Det har vært en tett dialog med Sverige under utarbeidelse av Energimyndighetens rapport om det felles elsertifikatmarkedet. Gjennom dette arbeidet kom landene fram til omforente vurderinger av utbyggingsmulighetene i Sverige og Norge. Det er en felles oppfatning at det vil komme inn en god del vannkraft i Norge og det vil fortsatt komme en god del biobasert elproduksjon i Sverige. Det vil komme en betydelig mengde vindkraft i begge land for å møte etterspørselen etter elsertifikater.

Basert på NVEs oversikt over anlegg under bygging er det lagt til grunn at produksjon som omfattes av overgangsordningen vil bli om lag 750 GWh. Det er tatt høyde for produksjonen i overgangsordningen ved fastsettelse av de årlige elsertifikatkvotene. De første kraftverkene som inngår

i overgangsordningen hadde byggestart i 2004 og vil fases ut av systemet i løpet av 2019.

Omfanget av overgangsordningen er en usikkerhetsfaktor fordi departementet ikke har full oversikt over utbyggingsaktiviteten i 2011. I beregningen av elsertifikatkvotene er det lagt til grunn at innehavere av vindkraftverk som har fått investeringsstøtte av Enova ikke vil benytte seg av overgangsordningen. Dette er en forutsetning som er basert på en vurdering av støttenivå opp mot en mulig elsertifikatinntekt.

6.2.3 Beregningsrelevant mengde elektrisk energi

Beregningsrelevant mengde elektrisk energi er den delen av elleveransene eller forbruket som de elsertifikatpliktige må inneha elsertifikater for. Begrepet brukes som et hjelpebegrep for å fastsette elsertifikatkvoter og ved beregning av elsertifikatpliktens omfang for den enkelte.

Som beregningsrelevant mengde regnes elektrisk energi som er pålagt el-avgift etter ordinær eller redusert sats slik disse reglene lyder for 2011. Kraftforbruk i energiintensive foretak i treforedlingsindustrien som kan få avgiftsfritak gjennom deltagelse i program for energieffektivisering, regnes ikke som beregningsrelevant. I merknadene til § 8 er det også klargjort at eventuelt senere bortfall av avgiftsfritaket i bestemmelsene om elavgift ikke medfører at elsertifikatplikt etter lov om elsertifikater inntreffer. For 2008 var det elavgiftspliktige forbruket anslått i størrelsesorden 73 TWh. Netto elforbruk i Norge i samme periode var på om lag 116,6 TWh.

En stor del av leveransene som ikke er beregningsrelevante er elektrisk energi levert til bruk i kjemisk reduksjon, elektrolyse og metallurgiske og mineralogiske prosesser, samt elektrisk energi levert til bruk i energiintensive foretak i treforedlingsindustrien. Kongen fastsetter i forskrift nærmere regler om beregningsrelevant mengde elektrisk energi ved kraftforbruk innenfor kraftintensiv industri, se merknadene til § 18. Elleverandørene vil etter lovforslaget ikke kunne videreføre kostnadene ved kjøp av elsertifikater til de sluttbrukerne som ikke mottar beregningsrelevante leveranser av elektrisk energi.

Ved fastsettelse av kvotene var det nødvendig å anslå utviklingen i det beregningsrelevante forbruket. Det er kommet flere analyser med framskrivning av den stasjonære energibruken i Norge de siste årene. Blant disse er Finansdepartementets Perspektivmelding, prognoser for framtidig energibruk utført av en arbeidsgruppe fra flere

statlige etater gjennom Klimakur, studie i 2009 på oppdrag fra Enova fra Institutt for energiteknikk av framtidig energibruk mot 2050, og Statnetts vurderinger av framtidig forbruk i nettutviklingsplanen for sentralnettet mot 2025. Vekstanslagene i disse analysene spenner fra 0,1 prosent til 0,8 prosent per år. Det har vært en utflating av forbruket av elektrisk energi i Norge de senere år. Departementet har lagt til grunn 0,3 prosent vekst per år i forbruket av elektrisk energi i fastsettingen av de nasjonale elsertifikatkvotene. Fram til 2020 utgjør dette en forbruksvekst på om lag 3 TWh.

Nettselskapene har i dag ansvaret for å fakturere elavgiften og har oversikt over hvilke leveranser som vil være beregningsrelevante. Lovforslaget pålegger nettselskapene en plikt til å opplyse de elsertifikatpliktige som selger elektrisk energi i deres områder om hvilke leveranser som skal tas med i beregningen av elsertifikatplikten. Det forutsettes at nettselskapene og elleverandørene selv finner den mest hensiktsmessige måten å overføre denne informasjonen på.

6.3 Forvaltning av elsertifikatordningen

6.3.1 Oppgavefordeling i forvaltningen av elsertifikatordningen

NVE forutsettes å få delegert oppgaver etter loven. Departementet vil gi forskrifter for gjennomføring og utfylling av loven, samt være klageinstans for vedtak fattet av NVE.

De viktigste oppgavene for NVE vil være:

- Godkjenne anlegg for kvalifikasjon for rett til elsertifikater, herunder vurdere system for måling og rapportering, og eventuelt pålegge særskilt beregning av fornybar produksjon.
- Vedta eventuell forlengelse av tildelingsperiode og presisering av retten til elsertifikater.
- Motta informasjon fra den elsertifikatpliktige, og eventuelt kreve informasjon fra nettselskapene om beregningsrelevant mengde elektrisk energi.
- Registrere og ha oversikt over elsertifikatpliktige.
- Kontrollere elsertifikatplikten og ilegge avgift for manglende annullering av elsertifikater.
- Gi pålegg til gjennomføring av loven, kreve opplysninger, tilgang til lokasjon mv.
- Føre tilsyn og kontroll etter loven, herunder kunne trekke tilbake godkjenning av anlegg for eksempel basert på uriktig eller villedende

informasjon, ilegge tvangsmulkt eller overtredelsesgebyr mv.

- Representere i rådet.
- Føre tilsyn med markedet.

Det legges opp til at Statnett SF skal være registeransvarlig. De viktigste oppgavene for den registeransvarlige vil være:

- Opprette og utvikle elsertifikatregisteret, elsertifikatkonti, registrere omsetning av elsertifikater, eventuelt foreta foreløpig registrering, rette åpenbare feil mv.
- Utstede elsertifikater i samsvar med produksjon av fornybar elektrisk energi.
- Offentliggjøre prisinformasjon.
- Utføre annullering av elsertifikater.
- Kreve gebyrer for forvaltning av konti og register.
- Samordne sin virksomhet med registeransvarlig i Sverige.

Nettselskapene plikter på forespørsel å gi NVE og de elsertifikatpliktige opplysninger om beregningsrelevant mengde elektrisk energi som leveres over nettselskapenes nett.

6.3.2 Elsertifikatregister

Lovforslaget forutsetter at det etableres et elektronisk elsertifikatregister. Det legger til rette for kontroll med oppfyllelse av elsertifikatplikten på en enkel måte, og det bidrar til å holde kostnadene knyttet til registeret på et minimum. Nærmere regler om elsertifikatregisteret, drift av dette og den enkeltes plikter knyttet til registeret vil bli fastsatt i forskrift.

I et felles elsertifikatmarked er det nødvendig å koordinere registerfunksjonen slik at det kan overføres elsertifikater mellom landene. Departementet vil i det videre arbeidet med løsninger legge vekt på et mest mulig effektivt administrativt opplegg mellom de to landene.

Registeransvarlig skal etter søknad opprette konti i elsertifikatregisteret for innehaver av anlegg som er godkjent som elsertifikatberettigede og for elsertifikatpliktige. Det legges opp til at de elsertifikatpliktige må opprette konto. Andre aktører som ønsker å delta i handelen med elsertifikater skal få opprettet konti etter skriftlig søknad til registeransvarlig.

Registeransvarlig skal offentliggjøre informasjon om overdragelse av elsertifikater, tidspunktet for overdragelsen, antall overdratte elsertifikater, vederlagets størrelse og gjennomsnittlig elsertifikatpris. Dette vil bidra til pristransparens i elserti-

fikatmarkedet. Departementet og den registeransvarlige har mulighet til å verifisere prisinformasjon, ved at kjøper og selger plikter å oppgi kontraktsdokumentasjon på forespørsel, jf. lovforslaget § 15. Informasjon som ikke er relevant for pristransparensen, for eksempel hvem som er parter i en transaksjon, vil ikke bli offentliggjort.

Registrering av elsertifikater i elsertifikatregisteret vil etter lovforslaget ha rettsvernsvirkning, jf. lovforslaget § 14. Begrepet "rettsvern" betyr at en rettighetshaver sikrer seg mot at senere rettighetshavers kjøp går foran (dobbeltsuksesjon). De foreslåtte rettsvernsreglene gir kjøperen også mulighet for ekstinksjon av innsigelser fra selgers hjemmelsmann. De foreslåtte lovreglene er basert på prinsippet om tidsprioritet, det vil si at prioritet gis etter hvilken rettighet som ble registrert først, og prinsippet om god tro. Dette er i samsvar med alminnelige prinsipper i norsk tingsrett. Det vises for øvrig til spesialmerkene.

Det foreslås bestemmelser om den registeransvarliges ansvar for feil i elsertifikatregisteret, jf. lovforslaget § 29. Bestemmelsen innebærer et kontrollansvar for registervirksomheten, og et uaktsomhetsansvar for tap som er oppstått som følge av forhold som ikke er direkte tilknyttet registervirksomheten. Forslaget til erstatningsbestemmelse ligger nær opp til verdipapirregisterloven § 9-1. Etter departementets vurdering er det ikke behov for strengere ansvarsregler for den registreringsvirksomhet som foregår i elsertifikatregisteret enn for virksomheten til et verdipapirregister. På den annen side vil en rekke rettssubjekter som en følge av elsertifikatloven få en plikt til å forholde seg til elsertifikatregisteret, og det vil være betydelige verdier involvert. Av denne grunn er det ønskelig å innføre et ansvar som går lengre enn alminnelig uaktsomhetsansvar. Erstatningsbestemmelsen er nærmere omtalt i spesialkommentarene til forslaget § 29.

Drift av elsertifikatregisteret skal finansieres gjennom gebyrer som fastsettes i tråd med bestemmelsen i forslaget § 28.

6.3.3 Utstedelse av elsertifikater

Lovforslaget går ut på elsertifikatene utstedes først når produksjonsanlegget er godkjent som elsertifikatberettiget, elsertifikatkonto er opprettet i elsertifikatregisteret og produksjonen av elektrisk energi har startet.

Utstedelsen av elsertifikater skal i prinsippet skje i takt med produksjonen. Anleggsinnehaver vil få registrert ett elsertifikat på sin konto for

hver megawatttime som leveres inn på nettet. Dersom produksjonen ikke leveres inn på nettet må innehaveren av anlegget dokumentere et system for måling av produksjonen og verifisering av måleresultatene. Utstedelsen foretas av registeransvarlig og skal skje fortløpende uten ugrunnet opphold, etter at registeransvarlig har mottatt rapport om elsertifikatberettiget produksjon. At loven ikke har satt noen konkret tildelingsdato henger sammen med behovet for samordning av rutinene med registeransvarlig i Sverige. Konkrete bestemmelser om dette bør fastsettes i forskrift.

Utstedelse av elsertifikater vil være basert på opplysninger fra nettselskapene som allerede i dag registrerer all elektrisitetsproduksjon og rapporterer dette til Statnett SF. Statnett er tiltenkt rollen som registeransvarlig.

Retten til elsertifikater innebærer i prinsippet tildeling av goder. Slik elsertifikatordningen forutsettes etablert, vil selve utstedelsen av elsertifikater skje på grunnlag av opplysninger som rapporteres til registeransvarlig. Departementet anser det som ønskelig å dra fordel av denne automatikken i systemet, og anser det som uhensiktsmessig om utstedelse skulle skje via NVE. På denne bakgrunn legger lovforslaget opp til at registeransvarlig utsteder elsertifikatene. Dersom en elsertifikatberettiget mener å ha fått utstedt et uriktig antall elsertifikater, legger lovforslaget § 10 opp til at dette kan avgjøres av departementet.

Lovforslaget pålegger registeransvarlig fortløpende å offentliggjøre informasjon om overdragelser av elsertifikater i registeret. Det er lagt opp til at departementet i forskrift kan fastsette nærmere regler om innhenting og offentliggjøring av slik informasjon.

6.3.4 Kontroll av oppfylt elsertifikatplikt og ileggelse av avgift for manglende annullering

Lovforslaget legger opp til at det foretas kontroll av hvorvidt elsertifikatplikten er oppfylt hvert år. Dette skjer ved annullering av elsertifikater etter § 20. Kontrollen vil bli gjort på grunnlag av opplysninger fra registeransvarlig og fra de elsertifikatpliktige. Ved manglende oppfyllelse av elsertifikatplikten vil det bli beregnet og ilagt en avgift. Avgiftens størrelse skal fastsettes som en funksjon av gjennomsnittlig elsertifikatpris foregående kalenderår. Løsningen er valgt for å unngå at avgiften fungerer som et pristak for elsertifikatene.

Gjennomsnittsprisen må beregnes ut i fra de registrerte opplysninger om pris som elsertifikat-

registrene i Sverige og Norge gir. Nærmere regler om avgiftsfastsettelsen og innkreving av avgiften vil bli fastsatt i forskrift.

6.3.5 Omsetning av elsertifikater

Elsertifikatorordningen forutsetter at elsertifikatene omsettes, slik at de elsertifikatberettigede får frigjort den verdi elsertifikatene representerer, og de elsertifikatpliktige får tilgang på elsertifikater som er nødvendig for å oppfylle elsertifikatplikten.

For å få et marked som fungerer godt vil det være viktig at aktørene kan handle norske elsertifikater på lik linje med svenske. Departementet ser det som viktig at svenske og norske elsertifikater har samme status, og at det ikke blir prisforskjeller mellom dem.

Forutsetningene for etableringen av velfungerende markeder er at det finnes tilbud og etterspørsel, at det finnes tilstrekkelig likviditet (volum) i det produktet som skal handles, at transaksjonskostnadene ikke hindrer effektiviteten i markedet og at det er en transparent prissetting.

Elsertifikater kan tenkes omsatt på markedsplasser og bilateralt. Den som søker informasjon om markedsprisen kan måtte henvende seg en rekke steder, og vil kanskje ikke få presis informasjon. Dette problemet søkes avhjulpet ved at registeransvarlig for elsertifikatregisteret fortløpende skal offentliggjøre informasjon om overdragelse av elsertifikater, tidspunkt for overdragelsen, antall overdratte elsertifikater og vederlagets størrelse.

Det antas at markedsaktørene i stor grad vil være de samme i elsertifikatmarkedet som i det fysiske kraftmarkedet og i kraftderivatmarkedet.

Fysisk kraft og kraftderivater handles i dag både bilateralt og på markedsplasser som Nord Pool Spot AS og Nasdaq OMX. I kraftmarkedet finnes det også mellommenn (kraftmeglere) som formidler kontakt mellom partene. Dette innebærer at mange av aktørene i elsertifikatmarkedet allerede har etablert kontakt med hverandre.

Departementet mener det ligger til rette for at markedsaktører vil kunne etablere markedsplasser for omsetning av elsertifikater. Myndighetenes rolle er å gi regler som gjør det mulig for aktørene selv å ivareta markedet for omsetning av elsertifikater. Etter departementets vurdering er det ikke grunn til å lovregulere spørsmålet om oppgjørspplikt for handel i elsertifikater. Det overlates til markedsaktørene å vurdere hvorvidt de vil benytte oppgjørssentral.

Elsertifikatene er etter departementets vurdering omsettelige formuesobjekter, som reguleres av privatrettslige regler. Etter departementets vurdering faller elsertifikater ikke inn under opplistingen av finansielle instrumenter i verdipapirhandelloven. Heller ikke i Sverige anses elsertifikatene i dag som finansielle instrumenter. Elsertifikatene vil kunne være fysiske underliggende for varederivater etter verdipapirhandelloven. Dette reguleres i verdipapirlovgivningen og behandles ikke nærmere her. Det foreslås ikke bestemmelser om valuta. Markedsaktørene velger hvilken valuta det skal handles i, og må håndtere eventuell valutarisiko. Det forventes ikke at dette vil utgjøre noen barriere av betydning for etableringen av et felles svensk-norsk elsertifikatmarked.

Etter lovforslaget § 23 legges det opp til at det føres tilsyn også med handelen i elsertifikater.

7 Forholdet til annet lovverk og EØS-avtalen

7.1 Grunnloven

Innføringen av elsertifikatplikt innebærer at leverandørene pålegges en ny forpliktelse og en ny kostnad. Bakgrunnen er at lovgiver ønsker å styre midler for å tilgodese et bestemt formål, som er økt produksjon av ny fornybar elektrisitet. Elsertifikatsystemet pålegger ikke skatt og avgift til staten, og ordningen er etter departementets syn ikke en skatt eller en avgift etter Grunnloven § 75. De inntekter som følger av de elsertifikatberettigede produsentenes salg av elsertifikater tilfaller produsentene. Ordningen har et klart formål og inntektene går ikke til statskassen.

7.2 Regnskapsloven

Aktører i elsertifikatmarkedet vil i hovedsak være produsenter, leverandører og visse forbrukere av elektrisk energi. Selv om enhver har anledning til å delta i elsertifikatmarkedet, antas det at svært få aktører som ikke er regnskapspliktige etter lov om årsregnskap mv. av 17. juli 1998 nr. 56 (regnskapsloven) vil gjøre det. De fleste aktørene i elsertifikatmarkedet vil være pålagt regnskapsplikt etter regnskapsloven § 1-2. Etter regnskapsloven § 5-1 vil elsertifikatene være å betrakte som omløpsmidler. Omløpsmidler skal i balansen fastsettes til det laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi, jf. regnskapsloven § 5-2.

7.3 Skatte- og avgiftslovgivningen

7.3.1 Skattemessige forhold

7.3.1.1 Utstedelse av elsertifikater

Produsenter av fornybar elektrisk energi med rett til elsertifikater etter lovforslaget § 6 vil fortløpende motta elsertifikater utstedt av registeransvarlig ut fra målt og rapportert produksjon, jf. lovforslaget §§ 9 og 10. Utstedt elsertifikat må i skattemessig forstand klassifiseres som et omsettelig formuesgode, se omtalen i punkt 6.3.5.

Vederlagsfri utstedelse av omsettelige elsertifikater anses som en fordel vunnet ved virksomhet etter skatteloven § 5-1. Omsetningsverdien av utstedte elsertifikater på tidfestingstidspunktet skal beskattes som alminnelige inntekt, jf. skatteloven § 5-3.

Etter lovforslaget § 10 annet ledd blir elsertifikat utstedt ved at registeransvarlig registrerer elsertifikatet på den elsertifikatberettigedes konto i registeret. Også administrative hensyn hos skattyter og skattemyndighetene tilsier at registreringstidspunktet legges til grunn ved innvinning og tidfesting av inntekt fra utstedte elsertifikater. Den skattlagte inntekten utgjør inngangsverdien på elsertifikatet ved senere realisasjon, se punkt 7.3.1.2.

Elsertifikatorordningen skal legge til rette for omsetning av elsertifikater i et velfungerende marked, jf. punkt 6.3.5. Under slike forutsetninger kan omsetning av elsertifikater etablere en markedspris for elsertifikater på et gitt tidspunkt, og departementet viser til at all omsetning av elsertifikater skal registreres i elsertifikatregisteret, jf. lovforslaget § 11 første ledd og § 12 første ledd. Videre skal registeransvarlig etter lovforslaget § 15 fortløpende offentliggjøre informasjon om overdragelser av elsertifikater, herunder tidspunktet for overdragelsen og vederlagets størrelse. Markedsprisen for elsertifikater kan imidlertid variere i løpet av en dag, og det kan oppstå usikkerhet og tvist om faktisk omsetningsverdi for utstedte elsertifikater på registreringstidspunktet. Praktiske hensyn tilsier etter Finansdepartementets oppfatning at verdien av utstedte elsertifikater for skattemessige formål bør fastsettes til gjennomsnittlig pris på elsertifikater som omsettes den dagen hvor det utstedte elsertifikatet blir registrert på den elsertifikatberettigedes konto i elsertifikatregisteret. Det vil bli vurdert om det er behov for å regulere en slik verdsettelsesregel for utstedte elsertifikater. Videre vil Olje- og energidepartementet legge til rette for at skattyter kan hente ut opplysninger fra registeret om antall utstedte og realiserede elsertifikater med tilhørende markedspriser. Opplysningene kan

benyttes ved innlevering av selvangivelsen for det aktuelle inntektsåret.

Etter skatteloven § 18-3 andre ledd bokstav d skal inntekt fra utstedte elsertifikater inngå i beregningsgrunnlaget for grunnrenteinntekt av løpende produksjon fra vannkraftvirksomhet, se Prop. 1 LS (2010-2011) kapittel 13 og omtalen i punkt 7.3.1.3. Reglene om grunnrenteskatt bygger på de alminnelige skattereglene. Dette innebærer at utstedte elsertifikater tilknyttet grunnrenteskattepliktig kraftproduksjon også skal grunnrentebeskattes på utstedelsestidspunktet, jf. omtalen over.

Særlig for grunnrenteskattepliktig vannkraftanlegg kan det oppstå tvil om formell eier eller leietaker mv. skal anses som skattemessig eier av kraftanlegget, jf. skatteloven §§ 18-2 og 18-3. Spørsmålet har ved flere anledninger vært til vurdering i rettsapparatet, se blant annet Rt. 2009 side 441 med videre henvisninger.

Finansdepartementet viser til at det nå er innført nye regler om utleie av vannfall og kraftanlegg med tilhørende anlegg, jf. lov om erverv av vannfall mv. § 5 og forskrift 25. juni 2010 nr. 939. Avtaler om utleie av vannfall og tilhørende kraftverk kan inngås for en periode på inntil 15 år. Utleier forblir skattemessig eier av kraftanlegget, og dermed subjekt for blant annet grunnrenteskatt, se Prop. 1 LS (2010-2011) punkt 13.2, jf. Ot.prp. nr. 66 (2008-2009) punkt 3.6:

”Hvordan avtalen mellom eieren og leietakeren utformes eksempelvis knyttet til offentlige plikter av økonomisk art, regressspørsmål, vedlikeholdskostnader og ekstraordinært vedlikehold vil være et spørsmål som partene må regulere seg i mellom.

Departementet forutsetter at eier skal ha ansvar for blant annet konsesjonskraft, konsesjonsavgifter og skatter, herunder grunnrente- og naturressurskatt fra kraftverket. Mange av høringssvarene har vist til at det kan oppstå betydelige skattemessige utfordringer for partene i en leiekontrakt, særlig med hensyn til grunnrenteskatt. Departementet vil i denne forbindelse presisere at det er opp til eier og leietaker å bestemme hvordan leieavtaler skal utformes, herunder prismekanismer. Grunnrenteskatt beregnet ut fra spotmarkedspriser vil ikke være til hinder for at selskapene fritt kan inngå utleieavtaler til faste priser for deler eller hele kraftvolumet, jf. avsnitt 2.3.9 i St.prp. nr. 1 (2006-2007) Skatte-, avgifts- og tollvedtaket.

Høringssvarene stiller også spørsmål knyttet til konsesjonskraft og driftskostnader, innmatningstariffer mv. i beregningen av grunnrenteskatt. Departementet viser til at tilordning av kostnader knyttet til kraftproduksjon mellom eier og leietaker må løses etter gjeldende skatteregler.”

Etter lovforslaget § 6 er ”innehaver” av et produksjonsanlegg elsertifikatberettiget på nærmere vilkår. Innehaver av anlegg som har rett til elsertifikater kan også være leietaker eller panthaver som har tiltrådt pantet, jf. merknadene til bestemmelsen i kapittel 9.

Etter Finansdepartementets oppfatning er det hensiktsmessig at skattemessig eier av et produksjonsanlegg generelt anses som subjekt for beskatning av elsertifikater som utstedes i tilknytning til produksjonen ved anlegget. Et økonomisk oppgjør mellom leietaker og formell eier må eventuelt løses i leieavtalen eller i særskilt avtale mellom partene, jf. også omtalen i Ot.prp. nr. 66 (2008-2009).

7.3.1.2 Erverv og realisasjon av elsertifikater mv.

Elsertifikatpliktige må 1. april hvert år inneha et visst antall elsertifikater for annullering, jf. lovforslaget § 20 annet ledd og § 3 bokstav c. Elsertifikater som benyttes til å oppfylle elsertifikatplikten kan være anskaffet i annulleringsåret eller i tidligere inntektsår. Elsertifikatpliktige kan også erverve elsertifikater i markedet for videresalg mv. I tillegg kan elsertifikatberettigede og andre som har elsertifikatkonto kjøpe og selge elsertifikater, se lovforslaget § 12 første ledd, jf. § 11 annet ledd.

Erverv av elsertifikater medfører ingen verdi-reduksjon på skattyters hånd (ombytting av verdier). Vederlaget kommer ikke til direkte fradrag etter skatteloven § 6-1, men skal i stedet aktiveres uten rett til avskrivninger.

Inngangsverdien på ervervede elsertifikater settes til kostpris. I tråd med de alminnelige skattereglene skal også kostnader som har tilstrekkelig nær tilknytning til ervervet eller eierskapet aktiveres som en del av inngangsverdien på elsertifikatet. Dette kan typisk gjelde ervervskostnader til forhandlinger og mekler, eller prosesskostnader tilknyttet tvist om eiendomsrett til elsertifikatet. Generelle kostnader vedrørende elsertifikatordningen kommer til fradrag etter skatteloven § 6-1, eksempelvis kostnader til drift av konti i elsertifikatregisteret mv.

Ved annullering blir elsertifikatet realisert, jf. skatteloven § 6-2 og § 9-2. I slike tilfeller settes utgangsverdien til null. Dette innebærer at de aktiverte kostnadene (inngangsverdien) blir oppofret på annulleringstidspunktet. Kostnaden skal tidfestes på annulleringstidspunktet etter skatteloven § 14-2 annet ledd.

Dersom elsertifikatet realiseres ved ordinært salg, settes utgangsverdien lik salgsvederlaget. Eventuell realisasjonsgevinst er skattepliktig etter skatteloven § 5-30, og et realisasjonstap kommer til fradrag etter skatteloven § 6-2. Realisasjonsgevinst eller realisasjonstap tidfestes etter skatteloven § 14-2.

Etterfølgende salg av elsertifikater som er utstedt til grunnrenteskattepliktig vannkraftproduksjon er ikke knyttet til grunnrentevirksomheten. Skattepliktig gevinst eller fradragsberettiget tap ved realisasjon av utstedte eller ervervede elsertifikater inngår derfor ikke i beregningsgrunnlaget for grunnrenteinntekt etter skatteloven § 18-3. Videre kan vannkraftprodusenter også være elsertifikatpliktige etter lovforslaget kapittel 4. Kostnader til å oppfylle elsertifikatplikten (annullering av utstedte eller ervervede elsertifikater) anses som en salgskostnad, og kommer ikke til fradrag i beregningsgrunnlaget for grunnrenteinntekt, jf. skatteloven § 18-3 tredje ledd bokstav a nr. 1.

7.3.1.3 *Nærmere om grunnrentebeskatning av elsertifikater*

Flere av høringsinstansene er negative til at inntektene fra elsertifikater skal inngå i ev. grunnrenteinntekt for vannkraftverk. Høringsinstansene viser til at dette ikke vil gi teknisk nøytralitet mellom liten og stor vannkraft og mellom stor vannkraft og andre typer fornybar energi.

Formålet med elsertifikatsystemet er å stimulere til utbygging av ny fornybar energi. Kraftverk som er i grunnrenteskatteposisjon er så lønnsomme at de ikke hadde trengt støtte fra elsertifikater for å bli bygd ut. Ved at inntektene fra elsertifikatene inngår i grunnrenteinntekten sikrer en at samfunnet får tilbake noe av inntektene fra de mest lønnsomme vannkraftverkene. Grunnrenteskatten er en nøytral skatt og vil ikke påvirke investeringsincentivene. Dersom elsertifikatinntektene ikke skulle inngått i grunnrenteinntekten ville det medført at alle kostnader relatert til utbyggingen ville ha kommet til fradrag, mens bare en del av inntektene ville gått inn i grunnrenteinntekten. Det kunne ført til at ulønnsom stor

vannkraft ville blitt lønnsom etter grunnrenteskatt.

Andre former for fornybar energi (vann, sol, bølge og bioenergi) er pr. i dag ikke kommersielt lønnsomme, og det er ikke aktuelt å innføre grunnrenteskatt for disse energiformene.

7.3.2 **Avgiftsmessig behandling**

Merverdiavgift er en alminnelig omsetningsavgift på endelig forbruk av varer og tjenester. Slik elsertifikater er beskrevet i proposisjonen, antar Finansdepartementet at produktene vil bli ansett som avgiftspliktige tjenester etter merverdiavgiftsloven. Avgiftspliktig virksomhet vil imidlertid på visse vilkår ha fradragsrett for merverdiavgiften på innkjøpte elsertifikater. Dette innebærer at virksomheter som normalt vil etterspørre slike elsertifikater ikke vil bli endelig belastet med merverdiavgiften på disse. Det vil derfor kun skje en endelig belastning av merverdiavgift dersom elsertifikatet selges til private eller næringer som ikke driver avgiftspliktig virksomhet.

Siden den initiale utstedelsen ikke skal skje mot vederlag, påløper det ikke merverdiavgift ved utstedelsen. Det samme antas å gjelde ved annullering av elsertifikater.

Det vil også kunne skje kjøp og salg av elsertifikater over landegrensen, og departementet antar at elsertifikater må anses som fjernleverbare tjenester. Etter gjeldende rett kan slike elsertifikater selges avgiftsfritt til næringsdrivende hjemmehørende i utlandet, mens næringsdrivende og offentlig virksomhet hjemmehørende i merverdiavgiftsområdet må beregne merverdiavgift ved kjøp av elsertifikater fra utlandet (omvendt avgiftsplikt). Det er uten betydning for merverdiavgiftsbehandlingen i hvilket lands register elsertifikatet er registrert.

7.4 **Konkurs**

Når det åpnes konkurs, taper debitor rådigheten over sine formuesgoder og forvaltningen av disse blir overlatt til et bostyre. Midlene fordeles deretter forholdsmessig på kreditorene. Elsertifikatene vil være formuesgoder som inngår i bomassen. Lov om gjeldsforhandling og konkurs av 8. juni 1984 nr. 58 (konkursloven) § 79 har regler om hvem som har plikt til å registrere meldinger om konkursåpning i forskjellige registre.

Etter departementets vurdering bør elsertifikatregisteret motta melding om konkurs på lik linje med øvrige registre nevnt i konkursloven

§ 79. Det foreslås på denne bakgrunn et nytt nr. 6 konkursloven § 79 annet ledd, som medfører at også registeransvarlig automatisk skal få melding om konkurs hos kontohaverne.

7.5 Pant

Lovforslagets formål er å bidra til økt produksjon av elektrisk energi fra fornybare kilder. Dette forutsetter investeringer og finansiering av disse. For finansieringsinstitusjoner vil adgangen til pantsikkerhet være sentral, og elsertifikatene bør, på samme måte som i Sverige, kunne pantsettes. De foreslåtte reglene innebærer at elsertifikater på en elsertifikatkonto kan pantsettes. Pantet vil omfatte innestående elsertifikater som er angitt på pantsettelsestidspunktet.

Det vil være aktuelt for pantsetter og panthaver å avtale at pantsetter blir avskåret fra å disponere over pantsatte elsertifikater. Registeransvarlig må registrere dette, og det må etableres en teknisk sperre som hindrer at pantsetter overfører elsertifikater til en annen konto. Hjemmel for pant i elsertifikater foreslås innført i § 13. Dette vil etablere mulighet for rettsvern for frivillig pant og utleggspant i elsertifikater på elsertifikatkonto. Etter lovforslaget § 20 andre ledd siste punktum kan pantsatte elsertifikater ikke annulleres for å oppfylle elsertifikatplikten.

7.6 Tvangsfullbyrdsesloven

7.6.1 Utlegg i elsertifikater

Etter lovforslaget § 21 er krav på avgift for manglende innløsning av elsertifikater tvangsgrunnlag for utlegg. Etter § 25 er tvangsmulkt tvangsgrunnlag for utlegg. Videre er det i lovforslaget § 26 etablert hjemmel for overtredelsesgebyr og i § 28 hjemmel for å fastsette gebyr for registrering og kontoføring i elsertifikatregisteret, behandling av søknad om anleggsgodkjennelse, forsinket rapportering etter lovforslagets § 20, samt for tilsyn og kontroll etter elsertifikatloven. Disse gebyrene vil være tvangsgrunnlag for utlegg.

Fordringshavere har etter lov om fordringshavers dekningsrett av 8. juni 1984 nr. 59 (dekningsloven) kapittel 2 rett til dekning i formuesgoder som tilhører skyldneren på beslagstiden, og som kan selges, utleies eller på annen måte omgjøres i penger. Utlegg kan etter lov om tvangsfullbyrdelse av 26. juni 1992 nr. 86 (tvangsfullbyrdsesloven) § 71 tas i ethvert formuesgode som tilhører saksøkte og som det etter dekningsloven kapittel

2 kan tas beslag i. Utlegg kan tas i elsertifikater og får rettsvern ved registrering, jf. forslaget § 13.

Elsertifikatene som dekningsobjekt er ikke omfattet av tvangsfullbyrdsesloven § 7-20, som regulerer i hvilken utstrekning namsmannen skal sørge for rettsvern for utleggspant eller sikre utlegget på annen måte. For å sikre at kun namsmannen kan disponere over elsertifikater som det er tatt utlegg i, foreslås en særskilt bestemmelse som et nytt ledd i tvangsfullbyrdsesloven § 7-20.

7.6.2 Tvangsdekning i elsertifikater

Tvangsfullbyrdsesloven kapittel 10 oppstiller regler om tvangsdekning i pantet "for den som har panterett i et formuesgode som verken er løsøre eller realregistrert eller i en ideell del av et slikt formuesgode", jf. tvangsfullbyrdsesloven § 10-1. Bestemmelsen omfatter elsertifikater som det er etablert panterett i.

Som det fremgår av beskrivelsen av pant i elsertifikater ovenfor, foreslår departementet at både avtalepant og utlegg i elsertifikater på elsertifikatkonto kan stiftes, og at panterett i elsertifikater er særskilt tvangsgrunnlag etter tvangsfullbyrdsesloven kapittel 10. Lovbestemt panterett i elsertifikater er særskilt tvangsgrunnlag etter tvangsfullbyrdsesloven § 10-2 første ledd bokstav c.

Tvangsfullbyrdsesloven § 10-13 beskriver dekningsmåten i andre formuesgoder enn i finansielle instrumenter, pengekrav eller penger, og omfatter etter sin ordlyd også elsertifikater. Etter denne bestemmelsen avgjør namsmannen på hvilken måte dekning skal skje. Det anses likevel som mest praktisk at dekning i elsertifikatkonti skjer ved tvangssalg eller ved at en fordring anvises saksøkeren til innkreving.

7.7 EØS-avtalens regler om offentlig støtte

Etter EØS-avtalen artikkel 61 nr. 1 og ODA-avtalen Protokoll 3 skal norske myndigheter forhåndsmedle (notifisere) ny offentlig støtte forhåndsmeldes til EFTAs overvåkingsorgan (ESA). Reglene er gjennomført i norsk rett gjennom lov om offentlig støtte av 27. november 1992 nr 117.

Elsertifikatorordningen har til hensikt å fremme fornybar produksjon av elektrisk energi gjennom å utstede elsertifikater til produsentene. Disse kan tjene penger på salg av elsertifikater i henhold til vedlagte lovutkast. Kostnadene ved elser-

tifikatmarkedet videreføres til forbrukerne av elektrisk energi.

Elsertifikatenes markedsverdi fremkommer som en funksjon av de elsertifikatberettigedes tilbud og etterspørselen som skyldes at de elsertifikatpliktige har et lovpålagt behov for elsertifikater. Lovforslaget medfører at produsentene av fornybar elektrisk energi får ekstrainntekter ved salg av elsertifikater i et eget marked. Den økonomiske fordel dette innebærer kommer ikke fra offentlige kilder, og kan etter departementets vurdering ikke anses som støtte gitt av "statsmidler". Denne vurderingen er blant annet basert på EU-kommisjonens avgjørelse i notifikasjonen av den svenske elsertifikatordningen, sak N 789/2002, EF-tidende C 120/8 22.5.2003. I avsnitt 3.1.1 heter det:

"Kommissionen har redan slagit fast att utdelning av gratis elcertifikat till producenter inte innebär någon förlust av statliga medel, eftersom certifikaten endast är ett bevis på att grön el har producerats. Inte heller i föreliggande fall tas medlen från statsbudgeten, utan dessa betalas av alla elförbrukare – myndigheter, företag och enskilda – som omfattas av skyldigheten att köpa elcertifikat (...)

Följaktligen finner kommissionen att den förmån som tilldelas producenter av grön el genom försäljning av elcertifikat på marknaden inte utgör statligt stöd."

Samtidig fant Kommissjonen at bestemmelsen om en offentlig garantert minstepris i ordningens første fem år utgjorde statsstøtte. Støtten ble imidlertid funnet forenlig med statsstøttereglene, og dermed lovlig. Noen tilsvarende regel om garanti pris finnes ikke i det vedlagte lovforslaget. Dette innebærer etter departementets vurdering at lovforslaget ikke utgjør notifikasjonspliktig offentlig støtte.

Det vil være nødvendig med notifikasjon og avklaring av forholdet til det nye fornybardirektivet, jf. nedenfor. Departementet legger opp til en koordinert prosess i samarbeid med svenske myndigheter for å sikre nødvendig avklaring hos henholdsvis EU-kommisjonen og ESA.

7.8 EUs fornybardirektiv

EUs direktiv 2001/77/EC om å fremme elektrisitet fra fornybar energi i det indre elektrisitetmarked ble vedtatt i EU 27. september 2001. EØS-

komiteen besluttet 8. juli 2005 å innlemme direktivet i EØS-avtalen. Etter definisjonen i artikkel 2 er alle fornybare energikilder omfattet av direktivet herunder bl.a. vind, sol, geotermisk, hav, vann, gass fra avfallsfyllinger, gass fra kloakkbehandlingsanlegg og uavhengig av størrelsen på produksjonsanlegget. Departementet foreslår at definisjonene av fornybare energikilder i fornybardirektivet skal være retningsgivende for forståelsen av loven, og det vises til spesialmerknadene til loven § 7. I dag er det fornybardirektiv I som gjelder for Norge.

I tråd med fornybardirektiv I artikkel 5 eksisterer det i dag en frivillig ordning med opprinnelsesgarantier, se omtale i kapittel 5 ovenfor. Det fremgår imidlertid i direktivets fortale pkt. 11 at dette ikke må forveksles med grønne sertifikater, som er en mye brukt betegnelse på omsettbare sertifikater. I forbindelse med gjennomføring av det nye direktivet vil det gjøres nødvendige endringer og tilpasninger i forskrift om opprinnelsesgarantier, for å imøtekomme blant annet nye regler om opprinnelsesgarantiens gyldighetstid.

EUs fornybardirektiv II 2009/28/EC har som mål å etablere et felles rammeverk for å fremme bruken av fornybare energikilder. Hver medlemsstat skal oppfylle sine mål for andel fornybar energi i forbruket innen 2020 slik at det bidrar til det overordnede EU-målet om en 20 prosent andel i 2020. Direktivet er på det nåværende tidspunktet ikke en del av EØS-avtalen. Direktivet har likevel bestemmelser av betydning for et felles svensk-norsk elsertifikatmarked.

Artikkel 11 i direktivet regulerer samarbeid om støtteordninger for fornybar energi mellom EU-landene. Statene må selv bli enige om hvordan de skal fordele den økte fornybarproduksjonen som et slikt samarbeid gir, sett hen til statenes mål om økt fornybarproduksjon etter direktivet. Dette skal notifiseres til Kommissjonen.

Artikkel 12 har betydning for hvordan økt fornybar energi i form av kapasitetsøkninger i eksisterende anlegg skal beregnes, og må tas hensyn til ved fastsettelsen av nærmere forskrifter om elsertifikater for produksjonsøkning, jf. lovutkastet § 8 første ledd bokstav c.

Artikkel 17 til 19 har bestemmelser om bærekraftskriterier for flytende biobrensel og biodrivstoff. I lovutkastet er det lagt opp til at nærmere kriterier for tildeling av elsertifikater til produksjon av elektrisk energi basert på bioenergi fastsettes i forskrift.

8 Økonomiske og administrative konsekvenser av lovforslaget

8.1 Konsekvenser for myndighetene

Lovforslaget innebærer en del nye forvaltningsoppgaver. Hovedtyngden av disse vil falle på NVE.

De nye forvaltningsoppgavene innebærer godkjenning av anlegg, kontroll med hvorvidt elsertifikatplikten oppfylles, ileggelse av overtredelsesgebyr og generell kontroll med elsertifikatorordningen. NVE beregnet i 2004 at det er behov for ca. to årsverk til godkjenning av anlegg, samt omtrent 4-6 årsverk til kontroll av hvorvidt elsertifikatplikten er oppfylt. Departementet legger fortsatt disse beregningene til grunn. Det er lagt opp til å gebyr-finansiere godkjenninger av anlegg.

Det vil være behov for om lag 2-3 årsverk til drift av elsertifikatregisteret. Drift av elsertifikatregisteret forutsettes dekket gjennom gebyrer.

Elsertifikatorordningen kan medføre flere konsesjonssøknader og dermed økte kostnader forbundet med ressursbruken knyttet til behandling. Det er ikke gjort noen vurdering av dette.

Noe avhengig av hvor mye produksjon som kommer på norsk side, og hva som skjer med elprisen, vil innføringen av et elsertifikatsystem i Norge medføre endringer i statens provenyinntekter på ulike vis. Staten vil få økte inntekter via avgift ved manglende annullering av elsertifikatene. I tillegg vil elsertifikatene kunne gi endringer i alminnelig inntekt både for elsertifikatberettigede og sluttbrukere. Finansdepartementet har i statsbudsjettet for 2011 foreslått at inntekt fra utstedte elsertifikater skal inngå i beregningsgrunnlaget for grunnrenteskatt for vannkraftverk. Det at inntekter fra elsertifikater foreslås tatt inn i grunnrenteinntekten vil ikke berøre kraftverk under 5 500 kVA.

8.2 Konsekvenser for ulike aktører

Elsertifikatsystemet regnes ikke som statsstøtte etter EØS-avtalens regler, men vil likevel ha mange av de samme egenskapene som en ørmerket forbruksavgift på elektrisk energi for mar-

kedet. Private rettssubjekter som berøres av lovforslaget vil være de elsertifikatberettigede, elsertifikatpliktige, eksisterende kraftprodusenter, nettselskaper og sluttbrukere av elektrisk energi.

For de elsertifikatberettigede innebærer lovforslaget en støtteordning. De elsertifikatberettigede vil imidlertid pådras gebyrutgifter knyttet til søknad om anleggsgodkjenning og knyttet til sine konti i elsertifikatregisteret.

Kostnaden av elsertifikatsystemet er avhengig av flere faktorer. Elsertifikatprisen vil påvirkes av elprisen og utbyggingskostnadene, herunder tilgangen på nye prosjekter. Elprisen påvirkes igjen av CO₂-kvoteprisene, utbyggingen av overføringskapasitet, etterspørselsutvikling, nivået på fornybarsatsingen mv. Gjennomsnittsprisen i det svenske markedet for elsertifikater har i 2010 vært om lag SEK 29 øre/kWh ifølge Svenska Kraftnåts statistikk. Prisen har vært på over SEK 40 øre/kWh på en del handler med elsertifikater i 2010.

De elsertifikatpliktige vil først og fremst pådras kostnader ved kjøp av elsertifikater. Det vil også være noen kostnader knyttet til konti i elsertifikatregisteret og intern administrasjon.

Nettselskapene må holde rede på beregningsrelevant forbruk for elleverandører som opererer i nettområdet. De har plikt til å gi informasjonen til elleverandører og NVE. Dette vil være en ny administrasjonsbyrde for nettselskapene. Kostnaden for sluttbruker vil være avhengig av hvor mye leverandørene viderefører av innkjøpskostnadene til de sluttbrukerne som har beregningsrelevant forbruk. Dette vil få budsjettmessige konsekvenser for offentlige etater, virksomheter og kommuner. Dersom leverandøren overvelter alle kostnadene på sluttbrukerne vil den direkte kostnaden av elsertifikatene for en sluttbruker være:

kvoten*elsertifikatprisen

Tabell 8.1 illustrerer denne kostnaden for de ulike årene og elsertifikatkvotene, gitt at en antar en elsertifikatpris tilsvarende 25 øre per kWh.

Tabell 8.1 Illustrasjon på elsertifikatkostnad

År	Elserti- fikatkvote	Elserti- fikatpris, øre/kWh	Kostnad, øre/kWh. Inkl. mva.
2012	0,030	25	0,94
2013	0,049	25	1,53
2014	0,069	25	2,16
2015	0,088	25	2,75
2016	0,108	25	3,38
2017	0,127	25	3,97
2018	0,146	25	4,56
2019	0,165	25	5,16
2020	0,183	25	5,72
2021	0,182	25	5,69
2022	0,181	25	5,66
2023	0,180	25	5,63
2024	0,179	25	5,59
2025	0,176	25	5,50
2026	0,164	25	5,13
2027	0,151	25	4,72
2028	0,132	25	4,13
2029	0,113	25	3,53
2030	0,094	25	2,94
2031	0,075	25	2,34
2032	0,056	25	1,75
2033	0,037	25	1,16
2034	0,018	25	0,56
2035	0,009	25	0,28

Elsertifikatkvoten vil øke de første årene, og nye elsertifikatberettigede anlegg vil fases inn i systemet. Kostnaden ved elsertifikatplikten vil derfor være økende. Når eldre anlegg fases ut, synker kvoten. De nasjonale kvotene for Norge fremgår av loven § 17.

Økt produksjon som følge av elsertifikatmarkedet kan føre til at prisen på elektrisitet går ned i visse situasjoner. Dermed vil eksisterende kraftprodusenter som ikke får tildelt elsertifikater kunne komme til å være med på å dekke kostnadene ved å nå målet i et elsertifikatmarked. Det vil også være med å moderere kostnadene til sluttbrukere med beregningsrelevant forbruk, og for så vidt andre sluttbrukere.

9 Merknader til de enkelte bestemmelsene

Til § 1 Formål

Bestemmelsen fastslår at lovens formål er å bidra til økt produksjon av elektrisk energi fra fornybare energikilder.

Til § 2 Lovens stedlige virkeområde

Første ledd slår fast at loven gjelder på norsk territorium. Dette omfatter så vel land- som sjøterritoriet.

Annet ledd gir Kongen hjemmel til å fastsette at loven helt eller delvis skal gjelde på kontinentalsokkelen eller i jurisdiksjonsområder utenfor territoriet. Praktisk anvendelse av loven på anlegg på kontinentalsokkelen eller i den økonomiske sone kan tenkes ved etablering av havbasert vindkraft, plattformbasert vind- og bølgekraft eller ved annen utnyttelse av havenergi.

Tredje ledd gir Kongen myndighet til å gi bestemmelser om lovens anvendelse på Svalbard og Jan Mayen.

Til § 3 Definisjoner

Bokstav a definerer et *elsertifikat* som et bevis utstedt av staten for at det er produsert en megawatttime fornybar elektrisk energi i henhold til loven. Elsertifikatet er et virtuelt dokument som registeransvarlig utsteder til den elsertifikatberettigede ved registrering på vedkommendes konto i elsertifikatregisteret. Elsertifikatet benyttes til oppfyllelse av en lovpålagt plikt, elsertifikatplikten. Begrepet "elsertifikat" er valgt, blant annet fordi det harmonerer med svensk begrepsbruk. Ordet "sertifikat" benyttes i andre sammenhenger for å betegne helt andre underliggende rettigheter og forpliktelser, for eksempel et gjeldsforhold. Elsertifikatet etter denne loven er imidlertid ikke et gjeldsdokument, og har få likhetstrekk med slike dokumenter. Elsertifikatet kan karakteriseres som et omsettelig formuesgode, og er dermed ikke et finansielt instrument etter verdipapirhandellovgivningen. I Sverige anses elsertifikater i dag ikke som finansielle instrumenter.

Bokstav b definerer *elsertifikatberettiget* som innehaver av et produksjonsanlegg som har rett til elsertifikater dersom vilkårene i loven kapittel 2 om utstedelse av elsertifikater er oppfylt. Rett til elsertifikater og tildelingen av slike fremgår av loven §§ 6 til 10.

Bokstav c definerer *elsertifikatplikt* som en plikt for den elsertifikatpliktige til å inneha et visst antall elsertifikater for annullering i samsvar med loven. Det vil si det antall elsertifikater som er nødvendig for oppfyllelse av lovens krav om annullering per 1. april hvert år. Om dette ikke gjøres, må den elsertifikatpliktige betale avgift for manglende annullering av elsertifikater. Bestemmelser om hvem som er elsertifikatpliktige, årlige elsertifikatkvoter, beregning av elsertifikatpliktens omfang mv. fremgår av loven kapittel 4 om elsertifikatplikt. Elsertifikatplikten tilsvarer den elsertifikatpliktiges beregningsrelevante mengde elektrisk energi i det enkelte år multiplisert med elsertifikatkvoten (forholdstallet) som er fastsatt for det samme året.

Bokstav d definerer *produksjonsanlegg* som en innretning for produksjon av elektrisk energi, og omfatter i prinsippet alle slike anlegg. For rett til elsertifikater må anlegget produsere elektrisk energi basert på fornybare energikilder, jf. § 7 og kommentarene til denne bestemmelsen.

Bokstav e definerer *registeransvarlig* som den som er utpekt i henhold til § 11 for å administrere og utvikle elsertifikatregisteret.

Til § 4 Elsertifikatenes funksjonstid

Bestemmelsen fastslår en sluttdato for når elsertifikater kan utstedes og når siste annullering av elsertifikater skjer. Siste tildeling av elsertifikater skjer for produksjon som har funnet sted senest 31. desember 2035. Oppfyllelse av elsertifikatplikten skjer på årlig basis. Annullering av elsertifikater skjer siste gang 1. april 2036. Disse datoene faller sammen med det svenske systemet.

Etter de angitte tidspunktene er det ikke lagt opp til å utstede flere elsertifikater eller å opprettholde en lovbestemt etterspørsel etter elsertifikatene. En eventuell forlengelse av elsertifikatsyste-

met krever lovendring. Elsertifikatsystemet er sammensatt, og en uttrykkelig regulering av elsertifikatenes funksjonstid fastsetter rammene for når den lovpålagte handelen må finne sted under ordningen.

Til § 5 Utenlandske elsertifikater

Bestemmelsen åpner for at departementet i forskrift kan fastsette nærmere regler om at utenlandske elsertifikater skal kunne benyttes til oppfyllelse av elsertifikatplikt i Norge, og de nærmere vilkårene for dette. Bestemmelsen muliggjør et felles svensk-norsk elsertifikatmarked. Bestemmelsen danner også det rettslige grunnlaget for bruken av utenlandske elsertifikater i den delen av systemet som er regulert i norsk lov. Et felles marked forutsetter at svenske elsertifikater kan benyttes til oppfyllelse av elsertifikatplikt i Norge, og motsatt.

Forskriftshjemmelen etablerer grunnlaget for å gi de nødvendige reglene for et felles marked i tråd med overenskomsten med Sverige. Nærmere utforming av forskriften må samstemmes med reglene i Sverige.

Til § 6 Rett til elsertifikater

Bestemmelsen oppstiller tre kumulative vilkår for at innehaveren av et produksjonsanlegg har rett til elsertifikater. Anlegget må produsere elektrisk energi fra fornybare energikilder etter § 7, det må være godkjent etter § 8 og kravene i § 9 til måling og rapportering må være oppfylt. Når disse vilkårene er oppfylt, får nærmere regler om innholdet av retten til elsertifikater og tildelingen av dem anvendelse, jf. § 10.

Elsertifikatsystemet skal bidra til å utløse investeringer i nye anlegg eller i økt produksjon. Elsertifikatene har betydning for lønnsomheten i prosjektene, men loven tar ikke sikte på å regulere den nærmere fordelingen av kostnader og inntekter mellom ulike medeiere eller andre rettighetshavere. Det er kun "innehaver" av anlegg som har rett til elsertifikater. Uttrykket omfatter anleggets eier, men kan også være en annen fysisk eller juridisk person, for eksempel leietaker eller en pantehaver som har tiltrådt pantet. Begrepet innehaver er også brukt i svensk elsertifikatlovgivning og i forskrift om opprinnelsesgarantier. Kun én person (fysisk eller juridisk) kan stå som innehaver av et anlegg. I utgangspunktet er det eieren som må stå som innehaver, men hvis anlegget for eksempel leies ut, vil den som har overtatt retten til å disponere over anlegget stå som inne-

haver. At andre enn eieren har rettigheter knyttet til elproduksjonen innebærer ikke at disse anses som innehavere. Hvis en rettighetshaver har delvis råderett over anlegget, for eksempel rett til å disponere over en del av kapasiteten, må eieren i tvilstilfelle utpeke hvem som skal stå som innehaver. Elsertifikater utstedes til den som har konto som innehaver, eller på dennes vegne, og partene må selv sørge for fordelingen av elsertifikatinntekter seg i mellom.

At innehaver står som elsertifikatberettiget innebærer at retten til elsertifikater skal være knyttet til retten til å disponere over anlegget. En eier kan ikke skille ut retten til elsertifikater fra råderetten over anlegget. Dette skal likevel ikke være til hinder for avtaler om å sette bort den praktiske håndteringen av elsertifikatene, herunder oppgaven med å forestå salg av elsertifikatene. Kravet om at én person må stå som innehaver er altså ikke til hinder for at eksempelvis en porteføljeforvalter etter fullmakt fra innehaveren kan få elsertifikatene inn på sin konto i tråd med reglene om kontoføring i § 11. Kravet er derimot til hinder for at selve retten til elsertifikater skal bli gjenstand for utskilling og salg til andre enn de(n) som har rett til å disponere over anlegget.

Til § 7 Produksjon fra fornybare energikilder

Første ledd fastsetter at elsertifikater kun utstedes for produksjon av elektrisk energi basert på fornybare energikilder. Oppregningen av fornybare energikilder er ikke uttømmende, jf. ordet "herunder". Eksemplifiseringen antas imidlertid å være dekkende for de fornybare energikilder som i dag er aktuelle under ordningen. Retten til elsertifikater er teknologinøytral. Dersom enkelte fornybare energikilder skal unntas fra ordningen, er lovendring nødvendig.

Definisjonen av fornybare energikilder i fornybardirektivet vil være veiledende for hva som regnes som fornybare energikilder. Europaparlaments- og rådsdirektiv 2001/77/EF av 27. september 2001 om å fremme elektrisitet fra fornybar energi i det indre elektrisitetsmarked (fornybardirektiv I) er i dag gjeldende i EØS. I EU er direktivet avløst av det nye fornybardirektivet (2009/28/EF). Innlemmes det nye fornybardirektivet i EØS-avtalen innebærer det at definisjonen av fornybar elektrisk energi der blir veiledende for forståelsen av begrepet i loven.

Produksjon av *vannkraft* reiser noen særlige spørsmål ved bruk av pumpekraft. Det er ønskelig med kriterier for å beregne netto produksjon, og departementet må komme tilbake til forslag til

slike kriterier. Det er hensiktsmessig at disse holdes på forskriftsnivå og samkjøres med reglene for opprinnelsesgarantier. Tilsvarende spørsmål oppstår i tilknytning til effektutvidelser, se nedenfor i merknadene til § 8. For *bioenergi* vil det være aktuelt å fastsette nærmere kriterier i forskrift, herunder krav til bærekraftkriterier i tråd med EUs fornybardirektiv. Etter departementets vurdering faller saltkraft inn under begrepet havenergi i fornybardirektivet. Produksjon fra *torv* kan motta elsertifikater i Sverige, men ikke i Norge. Dette er likevel ikke til hinder for at elsertifikater utstedt i Sverige for torv kan brukes til å oppfylle elsertifikatplikten i Norge. Når energireultatene fordeles mellom landene vil eventuell ny torvbasert elproduksjon i Sverige komme til fra trekk fra den samlede produksjonen, og ikke påvirke Norges måloppnåelse.

Annet ledd gir departementet kompetanse til i forskrift å fastsette nærmere regler om hva som anses som fornybare energikilder.

Til § 8 Godkjenning av produksjonsanlegg

Bestemmelsen krever at produksjonsanlegget må godkjennes for at innehaveren skal få rett til elsertifikater. Når et anlegg har blitt godkjent slik at det kvalifiserer for rett til elsertifikater, innebærer dette at registeransvarlig fortløpende og automatisk utsteder elsertifikater for den løpende produksjonen etter § 10. En forutsetning for anleggsgodkjenning er at alle nødvendige konsesjoner er gitt. Paragraf 8 setter krav til det anlegget som søkes godkjent. Er vilkårene oppfylt, skal departementet gi anleggsgodkjenning. Beslutning om eller nektelse av anleggsgodkjenning er et enkeltvedtak. Vilkaene er utformet slik at skjæringstidspunktene for når et prosjekt kan bli godkjent innbefatter alle anlegg som er dekket av overgangsordningen. For anlegg som er omfattet av overgangsordningen, gjelder også den regel at 15-års-perioden som følger av § 10 tredje ledd nedkortes tilsvarende perioden fra idriftsetting og fram til lovens ikrafttredelse.

Første ledd første punktum innebærer at innehaver av anlegg må sende skriftlig søknad om anleggsgodkjenning til departementet. Se kommentarene til § 6 om begrepet "innehaver." Første ledd annet punktum oppstiller tre alternative vilkår for at anlegget kan bli godkjent:

Etter *bokstav a* har alle anlegg med byggestart etter 7. september 2009 mulighet til å være med i elsertifikatmarkedet. Kriteriet byggestart sikrer at alle anlegg som er omfattet av overgangsordningen faller innenfor elsertifikatsystemet. Dette

innebærer at anlegg med idriftsettelse både før og etter 1. januar 2012 er omfattet, dersom byggestart skjedde etter 7. september 2009. Departementet må vurdere når byggestart har funnet sted og kan kreve at anleggets innehaver skriftlig legger fram alle nødvendige opplysninger om dette. Den som søker om anleggsgodkjenning kan på flere måter dokumentere at anlegget hadde byggestart etter 7. september 2009. Her kan nevnes fremleggelse av kontrakter som viser når byggestart har skjedd eller dokumentasjon som viser omfanget av fysiske arbeider på byggeplassen etter 7. september 2009. Nærmere kriterier for byggestart kan fastsettes i forskrift etter tredje ledd.

Etter *bokstav b* kan visse mindre vannkraftanlegg som hadde byggestart etter 1. januar 2004 bli godkjent som anlegg som kvalifiserer for rett til elsertifikater. Dette omfatter vannkraft som er omfattet av overgangsordningen.

Etter *bokstav c* vil investeringer i eksisterende anlegg som varig øker sin energiproduksjon med byggestart etter 7. september 2009 være omfattet. I annet ledd første punktum er det presisert at godkjenningen av slike anlegg bare relaterer seg til selve økningen av produksjonen som følge av investeringen. Både oppgradering og utvidelse av eksisterende anlegg kan få elsertifikater. Nærmere kriterier for beregning og dokumentasjon av økt produksjon fastsettes i forskrifter. Det er et krav at produksjonsøkningen er "varig." Forbedring av produksjonsutstyret vil normalt oppfylle vilkåret. For vannkraft er tiltak som har til formål å redusere motstanden i vannveiene et annet alternativ som normalt vil oppfylle kravet til varig produksjonsøkning. Slike tiltak må ha et visst omfang for å kunne sies å gi et "varig" resultat. Vilkaene om varig produksjonsøkning vil være oppfylt dersom tiltaket etter all sannsynlighet gir produksjonsøkning i en periode tilsvarende elsertifikatperioden på i praksis 15 år jf. § 10 tredje ledd.

Annet ledd presiserer første ledd bokstav c gjennom å fastsette at kun den økte produksjonen gir rett til elsertifikater. Det kan fastsettes nærmere forskrifter om dette, jf. tredje ledd.

I *tredje ledd* er det hjemmel for nærmere forskrifter om godkjenning av produksjonsanlegg og om beregning av og dokumentasjon for økt produksjon. Det kan for eksempel være behov for nærmere klargjøring av hva som menes med et produksjonsanlegg ved ulike utbyggingsløsninger. Videre kan nedleggelse av et anlegg eller en produksjonsenhet i et større anlegg, med påfølgende ny investering i anlegget eller produksjonsenheten, øke produksjonen. Slike prosjekter kan

få godkjenning som elsertifikatberettiget anlegg etter regelen om økt produksjon i bokstav c dersom byggestart har skjedd etter skjæringstidspunktet 7. september 2009. Forskriftshjemmelen gjør det mulig å ha norske regler for godkjenning av anlegg som bør behandles likt med helt nye anlegg, for eksempel ved omfattende ombygginger. Det kan også være aktuelt at det i forskriftene fastsettes nærmere kriterier som åpner opp for tildeling av elsertifikater for en ny periode på tilsvarende måte som ved nye anlegg i tilfeller hvor anlegget gjennomgår vesentlige ombygginger. Kriteriene skal være strenge og Sverige og Norge må ha likeartede regler, dersom det skulle være aktuelt å gi forskrifter som gjør det mulig å tildele elsertifikater i slike tilfeller også på norsk side. Lovbestemmelsen skal gjøre det mulig å gi forskrifter som sikrer like tildelingsregler i begge landene. I overenskomsten med Sverige er det lagt opp til at landene her skal samarbeide om praktiseringen av slike regler.

Fjerde ledd første punktum setter en sluttdato for når anlegg kvalifiserer for rett til elsertifikater under ordningen. I annet punktum er det satt krav om at anlegg som søker å bli med i elsertifikatordningen må tilbakebetale eventuell mottatt statlig investeringsstøtte innen 30. april 2012. Dette er en forutsetning for at anlegget kan godkjennes, og for at innehaveren kan motta elsertifikater. Departementet kan kreve at søkeren framlegger nødvendig dokumentasjon som viser at eventuell mottatt støtte er tilbakebetalt. Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om hvordan tilbakebetalingen skal skje. Bestemmelsen har betydning for vind- og biokraft, som har fått investeringsstøtte fra Enova SF og finansiert gjennom Energifondet.

Etter *femte ledd* er innehaver forpliktet til å melde fra om enhver endring i anlegget som kan ha betydning for anleggsgodkjenningen. Dette henger sammen med at registeransvarlig automatisk utsteder elsertifikater for anlegg som er godkjent. Meldeplikten oppstår allerede dersom endringene "kan" ha betydning for retten til elsertifikater – det er tilstrekkelig med en mulighet for at endringen vil kunne innvirke på anleggsgodkjenningen. Dette kan for eksempel være aktuelt for energibruk i biokraftanlegg eller ved endring i målesystemet. Brudd på meldeplikten kan rammes av bestemmelsene om overtredelsesgebyr eller straff i §§ 26 og 27.

Dersom en anleggsgodkjenning er gitt på grunnlag av uriktige eller villedende opplysninger, eller dersom anlegget av andre årsaker ikke lenger oppfyller kravene til anleggsgodkjenning,

kan godkjenningen trekkes tilbake etter § 24. Det vises til merknadene til denne bestemmelsen.

Etter *sjette ledd* kan Kongen gi bestemmelser for å sikre at offentlig tilleggsstøtte ikke skal gis i tilknytning til elsertifikatberettiget produksjon. I et felles marked med Sverige kan det være aktuelt at landene avtaler at anlegg som mottar elsertifikater ikke samtidig skal støttes gjennom andre offentlige støtteordninger uten at landene blir enige om det.

Til § 9 Måling og rapportering

I *første ledd* er det nedfelt krav om at det foreligger et system for måling av produksjonen og verifisering av måleresultatene. Det er et vilkår for rett til elsertifikater at produksjonen blir målt og rapportert til registeransvarlig, jf. § 6. Målingen ligger til grunn for den registeransvarliges fortløpende utstedelse av elsertifikater etter § 10. Nærmere presiseringer kan fastsettes i forskrift.

Nettselskapene har ansvar for at energiforbruk og energiflyt i målepunkt blir målt og avlest, jf. § 3-3 i forskrift av 11. mars 1999 nr. 301 om måling, avregning og samordnet opptreden ved kraftomsetning og fakturering av netjtjenester. Etter samme forskrift § 4-4 har nettselskapene rapporteringsplikt til Statnett SF som ledd i den ukentlige balanseavregningen. Nettselskapenes gjennomføring av dette er forutsatt å tilfredsstille kravet til måling og rapportering i første ledd, når opplysningene meldes inn til registeransvarlig.

I andre tilfeller må søkeren dokumentere at det foreligger et forsvarlig system for måling og rapportering.

Systemet er forutsatt å kunne fungere på liknende måte som ordningen med opprinnelsesgarantier. Her plikter den avregningsansvarlige å utstede opprinnelsesgarantier på bakgrunn av måledata som sendes inn til den avregningsansvarlige etter energiloven § 4-3 og forskrift om opprinnelsesgarantier. I konsesjon fra NVE er Statnett SF utpekt som avregningsansvarlig, og det er også Statnett SF som utsteder opprinnelsesgarantier på grunnlag av måledata mottatt fra nettselskapene.

Etter *annet ledd* er departementet gitt adgang til å pålegge innehavere av produksjonsanlegg å gjøre en særskilt beregning og rapportering dersom kun deler av produksjonen kvalifiserer for rett til elsertifikater. I slike tilfeller kan innehaveren pålegges å beregne denne delen av produksjonen særskilt og rapportere til registeransvarlig. Med "slik produksjon" forstås i lovteksten den del av produksjonen som kvalifiserer for rett til elser-

tifikater. Bestemmelsen om særskilt beregning og rapportering sikter særlig til biobrenselanlegg. For slike anlegg kan det være vanskelig å avgjøre hvor stor del av den totale produksjonen som kvalifiserer for rett til elsertifikater, da det i ett anlegg kan produseres elektrisk energi både basert på bioenergi og fossile energikilder. Pålegg om særskilt beregning og rapportering kan også være relevant i forbindelse med andre produksjonsanlegg som baserer produksjonen på en kombinasjon av ulike energikilder. Løpende rapportering til registeransvarlig er nødvendig for utstedelsen av korrekt antall elsertifikater for den andelen av produksjonen som kvalifiserer til rett til elsertifikater, jf. § 10. I tillegg kan det være aktuelt med særskilt rapportering til departementet for kontrollformål.

Departementet kan også sette krav om særskilt beregning av den andelen av produksjonen som kvalifiserer for rett til elsertifikater for så vidt gjelder produksjonsøkning i eksisterende produksjonsanlegg som følge av opprustning og utvidelse. Pålegg etter andre ledd kan gis som enkeltvedtak eller i forskrift.

Etter *tredje ledd* har departementet kompetanse til å gi nærmere forskrifter om måling og rapportering av produksjon av elektrisk energi. I forbindelse med ordningen med opprinnelsesgarantier har NVE laget retningslinjer med krav til rapportering av måleverdier og målenøyaktighet for produksjon som ikke innrapporteres av nettselskap. Det er aktuelt med tilsvarende krav for produsenter som ønsker å få utstedt elsertifikater på grunnlag av måledata fra målere i nett som ikke omfattes av bestemmelsene i avregningsforskriften.

Til § 10 Utstedelse av elsertifikater

Etter *første ledd* skal registeransvarlig utstede elsertifikater ved å registrere disse i elsertifikatregisteret. Når anlegget har blitt godkjent, utsteder registeransvarlig fortløpende det antall elsertifikater som den elsertifikatberettigede (innehaveren av godkjent anlegg) har krav på, basert på målt og rapportert produksjon. Retten til å motta elsertifikater følger som en automatisk konsekvens av at anlegget er godkjent etter § 8. Dette følges opp gjennom løpende utstedelse av elsertifikater basert på faktisk målt og rapportert produksjon.

Mange av elsertifikatsystemets funksjoner skal ivaretas mer eller mindre automatisk. De systemene som allerede benyttes for måling og rapportering av løpende produksjon av elektrisk energi til Statnett SF gjør at det ligger godt til rette

for slik automatikk for produksjon som er tilkoblet konsesjonspliktig nett. Ettersom Statnett løpende får innrapportert måledata i takt med den produksjonen som finner sted, er det hensiktsmessig å legge til rette for at elsertifikatene også kan utstedes automatisk av registeransvarlig i forlengelsen av nevnte innrapportering. Dette er bakgrunnen for at det er registeransvarlig som utsteder de enkelte elsertifikatene.

Den løpende utstedelsen av elsertifikater er ikke å betrakte som enkeltvedtak. Selve retten til elsertifikater følger av vedtaket om godkjenning av anlegget, og dette vedtaket gir innehaveren rett til å motta en fremtidig strøm av elsertifikater.

For produksjonsanlegg som ikke tilknyttet et konsesjonspliktig nett er det nærliggende at departementet i forbindelse med anleggsgodkjenning etter § 8 pålegger anleggsinnehaver å rapportere produksjonen til registeransvarlig. Løpende utstedelse av elsertifikater vil skje på bakgrunn av slik rapportering.

Etter *annet ledd* plikter registeransvarlig å registrere elsertifikatene på den elsertifikatberettigedes konto uten ugrunnet opphold etter at registeransvarlig mottok rapport om produksjonen. Det er ikke satt noen konkret frist i loven, og dette henger sammen med at tidspunktet for når tildelingen skjer bør være felles i et norsk-svensk marked. Med "rapport" menes rapportering i tråd med § 9, som i de fleste tilfeller forutsettes å foregå automatisk. Ordet "rapport" omfatter også manuell rapportering i de tilfellene dette er aktuelt.

I *tredje ledd* fastsettes at elsertifikater kan utstedes for det enkelte produksjonsanlegg i en samlet periode på 15 år. Femtenårsperioden regnes fra den dato produksjonsanlegget første gang mottok elsertifikater etter idriftsettelse. I praksis skjer dette etter endt prøvekjøring eller testfase. For produksjonsøkninger regnes 15-årsperioden tilsvarende fra første utstedelse av elsertifikater etter produksjonsøkningens idriftsettelse, jf. annet punktum. I tredje punktum er det presisert at for anlegg satt i drift før lovens ikrafttredelse, det vil si anlegg som er omfattet av overgangsordningen, skal tiden mellom idriftsettelsen og lovens ikrafttredelse trekkes fra i 15-årsperioden.

I *fjerde ledd* er konsekvensene av driftsavbrudd eller hendinger knyttet til overføring eller distribusjon av elektrisk energi regulert. Hvis et anlegg på grunn av slike forhold er forhindret fra å motta elsertifikater, kan perioden for utstedelse av elsertifikater justeres etter søknad, slik at samlet faktisk produksjon gis elsertifikater for 15 år.

En tilsvarende regel finnes også i det svenske systemet.

Etter *femte ledd* har den elsertifikatberettigede mulighet til å bringe spørsmål om antall elsertifikater som er utstedt inn for departementet for avgjørelse. Utstedelse av elsertifikater har økonomiske konsekvenser for den det gjelder, og feil i tildelingssystemet kan ikke utelukkes. Slike avgjørelser definerer omfanget av retten til elsertifikater, og fremstår som noe mer enn bare oppfølging av at produksjon som kvalifiserer til rett til elsertifikater faktisk finner sted. Avgjørelsen vil være et enkeltvedtak og følge forvaltningslovens regler.

Etter *sjetteste ledd* er den elsertifikatberettigede pålagt å oppbevare dokumentasjon for tildeling av elsertifikater i 10 år etter utløpet av det kalenderår elsertifikatene blir tildelt. Ved brudd på bestemmelsen kan det ilegges et overtredelsesgebyr, jf. § 26. Oppbevaringsplikten omfatter dokumentasjon for "utstedelse av elsertifikater". Det er nødvendig å oppbevare dokumentasjon for hvilken energikilde som er benyttet ved elektrisitetsproduksjonen, dokumentasjon for mengden produsert elektrisk energi, samt annen dokumentasjon som kan tjene som bevis for at vilkårene for anleggsgodkjennelse etter § 8 er oppfylt.

Tiårsperioden regnes fra utløpet av det kalenderår elsertifikatene faktisk ble utstedt. Bestemmelsen går lengre enn bokføringsloven § 13 når det gjelder hvilken dokumentasjon som må oppbevares. De elsertifikatpliktige og elsertifikatberettigede må derfor særskilt sørge for nødvendig dokumentasjon for fastsettelse av elsertifikatplikten og for utstedelse av elsertifikater, samt for at denne dokumentasjonen oppbevares betryggende, på en måte som sikrer mot ødeleggelse og tyveri. Dokumentasjonen må kunne fremlegges i en form som er egnet for etterkontroll.

Syvende ledd gir departementet kompetanse til å fastsette nærmere forskrifter om utstedelse av elsertifikater.

Til § 11 Elsertifikatregister

Første ledd bestemmer at registeransvarlig skal opprette et elsertifikatregister og setter krav til registerets innhold. Elsertifikatregisteret er omtalt i kapittel 6.3.2. Loven legger opp til at all omsetning av elsertifikater og informasjon om omsetningsprisen skal registreres. Disse opplysningene vil blant annet legge grunnlaget for fastsettelsen av avgift for manglende annullering av elsertifikater, jf. § 21.

Etter *annet ledd* skal registeransvarlig opprette elsertifikatkonti for alle elsertifikatpliktige i regis-

teret etter skriftlig søknad. Disse er forpliktet til å etterspørre elsertifikater under ordningen. Det kan legges til rette for at de elsertifikatpliktige må registrere opprettelsen av konto i et elektronisk skjema i elsertifikatregisteret, eventuelt at det sendes melding til registeransvarlig om at dette kan gjøres fra departementet på deres vegne. Departementet har oversikt over omsetningskonsekvenser og de som er meldt inn som elsertifikatpliktige etter § 19. Elsertifikatpliktige skal opprette konto.

For elsertifikatberettigede eller andre som ønsker å handle med elsertifikater er opprettelsen av konto frivillig. Registeransvarlig skal etter skriftlig søknad opprette konto. For elsertifikatberettigede som får godkjent et anlegg etter kapittel 2, kan eventuelt departementet informere registeransvarlig direkte på den elsertifikatberettigedes vegne, og sørge for at konto opprettes. Formålet med registeret er å legge til rette for omsetning av elsertifikater. Både fysiske og juridiske personer kan være kontohaver. En kontohaver kan ha flere konti i elsertifikatregisteret.

Det følger av *tredje ledd* at registeransvarlig står for drift av elsertifikatregisteret og for registrering og annullering av elsertifikater. Begrepet "registrering" omfatter både utstedelse av elsertifikater etter § 10, salg av elsertifikater, registrering av konkurs eller utlegg, samt foreløpig registrering av overdragelser eller pantsettelse. Departementet skal ha direkte tilgang til elsertifikatregisteret. Med dette menes at det via en egen dataapplikasjon skal kunne hentes ut informasjon fra det elektroniske registeret. Retten til "direkte tilgang" gir imidlertid ikke rett til å bearbeide eller endre registrerte opplysninger.

Etter *fjerde ledd* utpeker departementet en registeransvarlig og kan fastsette nærmere bestemmelser, herunder om opprettelse og føring av konto mv. Nærmere bestemmelser kan fastsettes i forskrift eller oppstilles som vilkår knyttet til enkeltvedtak om utpeking. Kriterier for når en rettighet skal anses registrert vil være avgjørende for rettsvernstidspunktet, og vil blant annet avhenge av hvilke tekniske løsninger registeret til enhver tid velger. Dette kan fastsettes i forskrift.

Til § 12 Omsetning og registrering av elsertifikater

Etter *første ledd* kan elsertifikater omsettes til enhver som har konto i elsertifikatregisteret. Elsertifikater kan ikke omsettes til personer uten elsertifikatkonto. Dette har sammenheng med at omsetning er registreringspliktig. Registrering av

uriktige prisopplysninger kan sanksjoneres med overtredelsesgebyr eller straff etter §§ 26 og 27.

Etter *annet ledd* påhviler det selgeren å sørge for at salget av elsertifikater blir registrert i elsertifikatregisteret og å gi informasjon om salgspriisen til registeransvarlig. Kjøperen har en interesse av at et kjøp blir registrert, blant annet fordi dette gir rettsvern etter § 14. Elsertifikatet er tenkt opprettet etter en nettbankmodell, der kontohaverne selv er ansvarlig for de fleste registreringer. Dette innebærer at selgeren rent faktisk kan flytte elsertifikater direkte ut av egen konto. Etter loven har selgeren plikt til å besørge overføring av elsertifikater til kjøperens konto.

Etter *tredje ledd* kan registeransvarlig gjøre en foreløpig registrering dersom salg av elsertifikater er sannsynliggjort. En selger som ikke oppfyller sin plikt til å overføre elsertifikatene, vil kunne bli erstatningsansvarlig overfor kjøperen etter alminnelige regler. Fordi registrering har rettsvernsvirkninger, er det behov for et system som kan sikre kjøperen rettsvern selv om selgeren ikke overfører elsertifikatene. Dette er bakgrunnen for at kjøperen kan søke registeransvarlig om en foreløpig registrering. Forutsetningen er at kjøpet er sannsynliggjort. Kravet til sannsynliggjøring vil normalt være oppfylt ved fremleggelse av kjøpekontrakt og dokumentasjon for betalingsoverføring til selger. Dersom kravet tolkes for strengt, vil muligheten til foreløpig registrering ikke gi kjøperen tilstrekkelig sikkerhet. Den foreløpige registreringen har rettsvirkninger på linje med ordinær registrering, se kommentarene til § 14.

Registeransvarlig foretar den foreløpige registreringen. Selger skal umiddelbart underrettes om foreløpig registrering og gis anledning til å uttale seg. Registeransvarlige må behandle søknader om foreløpig registrering "straks." Fordi søknad om foreløpig registrering kan tilsi at søker har behov for rettsvern, må registreringen skje umiddelbart.

Etter *fjerde ledd* har selger en frist på to uker for å fremme innsigelser mot den foreløpige registreringen overfor registeransvarlig. Om dette ikke gjøres innen utløpet av fristen, blir salget registrert som endelig. Selger kan ikke deretter kreve at registeransvarlig tilbakestill, påfører foreløpig status på nytt, eller på annen måte omgjør registreringen. Strengt regler for omgjøring av registrerte salg er nødvendig av hensyn til registerets troverdighet for kjøpere av elsertifikater og av hensyn til annullering av elsertifikater. Når elsertifikatene er registrert som kjøpt, kan den elsertifikatpliktige bruke disse for å oppfylle plikten til å

inneha et bestemt antall elsertifikater hvert år. Dette berører likevel ikke partenes mulighet for å ta rettslige skritt for tilbakeføring av elsertifikater ved innsigelser om overdragelsens gyldighet mv., forutsatt at elsertifikatene i mellomtiden ikke er slettet. Når elsertifikatene blir slettet, har de opphørt å eksistere, og går dermed ut av systemet.

Dersom selger gjør innvendinger mot registreringen av kjøpet, blir registreringen stående som foreløpig. Spørsmålet om hvem som i så fall har rett til elsertifikatene gjelder forholdet mellom partene og må behandles i rettsapparatet om partene ikke kommer til enighet. Så lenge det ikke foreligger rettskraftig avgjørelse i saken, eller partene opplyser registeransvarlig at de har kommet til enighet, forblir elsertifikatene foreløpig registrert. Elsertifikater med status som foreløpig registrert kan ikke benyttes til annullering, jf. § 20. Inntil partene har avklart status "fryses" elsertifikatene slik at de heller ikke kan overdras videre, jf. siste punktum. En foreløpig registrering innebærer at elsertifikatene er registrert på kjøperens elsertifikatkonto, men med opplysninger om at registreringen er foreløpig. Søksmålsbyrden for eventuell tilbakeføring av elsertifikatene vil ligge hos selger. Dersom partene kommer til enighet eller det blir rettskraftig avgjort hvem som eier elsertifikatene, skal registeransvarlig endre den foreløpige registrering til å bli endelig i samsvar med partenes felles anmodning eller den rettskraftige avgjørelsen.

Etter *femte ledd* skal registeransvarlig registrere pantsettelse etter samme regler som ved salg. Ved pantsettelse må pantsetter sende melding til registeransvarlig, jf. § 13 annet ledd. For sletting av pantsettelse må panttakeren gi samtykke. Registrering av konkurser og utlegg skjer etter skriftlig melding. Registrering av konkurser vil være basert på melding fra bostyreren, som etter forslaget til endringer i konkursloven skal varsle elsertifikatregisteret om konkurser hos kontohaver i registeret. Ved utlegg vil namsmannen etter forslaget til endring i tvangsfullbyrdelsesloven be registeransvarlig om å foreta registrering av utleggspantet. Det vil da bli registrert i elsertifikatregisteret at kun namsmannen kan disponere over kontoen. Registrering av rettighetsstiftelser etter femte ledd medfører at kontohaver mister retten til å råde over elsertifikatene ved salg, annullering med videre.

Sjette ledd gir den registeransvarlige mulighet til å rette "åpenbare feil" i opplysninger registrert i elsertifikatregisteret. Retningsadgangen forutsettes praktisert med varsomhet av hensyn til aktørenes behov for å kunne stole på at utstedte elsertifi-

kater ikke kan trekkes tilbake. Det skal som hovedregel ikke kunne gjøres endringer i for eksempel utstedelse av elsertifikater etter at disse er registrert på en konto. Med "åpenbare feil" menes blant annet uriktige opplysninger som følge av skrivefeil, regnefeil med videre, eller uriktige opplysninger oppstått på grunn av teknisk feil i registeret. Noen plikt til å rette feil i registeret er bare aktuelt ved åpenbare feil som registeransvarlig faktisk avdekker. Kontohaverne vil foreta en rekke kontobevegelser selv, og dette begrenser omfanget av den registeransvarliges retting. Registeransvarlig har ingen plikt til å overvåke og kontrollere alle bevegelsene i elsertifikatregisteret. Det vil ikke alltid være klart hvorvidt det foreligger en feil i registeret. Fordi det bare er åpenbare feil som skal rettes, er faren for feilretting derfor begrenset. Den som er berørt bør gis mulighet til å uttale seg, med mindre dette åpenbart ikke er nødvendig.

Til § 13 Pantsettelse av elsertifikater

Første ledd gir hjemmel for pantsettelse av elsertifikater, jf. panteloven § 1-2 annet ledd. I tråd med § 10 annet ledd første punktum, jf. § 12 første ledd, vil elsertifikatene bare finnes i elsertifikatregisteret. Både elsertifikatberettigede, elsertifikatpliktige og andre kontohavere kan pantsette elsertifikater på sin konto. Pantet omfatter de elsertifikater som er angitt som pantsatt på kontoen.

Annet ledd har tilsvarende regler for den registeransvarliges plikt til å foreta registrering som ved salg. Første punktum gir partene et ansvar for å melde ifra om registrering av pantsatte elsertifikater tilsvarende som ved salg. Partene kan selv avtale hvem som skal stå for registreringen. Dette sikrer at panthaver kan få rettsvern etter tilsvarende regler som ved salg. Pantsatte elsertifikater kan ikke brukes til annullering, jf. § 20 annet ledd annet punktum. Henvisningen til § 12 sikrer at bestemmelsene om omsetning, registrering, foreløpig registrering og rettsvern gjelder på samme måte ved pantsettelse som ved salg. Sletting av panterett krever samtykke fra panthaver, jf. § 13 annet ledd annet punktum.

Tredje ledd fastsetter at utlegg i elsertifikater får rettsvern ved registrering i elsertifikatregisteret.

Etter *fjerde ledd* skjer tvangsdekning i elsertifikater etter reglene i tvangsfullbyrdsloven kapittel 10, og avtalepant og utleggspant i elsertifikater er særskilt tvangsgrunnlag.

Til § 14 Rettsvirkning av registrering i elsertifikatregisteret

Det fremgår av *første ledd* at registrerte rettigheter som hovedregel går foran rettigheter som ikke er registrert, eller som blir registrert senere. Ved foreløpig registrering gjelder dette tilsvarende. Bestemmelsen innebærer at den rettighet som først blir registrert i elsertifikatregisteret går foran uregistrerte rettigheter, selv om disse skulle være stiftet på et tidligere tidspunkt. Ved registreringen får kjøperen samtidig rettsvern mot senere salg eller heftelser. Med "rettigheter" menes rettigheter ervervet ved avtale eller avtalelignende kjøp og kreditor krav i forbindelse med konkursbeslag og utlegg. Dette innebærer blant annet at konkursåpning ikke i seg selv vil være tilstrekkelig til at boet kan ekstingvere andre rettighetshavere. Ekstinksjon av eldre rettigheter skjer ikke før registrering som overfører legitimasjonen til kjøperen er gjennomført (sikringsakt). Ved registrering av frivillige avtaler, utlegg og konkurs oppnås også vern mot senere rettigheter (rettsvernsakt).

Annet ledd bokstav a modifierer hovedregelen i første ledd gjennom et krav om at en kjøper ved frivillig rettighetsstiftelse (avtaleerverver) må være i aktsom god tro på registreringstidspunktet. Dersom denne fram til og med registreringstidspunktet var kjent med eller burde vært kjent med en tidligere stiftet rettighet, skjer det ikke noe godtroerverv på den andres bekostning. Begrepet "ved registreringen" innebærer at den gode tro må foreligge helt til elsertifikatene har gått inn på kjøperens konto. Registeransvarlig er ikke pålagt å vurdere kjøperens gode tro, tilsvarende systemet i tinglysningsloven.

Annet ledd bokstav b fastslår at rettigheter som er stiftet ved arv ikke vil kunne ekstingvere tidligere uregistrerte rettigheter.

Tredje ledd regulerer såkalte hjemmelskonflikter. Det vil si tilfeller der selger har et mangelfullt grunnlag for den rett som overføres ved avtale. En frivillig avtaleerverver (kjøper) som har fått sitt kjøp registrert, vil kunne ekstingvere hjemmelmannens innsigelser om at selgeren manglet hjemmel til de elsertifikatene som stod på hans konto. Forutsetningen er at omsetningserververen helt fram til registreringstidspunktet var i aktsom god tro med hensyn til selgerens rett. Kreditorer kan derimot, i tråd med alminnelige tingsrettslige prinsipper, ikke utlede større rett enn det skyldnere har, og kan ikke ekstingvere i hjemmelskonflikttilfellet.

Til § 15 Prisinformasjon

I *første ledd* reguleres den registeransvarliges plikt til fortløpende å offentliggjøre informasjon om overdragelser av elsertifikater. Bestemmelsen har sammenheng med behovet for pristransparens i elsertifikatmarkedet. All relevant informasjon sett hen til behovet for pristransparens er omfattet, blant annet tidspunkt for overdragelsen, antall overdratte elsertifikater og vederlagets størrelse. Dette gjelder ikke informasjon om hvem som er parter i en kontrakt.

Etter *annet ledd* er selger og kjøper pliktige til å oppgi kontraktsdokumentasjon på forespørsel. Prisinformasjon blir viktig for et velfungerende marked, for eksempel for omfanget av indekseringskontrakter for leveranse frem i tid og mulighet for prissikring for kraftverksinvestorer. Derfor bør det være en mulighet for departementet og registeransvarlig å verifisere prisinformasjon. Bestemmelsen supplerer selgerens plikt til å gi informasjon etter 12 annet ledd i forbindelse med salg og utfyller hjemmelen for departementet til å kreve informasjon, som er forankret i § 23.

Til § 16 Hvem som har elsertifikatplikt

I *første ledd* angis hvilke aktører som har elsertifikatplikt, det vil si plikt til å inneha et visst antall elsertifikater for annullering 1. april hvert år. Etter bokstav a er elsertifikatplikten pålagt leverandør av elektrisk energi til sluttbruker. Nettselskaper omfattes også av elsertifikatplikten når de leverer til kunder på leveringsplikt etter bestemmelsene fastsatt i eller i medhold av energiloven § 3-3. Leverandørene er pliktsubjekter, men forventes å overvelte kostnaden på sluttbrukerne i form av et tillegg på elprisen.

I tillegg er visse forbrukere av elektrisk energi gjort elsertifikatpliktige. Dette er etter bokstav b alle aktører som bruker egenprodusert elektrisk energi og etter bokstav c kraftbrukere som selv kjøper elektrisk energi på den nordiske kraftbørsen eller bilateralt.

I *annet ledd* er det presisert at selgeren ikke er elsertifikatpliktig for den samme elektriske energien som forbrukeren selv er elsertifikatpliktig for etter bokstav c. Hvis elektrisk energi kjøpes for videresalg er salgsløddet som omsetter til sluttbruker elsertifikatpliktig.

Til § 17 Årlige elsertifikatkvoter

Bestemmelsen inneholder en tabell som viser den årlige elsertifikatkvoten. For det enkelte år angis

elsertifikatkvoten som er et forholdstall som viser andelen elsertifikater som må annulleres for hver megawatttime beregningsrelevant elektrisk energi som er levert eller brukt. Fastsettelsen av elsertifikatkvoter for de enkelte årene er bestemmende for hvor stor etterspørselen av elsertifikater vil bli. Det henvises til punkt 6.2 for en beskrivelse av elsertifikatplikten og bakgrunnen for den. De årlige elsertifikatkvotene inngår i beregningen av omfanget av elsertifikatplikten for den elsertifikatpliktige.

Til § 18 Elsertifikatpliktens omfang

I *første ledd* angis elsertifikatpliktens omfang, som fremkommer når mengden beregningsrelevant elektrisk energi for ett kalenderår multipliseres med elsertifikatkvoten som gjelder for det aktuelle året. Elsertifikatkvoten for de enkelte årene er angitt i § 17. I annet punktum er det fastslått at den beregnede elsertifikatplikten skal komme til uttrykk i et heltall, og at elsertifikatplikten for en leverandør eller forbruker av beregningsrelevant mengde elektrisk energi alltid skal omfatte minst ett elsertifikat.

I *annet ledd* fastslås at med beregningsrelevant mengde etter første ledd anses elektrisk energi som er omfattet Stortingets vedtak om avgift på elektrisk kraft § 1 slik det lyder for budsjetterminnen 2011. Det innebærer at levering eller uttak av elektrisk kraft med ordinær eller redusert sats på avgift for elektrisk kraft i utgangspunktet er omfattet, og innebærer plikt til å etterspørre elsertifikater. Elektrisk energi som er fullt fritatt for elavgift er ikke beregningsrelevant. Det innebærer blant annet at leveranser til industrien generelt er elsertifikatpliktig, men at forbruk i kraftkrevende industriprosesser, veksthus og treforedling og visse andre formål vil være unntatt fra plikten. Elektrisk kraft som benyttes i forbindelse med produksjonsprosessen hos foretak innenfor treforedlingsindustri som etter Stortingets avgiftsvedtak for 2011 har mulighet til fritak for elavgift ved deltagelse i godkjent energieffektiviseringsprogram, anses ikke beregningsrelevant. For disse kraftmengdene vil heller ikke et eventuelt senere bortfall av fritaket etter reglene om avgift på elektrisk kraft medføre at elsertifikatplikt inntreffer. Etter annet punktum fastsetter Kongen i forskrift at forbruk i kraftintensiv industriell virksomhet ikke skal anses som beregningsrelevant mengde elektrisk energi. Bestemmelsen vil unnta forbruk i kraftintensive virksomheter innenfor treforedling, kjemisk produksjon og produksjon av metaller utover hva som vil følge av fritaket etter gjel-

dende regler om avgift på elektrisk kraft. Nærmere kriterier, og eventuelt et minstenivå for forbruket, fastsettes i forskriften.

Etter *tredje ledd* er nettselskapenes kjøp av elektrisk energi for å dekke nettap unntatt fra plikten til å svare elsertifikater.

Etter *fjerde ledd* har nettselskapene plikt til på forespørsel å gi departementet og elsertifikatpliktige opplysninger om beregningsrelevant mengde elektrisk energi levert over nettselskapets nett. Dette gir en økt kontroll med elsertifikatplikten. For beregningsrelevant mengde elektrisk energi som ikke er levert over nett, må den elsertifikatpliktige selv oppgi hvilket forbruk som har vært det siste året. Brudd på opplysningsplikten kan sanksjoneres med overtredelsesgebyr, jf. § 26.

For at unntakene skal være reelle fastsetter *sjettede ledd* at den elsertifikatpliktige ikke skal belaste forbruk av elektrisk energi som ikke er beregningsrelevant med kostnader knyttet til elsertifikater.

Til § 19 Registrering av elsertifikatplikt

Etter *første ledd* første punktum skal enhver som er elsertifikatpliktig sende melding til departementet om dette. Bestemmelsen skal gjøre det mulig for departementet å føre oversikt over elsertifikatpliktige virksomheter til enhver tid. Dette skal skje innen to uker etter at elsertifikatplikten har inntrådt, det vil si etter at leveransene eller forbruket har startet. For igangværende elsertifikatpliktig virksomhet må melding sendes to uker etter lovens ikrafttredelse. Annet punktum supplerer dette ved at departementet etter forutgående varsel til en hver tid kan registrere aktører som ikke selv har meldt seg i tråd med første ledd.

Etter *annet ledd* kan departementet etter søknad fra den elsertifikatpliktige fatte vedtak som avgjør om elektrisk energi skal anses beregningsrelevant etter § 18.

Til § 20 Oppfyllelse av elsertifikatplikt

Etter *første ledd* skal den elsertifikatpliktige innen 1. mars hvert år rapportere til registeransvarlig foregående års leveranse eller forbruk av elektrisk energi som inngår ved beregningen av elsertifikatpliktens omfang, samt hvor mange elsertifikater som skal annulleres. Den elsertifikatpliktige vil på dette tidspunkt ha mulighet til å beregne elsertifikatpliktens omfang for foregående år. Rapporten vil utgjøre grunnlaget for beregningen av hvor mange elsertifikater som skal annulleres på elsertifikatkontoen per 1. april samme år. Den

elsertifikatpliktige skal angi hvor mange elsertifikater som skal annulleres. I praksis innebærer det at den elsertifikatpliktige har en mulighet til å betale avgift på grunn av manglende annullering istedenfor å annullere det tilstrekkelige antall elsertifikater. Registeransvarlig verifiserer opplysningene og rapporterer videre til departementet, og rapportene vil være et kontrollinstrument for departementet.

Etter *annet ledd* skal registeransvarlig, basert på den elsertifikatpliktiges rapportering innen 1. mars, foreta selve annulleringen av elsertifikatene per 1. april hvert år. Tidspunktet er tilpasset tidspunktet for rapportering den 1. mars. Dersom det ikke er angitt hvor mange elsertifikater som skal annulleres, vil registeransvarlig annullere de elsertifikater som trengs for å oppfylle elsertifikatplikten for foregående år. Ved utilstrekkelig beholdning av elsertifikater, eller dersom for lavt antall elsertifikater oppgis til annullering, vil departementet ilegge avgift for manglende annullering av elsertifikater, jf. § 21.

Etter *tredje ledd* skal den elsertifikatpliktige oppbevare dokumentasjon for fastsettelse av elsertifikatplikten i ti år etter utløpet av det kalenderår plikten gjelder for. Bestemmelsen går lengre enn bokføringsloven § 13 når det gjelder hvilken dokumentasjon som må oppbevares. Oppbevaringsplikten omfatter dokumentasjon "for fastsettelse av elsertifikatplikten". Dette vil være dokumentasjon av mengden levert elektrisk energi eller elektrisk energi til eget bruk som er relevant ved fastsettelse av elsertifikatplikten for det enkelte år. Oppbevaringsplikten omfatter all dokumentasjon som kan ha betydning for fastsettelse av elsertifikatplikten. Det vises til merkningene til § 10 sjettede ledd for den tilsvarende oppbevaringsplikten for elsertifikatberettigede. For de elsertifikatpliktige vil tiårsperioden regnes fra utløpet av det kalenderår elsertifikatplikten gjaldt for.

Til § 21 Avgift for manglende annullering av elsertifikater

I *første ledd* fastslås at departementet ved manglende annullering av elsertifikater ilegger den elsertifikatpliktige en avgift. Slik avgift er aktuell der det ikke er et tilstrekkelig antall elsertifikater på konto til annullering, der den elsertifikatpliktige i sin rapport til registeransvarlig har oppgitt et lavere antall elsertifikater til annullering enn det elsertifikatplikten utgjør dette året, samt de tilfeller der oppfyllelse av elsertifikatplikten hindres av at elsertifikatene er pantsatt, vært gjenstand for

utlegg eller foreløpig registrering. Avgiften ilegges for hvert enkelt elsertifikat som mangler for å oppfylle elsertifikatplikten. Ileggelse av avgift for manglende annullering er et enkeltvedtak og kan påklages etter forvaltningslovens regler.

Etter *annet ledd* har departementet hjemmel til å fastsette regler om hvordan avgiften skal beregnes, ilegges og inndrives. Reglene må være harmoniserte med Sverige i et felles marked.

Til § 22 Informasjon til sluttbrukere

Informasjonsplikten omfatter både spesifisert informasjon til sluttbrukere om kostnadene som følger av elsertifikatplikten og generell informasjon. Med generell informasjon menes allmenn informasjon om elsertifikatordningen, blant annet dens formål og hvilke produksjonsteknologier som får elsertifikater og om den årlige elsertifikatkvoten.

Til § 23 Kontroll

Bestemmelsens *første ledd* forutsetter at departementet fører kontroll med at bestemmelser fastsatt i eller i medhold av loven overholdes.

I *annet ledd* er det inntatt en generell hjemmel for departementet til å gi pålegg som sikrer at bestemmelser fastsatt i eller i medhold av loven blir overholdt.

Etter *tredje ledd* kan enhver som har rettigheter eller plikter etter loven uten hinder av bestemmelser om taushetsplikt pålegges å fremlegge opplysninger departementet trenger for utøvelsen av myndighet etter loven, og for å ivareta Norges internasjonale forpliktelser. Departementet kan begjære utlevert opplysninger både fra elsertifikatpliktige og elsertifikatberettigede. Bestemmelsen utfylles av § 15 andre ledd om utlevering av kontraktsdokumentasjon og § 18 fjerde ledd om opplysninger fra nettselskapene om den beregningsrelevante mengden elektrisk energi som leveres over nettselskapenes nett. Retten til å pålegge noen å utlevere opplysninger er begrenset til de opplysningene som er nødvendige for utøvelsen av myndighet etter loven. Informasjon kan gis videre til andre myndigheter til bruk for disses kontroll med virksomhet som er omfattet av loven. For å sikre tilstrekkelig kontroll, eksempelvis i forbindelse med likningsarbeidet eller for å forebygge mulighetene for svindel i tilknytning til omsetning av elsertifikater, kan informasjon gis til skatte- og avgiftsmyndighetene. Informasjon kan også gis til myndighetene i annen EØS-stat i tråd med eventuelle avtalebestemmelser om

dette, hvis det er nødvendig for å fremme håndhevelsen av norsk eller vedkommende stats regulering av elsertifikatmarkedet. Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om opplysningsplikt, taushetsplikt og om utlevering av opplysninger.

Etter *fjerde ledd* har departementet rett til tilgang til produksjonsanlegg, samt lokaler og områder tilhørende slikt anlegg og den registeransvarliges lokaler. Dette omfatter alle steder og områder hvor det kan tenkes å fremkomme opplysninger av betydning for overholdelse av loven. Retten omfatter ikke tilgang til privatbolig. Forvaltningsloven § 15 om granskning kommer til anvendelse på undersøkelser departementet foretar etter denne bestemmelsen. Nærmere bestemmelser om gjennomføring av tilsynet kan fastsettes i forskrift, jf. § 30.

Til § 24 Tilbaketrekking av godkjenning

Dersom godkjenning etter § 8 er gitt på grunnlag av uriktige eller villedende opplysninger, eller dersom produksjonsanlegget av andre årsaker ikke lenger oppfyller kravene til godkjenning, kan godkjenningen tilbakekalles. Beslutning om tilbakekall av godkjennelsen treffes av departementet og vil være et enkeltvedtak.

Til § 25 Tvangsmulkt

For å sikre at en plikt som følger av eller i medhold av loven blir oppfylt kan departementet ilegge tvangsmulkt. Dette kan være aktuelt for vedtak om særskilt beregning/rapportering av bioenergi etter § 9, forespørsel om kontraktsdokumentasjon etter § 15, etterlevelse av nettselskapenes opplysningsplikt etter § 18, elsertifikatpliktiges registreringsplikt etter § 19, avgift for manglende annullering av elsertifikater etter § 21, utlevering av dokumenter og øvrige pålegg etter § 23.

Til § 26 Overtredelsesgebyr

Av hensyn til et velfungerende marked for elsertifikater har departementet hjemmel for å ilegge overtredelsesgebyr. I tillegg har § 27 hjemmel for straff, som kan innebære fengsel, bøter eller begge deler. Prinsippet om forholdsmessighet i strafferetten tilsier at straff skal stå i samsvar med det straffebud som blir brutt. Straffeansvar for mindre alvorlige overtredelser er etter departementets vurdering en uforholdsmessig og uheniktsmessig reaksjonsform, men det kan isteden være aktuelt med et overtredelsesgebyr.

For gjerningsinnholdet i alternativene i § 26 første ledd bokstav a til c og e vises det til kommentarene til de likelydende alternativene i § 27 om straff. Etter første ledd bokstav d kan overtredelsesgebyr ilegges ved overtredelse eller medvirkning til overtredelse av bestemmelser om oppbevaring av dokumentasjon etter §§ 10 sjette ledd eller 20 tredje ledd. Etter første ledd bokstav f kan brudd på vedtak om nettselskapenes plikt til å gi informasjon (§ 18), vedtak om avgift på grunn av manglende annullering av elsertifikater (§ 21) og vedtak etter den generelle vedtaksmyndigheten (§ 23) medføre overtredelsesgebyr. Henvisningen til § 18 gjør at overtredelsesgebyr overfor nettselskapene kan ilegges selv om dette ikke er straffesanksjonert etter § 27 første ledd bokstav e.

Til § 27 Straff

Første ledd bokstav a rammer den som gir uriktige eller villedende opplysninger i søknad om godkjenning av produksjonsanlegg eller unnlattelse av å gi opplysninger etter § 8. Bestemmelsen refererer til feilaktige opplysninger og unnlattelse av å gi opplysninger slik at søknaden dermed blir feilaktig eller villedende. Forhold som rammes av bestemmelsen kan blant annet være uriktige eller villedende opplysninger om den eller de energikilder anlegget benytter for å produsere elektrisk energi, eller uriktig angivelse av tidspunkt for byggestart. Det er ikke krav om at de uriktige eller villedende opplysningene har hatt betydning for anleggsgodkjenningen.

Første ledd bokstav b rammer den som gir uriktige eller villedende opplysninger om forhold som ligger til grunn for utstedelse av elsertifikater etter §§ 9 og 10. Formuleringen "til grunn for" innebærer at opplysningen kan eller skal brukes som grunnlag ved utstedelse av elsertifikater. Opplysninger som ligger til grunn for tildeling av elsertifikater vil i stor grad være de samme som etter bokstav a, men i tillegg vil uriktige eller villedende opplysninger om mengden produsert elektrisk energi, økt produksjon og lignende kunne rammes av denne bestemmelsen.

Første ledd bokstav c omfatter selgers plikter etter § 12 om å sørge for å registrere salg av elsertifikater. Dette omfatter også hvilken pris elsertifikatet er solgt for. Plikten for å registrere salg har betydning for informasjon om priser og beregning av avgift for manglende oppfyllelse av elsertifikatplikt, og brudd på denne plikten bør kunne sanksjoneres.

Første ledd bokstav d rammer brudd på bestemmelsen om registrering av elsertifikatplikt

(§ 19), årlig innrapportering og oppfyllelse av elsertifikatplikt (§ 20) og informasjon til sluttbrukere (§ 22). Opplysninger som ligger til grunn for beregning av elsertifikatplikt vil typisk være feilaktig angivelse av mengden beregningsrelevant mengde elektrisk energi for fastsettelse av elsertifikatplikten.

Første ledd bokstav e gjør det straffbart å ikke etterkomme vedtak om avgift for manglende annullering av elsertifikater, jf. § 21. Videre omfattes situasjonen unnlattelse av å oppfylle vedtak for etterlevelse av loven eller om å utlevere opplysninger som er nødvendige for å utøve myndighet, samt der myndighetene nektes adgang til anlegget og tilhørende lokaler for utøvelse av tilsyn og kontroll, jf. § 23 siste ledd.

Til § 28 Gebyr

Bestemmelsen oppstiller en hjemmel for departementet til å fastsette forskrift om gebyrer for saksbehandling etter loven, som omfatter registrering og kontoføring i elsertifikatregisteret, behandling av søknader om anleggsgodkjenning og tilsyn etter loven.

Til § 29 Erstatning

Bestemmelsens *første ledd* innfører kontrollansvar for feil som er oppstått i tilknytning til registervirksomheten. Bestemmelsen ligger nær opp til verdipapirregisterloven § 9-1. Det er et generelt kontrollansvar for all virksomhet som skjer i tilknytning til registervirksomheten. Ansvar er omfattende og nærmer seg et objektivt ansvar. Feil forårsaket av force majeure-situasjoner faller utenfor kontrollansvaret.

Fordi elsertifikatregisteret foreslås organisert etter en nettbankmodell, vil en rekke kontobevegelser foretas av kontohaverne selv. Feil ved slik kontoføring ligger utenfor den registeransvarliges kontroll. Innenfor registeransvarligs kontrollfære ligger registreringer som skal foretas av registeransvarlig, for eksempel foreløpig registrering etter § 12. Registeransvarligs plikt til å rette åpenbare feil i registeret etter § 12, må ses i sammenheng med hvilke kontobevegelser registeransvarlig foretar. Registeransvarlig plikter imidlertid å rette alle feil registeransvarlig blir oppmerksom på.

En viktig avgrensning av kontrollansvaret ligger i kravet til at feilen er oppstått "i tilknytning til" registervirksomheten. Dette innebærer at kontrollansvaret bare vil omfatte feil som oppstår i tilknytning til registerets kjernevirksomhet. Kon-

trollansvaret begrenser seg til å omfatte forhold som har tilknytning til den virksomheten som beskrives i lovforslaget eller i forskrifter gitt i medhold av dette.

Etter *annet ledd* er erstatningsansvaret etter første ledd begrenset til å omfatte skadelidtes direkte tap. Dette har sammenheng med at kontrollansvaret er et tilnærmet objektivt ansvar.

For feil som ikke er omfattet av kontrollansvaret i første og annet ledd er det kun aktuelt med et skyldansvar, jf. *tredje ledd*. Ved uaktsomhetsansvar etter tredje ledd vil de alminnelige krav om adekvat årsakssammenheng kunne virke begrensende på ansvarets omfang.

Etter *fjerde ledd* kan erstatningsansvaret nedsettes eller bortfalle helt ved skadelidtes medvirkning. Dette gjelder både ansvar etter første og tredje ledd.

Til § 30 Forskrifter etter loven

Bestemmelsen gir departementet myndighet til å utferdige nærmere forskrifter til gjennomføring og utfylling av loven, samt forskrifter som er nødvendige for å ivareta Norges forpliktelser etter EØS-avtalen. Den generelle forskriftskompetan-

sen vil supplere de nærmere forskriftshjemlene i loven for øvrig.

Til § 31 Ikrafttredelse

Det legges opp til at loven trer i kraft samtidig med at et felles svensk-norsk elsertifikatmarked innføres fra og med 1. januar 2012. Det kan være aktuelt å sette deler av loven i kraft før dette tidspunkt, blant annet med sikte på godkjenning av anlegg før 1. januar 2012.

Til § 32 Endringer i andre lover

Det foreslås noen mindre endringer i konkursloven og tvangsfullbyrdelsesloven. Det vises til kapittel 7.4 og 7.6.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om lov om elsertifikater.

Vi HARALD, Norges Konge,

stadfester:

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om elsertifikater i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til lov om elsertifikater

Kapittel 1. Innledende bestemmelser

§ 1 Formål

Lovens formål er å bidra til økt produksjon av elektrisk energi fra fornybare energikilder.

§ 2 Lovens stedlige virkeområde

Loven gjelder på norsk territorium.

Kongen kan bestemme at loven helt eller delvis skal gjelde på kontinentalsokkelen eller i jurisdiksjonsområder opprettet i medhold av lov 17. desember 1976 nr. 91 om Norges økonomiske sone (økonomiske soneloven).

Kongen kan gi forskrift om lovens anvendelse på Svalbard og Jan Mayen og kan fastsette særlige regler under hensyn til de stedlige forhold.

§ 3 Definisjoner

I denne lov menes med:

- a) *elsertifikat*: et bevis utstedt av staten for at det er produsert en megawattime fornybar elektrisk energi i henhold til denne lov
- b) *elsertifikatberettiget*: innehaveren av et produksjonsanlegg som har rett til elsertifikater dersom vilkårene i kapittel 2 er oppfylt
- c) *elsertifikatplikt*: plikt til per 1. april hvert år å inneha et visst antall elsertifikater for annullering i samsvar med denne lov
- d) *produksjonsanlegg*: en innretning for produksjon av elektrisk energi
- e) *registeransvarlig*: den enhet som er utpekt etter § 11 som ansvarlig for å utstede elsertifikater, samt utvikle og drive et elektronisk register for elsertifikater

§ 4 Elsertifikatenes funksjonstid

Elsertifikater kan utstedes for produksjon som skjer til og med 31. desember 2035. Siste annullering av elsertifikater skjer 1. april 2036.

§ 5 Utenlandske elsertifikater

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om anvendelsen av utenlandske elsertifikater til oppfyllelse av elsertifikatplikt og de nærmere vilkårene for dette.

Kapittel 2. Utstedelse av elsertifikater

§ 6 Rett til elsertifikater

Innehaveren av produksjonsanlegg er elsertifikatberettiget dersom produksjonsanlegget:

- a) produserer elektrisk energi basert på fornybare energikilder etter § 7,
- b) er godkjent etter § 8 og
- c) oppfyller krav til måling og rapportering etter § 9.

§ 7 Produksjon fra fornybare energikilder

Elsertifikater utstedes for produksjon av elektrisk energi basert på fornybare energikilder, herunder:

- a) vannkraft
- b) vindkraft
- c) solenergi
- d) havenergi
- e) geotermisk energi
- f) bioenergi

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om hva som anses som fornybare energikilder.

§ 8 Godkjenning av produksjonsanlegg

Departementet skal etter skriftlig søknad fra innehaveren godkjenne produksjonsanlegg som kvalifiserer for rett til elsertifikater. Produksjonsanlegget må:

- a) ha hatt byggestart etter 7. september 2009,
- b) være et vannkraftverk med installert effekt inntil 1 MW som hadde byggestart etter 1. januar 2004, eller
- c) varig øke sin energiproduksjon med byggestart etter 7. september 2009.

Produksjonsanlegg som nevnt i bokstav c skal godkjennes for så vidt gjelder økningen i produksjonen som følge av en investering.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om godkjenning av produksjonsanlegg, herunder om byggestart, anlegg som vesentlig fornyes eller får betydelige endringer i rammebetingelser, og om beregning av og dokumentasjon for økt produksjon.

Produksjonsanlegg som settes i drift etter 31. desember 2020, kvalifiserer ikke for rett til elsertifikater. Produksjonsanlegg som har mot-

tatt statlig investeringsstøtte og som har hatt byggestart etter 7. september 2009, skal bare godkjennes dersom den mottatte investeringsstøtten tilbakebetales innen 30. april 2012. Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om tilbakebetaling, herunder om renter.

Den elsertifikatberettigede plikter å melde fra til departementet om enhver endring i produksjonsanlegget som kan være av betydning for anleggsgodkjennelsen umiddelbart etter at dette er kjent, herunder om tidspunktet for endringen.

Kongen kan fastsette bestemmelser til gjennomføring av forpliktelser med annen stat om å avskjære rett til elsertifikater dersom det gis offentlig støtte knyttet til produksjon av elektrisk energi i godkjente produksjonsanlegg.

§ 9 Måling og rapportering

Elsertifikater utstedes for elektrisk energi som er målt og rapportert til registeransvarlig, basert på et system for måling av produksjonen og verifisering av måleresultatene. Ved søknad etter § 8 må det foreligge dokumentasjon for dette.

Dersom kun deler av produksjonen i et anlegg kvalifiserer for rett til elsertifikater, kan departementet pålegge innehaveren å særskilt beregne og rapportere slik produksjon til registeransvarlig.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om måling og rapportering av produksjon av elektrisk energi.

§ 10 Utstedelse av elsertifikater

Registeransvarlig skal utstede ett elsertifikat til den elsertifikatberettigede for hver megawatttime elektrisk energi fra produksjonsanlegg som er godkjent etter § 8. Hvert elsertifikat skal ha et identifikasjonsnummer og dato for utstedelsen.

Elsertifikat utstedes ved at registeransvarlig registrerer elsertifikatet på den elsertifikatberettigedes konto. Registrering skal skje uten ugrunnet opphold etter at registeransvarlig har mottatt rapport om den elsertifikatberettigede produksjonen.

For det enkelte godkjente produksjonsanlegg kan elsertifikater utstedes i en samlet periode på 15 år fra første tildeling. For produksjonsanlegg som er omfattet av § 8 første ledd bokstav c, regnes utstedelsesperioden fra tidspunktet for første tildeling etter at den økte produksjonen kom i drift. For produksjonsanlegg som er omfattet av § 8 første ledd og som er

satt i drift før lovens ikrafttredelse, skal driftsperioden fram til lovens ikrafttredelse trekkes fra i den samlede utstedelsesperioden.

Dersom en elsertifikatberettiget er forhindret fra å motta elsertifikater på grunn av drifts-avbrudd eller hendinger knyttet til overføring eller distribusjon av elektrisk energi, kan departementet etter søknad forlenge perioden på 15 år tilsvarende den tid den elsertifikatberettigede ikke har mottatt elsertifikater. Elsertifikater kan ikke utstedes for produksjon som skjer etter 31. desember 2035.

En elsertifikatberettiget som mener å ha fått utstedt et uriktig antall elsertifikater, kan kreve at departementet fatter vedtak om hvor mange elsertifikater den elsertifikatberettigede har krav på.

Elsertifikatberettigede plikter å oppbevare dokumentasjon for utstedelsen av elsertifikater i 10 år etter utløpet av det kalenderår elsertifikatene blir utstedt.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om utstedelse av elsertifikater.

Kapittel 3. Elsertifikatregisteret og omsetning av elsertifikater

§ 11 Elsertifikatregister

Registeransvarlig skal opprette et elsertifikatregister som blant annet inneholder opplysninger om utstedelse, beholdning, overdragelse, omsetningspris og annullering av elsertifikater.

Registeransvarlig skal opprette elsertifikatkonto for elsertifikatpliktige og elsertifikatberettigede eller andre etter skriftlig søknad. Elsertifikatpliktige skal ha elsertifikatkonto.

Registeransvarlig er ansvarlig for driften av elsertifikatregisteret og for registrering og annullering av elsertifikater. Departementet skal ha direkte tilgang til elsertifikatregisteret.

Departementet utpeker registeransvarlig og kan i forskrift eller ved enkeltvedtak fastsette vilkår for elsertifikatregisteret, herunder om plikt til å opprette elsertifikatkonti, føring av elsertifikatregisteret, kriterier for når en rettighet skal anses registrert, rapportering til elsertifikatregisteret og offentliggjøring av informasjon registrert i elsertifikatregisteret.

§ 12 Omsetning og registrering av elsertifikater

Elsertifikater kan omsettes til enhver som har opprettet elsertifikatkonto etter § 11. All omsetning av elsertifikater og omsetningsprisen skal registreres i elsertifikatregisteret.

Selger er ansvarlig for at salg av elsertifikater registreres på kjøperens elsertifikatkonto og

for å gi informasjon om omsetningsprisen til registeransvarlig.

Etter skriftlig søknad fra kjøper kan registeransvarlig foreta foreløpig registrering av kjøpet dersom dette er sannsynliggjort. Registeransvarlig skal umiddelbart underrette selger om foreløpig registrering. Selger skal gis to ukers frist til å uttale seg.

Dersom selger ikke bestrider foreløpig registrering overfor registeransvarlig innen to uker, skal kjøpet registreres som endelig på kjøperens konto. Dersom selger bestrider den foreløpige registreringen overfor registeransvarlig innen to uker, opprettholdes foreløpig registrering inntil spørsmålet er rettskraftig avgjort eller selger og kjøper i felleskap gir registeransvarlig beskjed om å endre foreløpig registrering. Elsertifikater med foreløpig registrering kan ikke selges, pantsettes eller på annen måte overdras.

Registeransvarlig foretar registrering eller foreløpig registrering av pantsettelse på samme måte som ved salg. Registeransvarlig foretar registrering av konkurser og utlegg etter skriftlig melding.

Registeransvarlig kan rette åpenbare feil i opplysninger i elsertifikatregisteret. Registeransvarlig skal umiddelbart etter at retting er foretatt sende melding til kontohavere og andre rettighetshavere som berøres av rettingen.

§ 13 *Pantsettelse av elsertifikater*

Elsertifikater kan pantsettes. Panterett i elsertifikater får rettsvern ved registrering i elsertifikatregisteret. Pantsettelsen omfatter de elsertifikater som er angitt som pantsatt på pantsetterens elsertifikatkonto.

Ved pantsettelse av elsertifikater skal partene sende melding til registeransvarlig om pantsettelsen. For sletting av panterettighet må panttakeren gi samtykke. Bestemmelsene om registrering, foreløpig registrering og retting av feil i § 12 gjelder tilsvarende.

Utleggspant i elsertifikater som er registrert i elsertifikatregisteret får rettsvern ved registrering i elsertifikatregisteret.

Registrert panterett i elsertifikater er tvangsgrunnlag for tvangsdekning etter tvangsfullbyrdesloven kapittel 10.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om pant i elsertifikater.

§ 14 *Rettsvirkning av registrering i elsertifikatregisteret*

En registrert rettighet går foran en rettighet som ikke er registrert eller som er registrert på et senere tidspunkt.

En eldre rettighet går uten hensyn til første ledd foran en yngre rettighet, dersom:

- a) den yngre rettigheten bygger på avtale og erververen av den yngre rettigheten ved registreringen kjente eller burde kjent til den eldre rettigheten, eller
- b) den yngre rettigheten er ervervet ved arv.

Når en rettighet som er ervervet ved avtale er registrert, kan det ikke gjøres gjeldende mot kjøper at selgerens rett ikke var i samsvar med elsertifikatregisterets innhold. Dette gjelder ikke dersom kjøperen var eller burde være kjent med selgerens manglende rett da kjøpet ble registrert, eller ved konflikter mellom kolliderende rettigheter som nevnt i første og annet ledd.

§ 15 *Prisinformasjon*

Registeransvarlig skal fortløpende offentliggjøre informasjon om overdragelser av elsertifikater, herunder om tidspunkt for overdragelsen, antall overdratte elsertifikater og vederlagets størrelse.

Selger og kjøper skal på forespørsel oppgi kontraktsdokumentasjon til registeransvarlig eller departementet.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om innhenting og offentliggjøring av prisinformasjon.

Kapittel 4. Elsertifikatplikt

§ 16 *Hvem som har elsertifikatplikt*

Følgende er elsertifikatpliktige:

- a) enhver som leverer elektrisk energi til sluttbruker,
- b) enhver som forbruker elektrisk energi som er egenprodusert, og
- c) enhver som kjøper elektrisk energi til eget forbruk på den nordiske kraftbørsen eller gjennom bilateral avtale.

I tilfeller hvor kjøperen er elsertifikatpliktig etter bokstav c, er ikke selgeren elsertifikatpliktig.

§ 17 *Årlige elsertifikatkvoter*

Den årlige elsertifikatkvoten for den elsertifikatpliktige er et forholdstall oppgitt i følgende tabell:

Beregningsår for elsertifikatkvoten	Elsertifikatkvoten
2012	0,030
2013	0,049
2014	0,069
2015	0,088
2016	0,108
2017	0,127
2018	0,146
2019	0,165
2020	0,183
2021	0,182
2022	0,181
2023	0,180
2024	0,179
2025	0,176
2026	0,164
2027	0,151
2028	0,132
2029	0,113
2030	0,094
2031	0,075
2032	0,056
2033	0,037
2034	0,018
2035	0,009

§ 18 *Elsertifikatpliktens omfang*

Elsertifikatpliktens omfang tilsvarer den elsertifikatpliktiges beregningsrelevante mengde elektriske energi i det enkelte år, multiplisert med elsertifikatkvoten (forholdstallet) som er fastsatt for det samme året. Om den beregnede elsertifikatplikten ikke blir et heltall, skal antall elsertifikater per megawattime avrundes til nærmeste heltall. Elsertifikatplikten skal likevel alltid omfatte minst ett elsertifikat.

Som beregningsrelevant mengde etter første ledd anses leveranser som nevnt i Stortingets vedtak om forbruksavgift på elektrisk kraft § 1 slik det lyder for budsjetterminen 2011. Kongen fastsetter i forskrift nærmere regler om at kraft-

forbruk i kraftintensiv industriell virksomhet, eventuelt over et bestemt forbruksnivå, etter søknad ikke skal anses beregningsrelevant.

Kjøp av elektrisk energi for å dekke nettap er ikke beregningsrelevant.

Nettselskapene plikter på forespørsel å gi departementet og den elsertifikatpliktige opplysninger om beregningsrelevant mengde elektrisk energi som leveres over nettselskapenes nett.

Den elsertifikatpliktige kan ikke belaste sluttbrukere med kostnader knyttet til elsertifikater for forbruk som ikke er beregningsrelevant.

§ 19 *Registrering av elsertifikatplikt*

Den som har elsertifikatplikt etter §§ 16 og 18, skal sende melding til departementet senest to uker etter at elsertifikatplikten inntrådte. Departementet kan etter forutgående varsel registrere aktører som ikke har meldt seg som elsertifikatpliktige.

Etter søknad kan departementet fatte vedtak for elsertifikatpliktige aktører etter § 16 som avgjør om elektrisk energi anses beregningsrelevant etter § 18.

§ 20 *Oppfyllelse av elsertifikatplikt*

Den elsertifikatpliktige skal innen 1. mars hvert år rapportere til registeransvarlig all elektrisk energi som inngår i beregningen av elsertifikatplikten etter § 18, samt hvor mange elsertifikater som skal annulleres. Registeransvarlig rapporterer opplysningene videre til departementet.

Oppfyllelse av elsertifikatplikt skjer ved at registeransvarlig per 1. april hvert år annullerer det antall elsertifikater som den elsertifikatpliktige har angitt. Elsertifikater som er pantsatt, er gjenstand for utlegg eller er foreløpig registrert, kan ikke annulleres.

Den elsertifikatpliktige skal oppbevare dokumentasjon for fastsettelsen av elsertifikatplikten i 10 år etter utløpet av det kalenderår elsertifikatplikten gjelder for.

§ 21 *Avgift for manglende annullering av elsertifikater*

Dersom det for den elsertifikatpliktige ikke annulleres tilstrekkelig antall elsertifikater etter § 20, ilegger departementet en avgift for hvert elsertifikat som mangler for å oppfylle elsertifikatplikten.

Endelig vedtak om ileggelse av avgift er tvangsgrunnlag for utlegg. Departementet fastsetter i forskrift nærmere regler om hvordan

avgift for manglende oppfyllelse av elsertifikatplikten skal beregnes, ilegges og inndrives.

§ 22 Informasjon til sluttbrukere

Den elsertifikatpliktige skal gi sluttbrukere spesifisert informasjon om kostnadene som følger av elsertifikatplikten, og generell informasjon om elsertifikatplikten, herunder om elsertifikatkvoten for det enkelte år.

Kapittel 5. Forskjellige bestemmelser

§ 23 Kontroll

Departementet fører kontroll med at bestemmelser fastsatt i eller i medhold av loven overholdes.

Departementet kan gi de pålegg som er nødvendige for å sikre at bestemmelser fastsatt i eller i medhold av loven blir overholdt.

Enhver som har rettigheter og plikter etter denne lov, plikter uavhengig av bestemmelser om taushetsplikt å gi departementet de opplysninger som er nødvendige for utøvelsen av myndighet etter denne lov, og for å ivareta Norges internasjonale forpliktelser. Departementet kan, uten hinder av lovbestemt taushetsplikt, også gi andre norske myndigheter opplysninger for utøvelse av myndighet overfor virksomhet som er omfattet av loven. For å oppfylle Norges avtaleforpliktelser overfor annen stat kan departementet uten hinder av lovbestemt taushetsplikt gi myndigheter i andre stater som er part i EØS-avtalen opplysninger som er nødvendige for å fremme håndhevelsen av norsk eller vedkommende stats regulering av elsertifikatmarkedet. Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om opplysningsplikt, taushetsplikt og om utlevering av opplysninger.

Departementet har rett til tilgang til produksjonsanlegg, lokaler, områder tilhørende slikt produksjonsanlegg og den registeransvarliges lokaler i den utstrekning dette er nødvendig for å utøve tilsyn etter denne lov.

§ 24 Tilbaketrekking av godkjenning

Dersom godkjenning som elsertifikatberettiget etter § 8 er gitt på grunnlag av uriktige eller villedende opplysninger, eller dersom produksjonsanlegget av andre årsaker ikke lenger oppfyller kravene til godkjenning, kan godkjenningen trekkes tilbake.

§ 25 Tvangsmulkt

Departementet kan fatte vedtak om tvangsmulkt for å sikre at en plikt som følger av eller i

medhold av denne lov blir oppfylt. Tvangsmulkten kan fastsettes som en løpende mulkt eller som et engangsbeløp. Tvangsmulkten tilfaller statskassen og er tvangsgrunnlag for utlegg. Departementet kan helt eller delvis frafalle påløpt tvangsmulkt.

§ 26 Overtredelsesgebyr

Departementet kan ilegge overtredelsesgebyr til den som forsettlig eller uaktsomt:

- a) gir uriktige eller villedende opplysninger i søknad om godkjenning av produksjonsanlegg eller unnlater å gi opplysninger etter § 8,
- b) gir uriktige eller villedende opplysninger om forhold som ligger til grunn for utstedelse av elsertifikater etter §§ 9 og 10,
- c) gir uriktige eller villedende opplysninger etter §§ 12 eller 15 ved salg av elsertifikater,
- d) overtrer eller medvirker til overtredelse av bestemmelser om oppbevaring av dokumentasjon etter § 10 sjette ledd eller § 20 tredje ledd,
- e) overtrer eller medvirker til overtredelse av bestemmelsene om elsertifikatplikt i §§ 19, 20, eller 22, eller
- f) overtrer eller medvirker til overtredelse av vedtak truffet etter §§ 18, 21 eller 23.

Betalingsfristen for ilagt gebyr er fire uker fra vedtakstidspunktet. Ilagt gebyr er tvangsgrunnlag for utlegg. Krav på gebyr innkreves av Statens innkrevingsentral. Innkrevingsentralen kan inndrive kravet ved trekk i lønn og andre lignende ytelser etter reglene i dekningsloven § 2-7. Innkrevingsentralen kan også inndrive kravet ved å stifte utleggspant for kravet dersom panteretten kan gis rettsvern ved registrering i et register eller ved underretning til tredjeperson, jf. panteloven kapittel 5, og utleggsforretningen kan holdes på Innkrevingsentralens kontor etter tvangsfullbyrdsloven § 7-9 første ledd.

Når en overtredelse som kan medføre overtredelsesgebyr er begått av noen som har handlet på vegne av et foretak, kan overtredelsesgebyr ilegges foretaket selv om overtredelsesgebyr ikke kan ilegges noen enkeltperson. Med foretak menes her selskap, enkeltpersonforetak, stiftelse, forening eller annen sammenslutning, bo eller offentlig virksomhet.

Ved avgjørelsen av om et foretak skal ilegges overtredelsesgebyr og ved utmåling av sanksjonen skal det særlig legges vekt på.

- a) overtredelsens grovhet,
- b) om foretaket ved retningslinjer, instruksjon, opplæring, kontroll eller andre tiltak kunne forebygge overtredelsen,
- c) om overtredelsen er begått for å fremme foretakets interesser,
- d) om foretaket har hatt eller kunne oppnådd noen fordel ved overtredelsen,
- e) om det foreligger gjentakelse,
- f) foretakets økonomiske evne.

§ 27 *Straff*

Med bøter eller fengsel inntil tre måneder eller begge deler straffes den som forsettlig eller uaktsomt:

- a) gir uriktige eller villedende opplysninger i søknad om godkjenning av produksjonsanlegg eller unnlater å gi opplysninger etter § 8,
- b) gir uriktige eller villedende opplysninger om forhold som ligger til grunn for utstedelse av elsertifikater etter §§ 9 og 10,
- c) gir uriktig eller villedende opplysninger etter §§ 12 eller 15 ved salg av elsertifikater,
- d) overtrer eller medvirker til overtredelse av bestemmelsene om elsertifikatplikt etter §§ 19, 20 eller 22, eller
- c) overtrer eller medvirker til overtredelse av vedtak i medhold av §§ 21 eller 23.
Medvirkning straffes på samme måte.

§ 28 *Gebyr*

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om gebyrer for saksbehandling etter loven, herunder registrering og kontoføring i elsertifikatregisteret, behandling av søknad om anleggsgodkjenning og tilsyn.

Gebyrene er tvangsgrunnlag for utlegg.

§ 29 *Erstatning*

Registeransvarlig er ansvarlig for økonomisk tap noen påføres som følge av feil som er oppstått i tilknytning til registreringsvirksomheten. Dette gjelder ikke dersom registeransvarlig godtgjør at feilen skyldes forhold utenfor dennes kontroll som registeransvarlig ikke med rimelighet kunne ventes å unngå eller overvinne følgene av.

Erstatningsansvaret etter første ledd omfat-

ter kun direkte tap.

For annet økonomisk tap er registeransvarlig ansvarlig dersom tapet skyldes uaktsomhet fra den registeransvarliges side eller hos noen registeransvarlig svarer for.

Ved skadelidtes medvirkning kan erstatningsansvaret nedsettes eller falle helt bort.

§ 30 *Forskrifter*

Departementet kan fastsette forskrifter til gjennomføring og utfylling av loven og de forskrifter som er nødvendige for ivaretagelse av Norges forpliktelser etter EØS-avtalen.

Kapittel 6. Ikrafttredelses- og overgangsregler. Endringer i andre lover

§ 31 *Ikrafttredelse*

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.

§ 32 *Endringer i andre lover*

Fra den tid loven trer i kraft gjøres følgende endringer i andre lover:

1. I lov 8. juni 1984 nr. 58 om gjeldsforhandling og konkurs (konkursloven):

§ 79 annet ledd skal lyde:

6) *Elsertifikatregisteret, dersom skyldneren innehar elsertifikatkonto.*

§ 79 annet ledd nr. 5 og nytt nr. 6 skal lyde:

- 5) Regnskapsregisteret, dersom skyldnerens virksomhet er innsendingspliktig,
- 6) *Elsertifikatregisteret, dersom skyldneren innehar elsertifikatkonto.*

2. I lov 26. juni 1992 nr. 86 om tvangsfullbyrdelse:

§ 7-20 nytt tiende ledd skal lyde:

Ved utlegg i elsertifikater registrerer namsmannen omgående i elsertifikatregisteret at bare namsmannen kan disponere over elsertifikater det er tatt utlegg i.

§ 7-20 nåværende tiende og ellefte ledd blir nye ellefte og tolvte ledd.

Trykk: AS O. Fredr. Arnesen. April 2011

241491